

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Systemy prawne – unijny i krajowy>Krajowe sądy powszechne

Krajowe sądy powszechne

Sądy powszechne stanowią trzon systemów sądownictwa w państwach członkowskich. Prowadzą one większość postępowań sądowych. Zakres właściwości tych sądów jest wysoce zróżnicowany. W niniejszej części można znaleźć informacje na temat sądów powszechnych i ich właściwości w każdym z państw członkowskich.

W większości państw członkowskich sądy powszechne orzekają w dwojakiego rodzaju postępowaniach:

postępowania w sprawach karnych, tj. o przestępstwa zagrożone karą (takie jak kradzież, zniszczenie mienia, oszustwo itd.); sądy te mogą wymierzać kary i są często określane jako „**sądy karne**”;

postępowania w sprawach cywilnych, tj. sporach pomiędzy obywatelami lub podmiotami gospodarczymi (np. w sporach dotyczących czynszów, umów na świadczenie usług, w sprawach rozwodowych itp.); sądy te są często określane jako „**sądy cywilne**”.

Aby uzyskać szczegółowe informacje krajowe, należy kliknąć na flagę kraju.

Ostatnia aktualizacja: 17/11/2021

Stroną zarządza Komisja Europejska. Informacje na tej stronie nie muszą odzwierciedlać oficjalnego stanowiska Komisji Europejskiej, nie ponosi ona również odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane czy odniesienia na niej zawarte. Więcej informacji na temat praw autorskich odnoszących się do stron UE znajduje się na stronie „Informacje prawne”.

Krajowe sądy powszechne - Belgia

W niniejszej sekcji zawarto przegląd sądów powszechnych w Belgii.

Sądy powszechne – wstęp

Sąd Najwyższy (Cour suprême)

 Sąd Kasacyjny (Cour de cassation): jest sądem najwyższym, „sądem sądów” i ma siedzibę w Brukseli.

Sąd przysięgłych

W dziesięciu prowincjach oraz w okręgu administracyjnym regionu stołecznego Brukseli działa po jednym **sądzie przysięgłych**. Nie są to sądy stałe. Powołuje się je za każdym razem, gdy są do nich kierowani oskarżeni.

Sądy apelacyjne

W Belgii funkcjonuje 5 **sądów apelacyjnych** z siedzibą w:

Brukseli (dla okręgów sądowych Brabancja Walońska, Leuven i Bruksela),

Liège (dla okręgów sądowych Liège, Eupen, Namur i Luksemburgia),

Mons (dla okręgu sądowego Hainaut),

Gandawie (dla okręgów sądowych Flandria Zachodnia i Flandria Wschodnia),

Antwerpii (dla okręgów sądowych Antwerpia i Limburgia).

W Belgii funkcjonuje 5 **sądów pracy drugiej instancji (cours du travail)**. Są to sądy apelacyjne wyspecjalizowane w prawie pracy. Ich właściwość miejscowa jest taka sama jak w przypadku wyżej wspomnianych sądów apelacyjnych.

Sądy pierwszej instancji

 Sądy pierwszej instancji: w Belgii istnieje ich 13 (po jednym w każdym okręgu sądowym oraz dwa w okręgu brukselskim, z czego jeden jest niderlandzkojęzyczny, a drugi francuskojęzyczny).

 Sądy pracy (tribunaux du travail): w Belgii funkcjonuje ich 9 (co do zasady po jednym w każdym okręgu sądu apelacyjnego, z wyjątkiem okręgu Sądu Apelacyjnego w Brukseli, w którym znajdują się: Sąd Pracy w Louvain, Sąd Pracy w Nivelles oraz dwa sądy pracy w Brukseli (jeden niderlandzkojęzyczny, a drugi francuskojęzyczny), a także okręgu sądowego Eupen).

 Sądy ds. działalności gospodarczej (tribunaux de l'entreprise): w Belgii funkcjonuje ich 9 (co do zasady po jednym w każdym okręgu sądu apelacyjnego, z wyjątkiem okręgu Sądu Apelacyjnego w Brukseli, w którym znajdują się: Sąd ds. Działalności Gospodarczej w Leuven i Sąd ds. Działalności Gospodarczej w Nivelles oraz dwa sądy ds. działalności gospodarczej w Brukseli (jeden niderlandzkojęzyczny, a drugi francuskojęzyczny), a także okręgu sądowego Eupen).

Sądy niższej instancji lub sądy lokalne

 Sądy pokoju W Belgii istnieje 187 takich sądów (po jednym w każdym kantonie sądowym).

 Sądy policyjne (tribunal de police): w Belgii funkcjonuje ich 15, po jednym na każdy okręg sądowy, z wyjątkiem Brukseli, gdzie funkcjonują 4 takie sądy.

Właściwość sądów

Sąd pokoju

Sąd pokoju rozpoznaje wszelkie sprawy, w których wartość przedmiotu sporu wynosi mniej niż 5000 euro i które nie wchodzą w zakres właściwości wyłącznej innych sądów. Sędzia pokoju rozpatruje też między innymi sprawy dotyczące najmu, sporów sąsiedzkich, służebności i wywłaszczenia, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, a także orzeka o zastosowaniu środków tymczasowych w sporach między małżonkami. Z wyjątkiem spraw, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2000 euro, wyroki wydane przez sędziego pokoju można **zaskarżyć** do sądu pierwszej instancji.

Sądy policyjne (tribunal de police)

Sąd policyjny jest sądem właściwym w sprawach **karnych i cywilnych**, które dotyczą wykroczeń (*contraventions*), czynów niedozwolonych (*délits*) traktowanych jak wykroczenia, przypadków naruszenia przepisów ustaw szczególnych (np. kodeksu rolnego lub kodeksu leśnego) oraz pozwów o odszkodowanie z tytułu szkód wynikających z wypadku drogowego lub wykroczenia drogowego. Wyrok wydany przez sąd policyjny można **zaskarżyć** przed sądem pierwszej instancji, z wyjątkiem spraw wskazanych w kodeksie postępowania sądowego, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 1240 euro.

Sąd pierwszej instancji

Sąd pierwszej instancji jest sądem właściwym we wszystkich sporach, z wyjątkiem sporów ustawowo przypisanych innym sądom. Mówi się w tym przypadku o **właściwości domniemanej (compétence résiduaire)** sądu pierwszej instancji.

Sądy pierwszej instancji dzielą się na następujące wydziały: **sądy cywilne, sądy poprawcze, sądy rodzinne i sądy dla nieletnich**. Od 2007 r. istnieje też **sąd penitencjarny (tribunal de l'application des peines)**, który utworzono przy sądach pierwszej instancji w Antwerpii, Brukseli, Gandawie, Liège i Mons.

Sąd cywilny

Sąd cywilny (*tribunal civil*) rozpoznaje sprawy, **które dotyczą stanu cywilnego osób fizycznych**. Jest on również właściwy w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 1860 euro, w sporach dotyczących prawa spadkowego lub praw autorskich oraz w przypadku wniesienia środków odwoławczych od wyroków wydanych przez sędziego pokoju.

Sąd poprawczy

Sąd poprawczy (*tribunal correctionnel*) jest sądem karnym, który rozpatruje sprawy dotyczące **czynów niedozwolonych** (*délits*) oraz **przestępstw, wchodzących w zakres właściwości sądu poprawczego** (*crimes correctionnalisés*), takich jak oszustwo, fałszerstwo, nieumyślne spowodowanie śmierci, kradzież z włamaniem czy rozbój. Jest on również sądem apelacyjnym w odniesieniu do orzeczeń wydanych przez sąd policyjny.

Sprawa może zostać wniesiona przed sąd poprawczy bezpośrednio przez prokuratora lub przez oskarżyciela posiłkowego (*partie civile*) lub też odbywa się to na podstawie zarządzenia izby doradczej (*chambre du conseil*), która po zakończeniu postępowania przygotowawczego podejmuje decyzję o przekazaniu sprawy oskarżonego do sądu poprawczego.

Izba doradcza (*chambre du conseil*) jest sądem śledczym, w którym na posiedzeniu w składzie jednoosobowym sędzia sądu pierwszej instancji stwierdza, czy istnieje powód, aby skierować sprawę do sądu poprawczego lub umarza postępowanie. Izba doradcza podejmuje również decyzje w sprawie utrzymania aresztowania tymczasowego lub jego uchylenia oraz, w odpowiednich przypadkach, o warunkach jego zawieszenia, na okresy miesięczne lub trzymiesięczne, o ile chodzi o przestępstwa, które nie wchodzą w zakres właściwości sądu poprawczego.

Aresztowanie tymczasowe jest środkiem zapobiegawczym, w ramach którego dokonuje się zatrzymania osoby podejrzanej o popełnienie przestępstwa, w oczekiwaniu na proces. Środek ten stosuje się, aby nie dopuścić do ucieczki lub ukrycia się podejrzanego w momencie, w którym musi on stawić się przed sądem, a także jeżeli zachodzi obawa ponownego popełnienia przestępstwa lub obawa, że podejrzany będzie ukrywał dowody lub nawiązywał kontakty z osobami trzecimi (np. w celu wywarcia wpływu na świadków lub współoskarżonych). Podejrzany, którego ostatecznie niewinniono lub wobec którego umorzono postępowanie, może zażądać od Ministra Sprawiedliwości odszkodowania za czas, który niesłusznie spędził w więzieniu, czyli odszkodowania z tytułu niesłusznego aresztowania. Z takiego odszkodowania można skorzystać, o ile spełnione zostaną dwa warunki: aresztowanie tymczasowe trwało ponad osiem dni, a zatrzymanie oraz osadzenie w areszcie nie wynikało z zachowania podejrzanego. Minister jest bardzo surowy w ocenie tego drugiego warunku.

Od orzeczeń izby doradczej przysługuje **odwołanie** do izby oskarżeń (*la chambre des mises en accusation*). Jest to sąd śledczy orzekający na poziomie sądu apelacyjnego.

Sąd dla nieletnich

Izby ds. nieletnich, które wchodzą w skład **sądu dla nieletnich** (*tribunal de la jeunesse*), są właściwe do rozpoznawania spraw dotyczących małoletnich w niebezpieczeństwie i nieletnich, którzy popełnili czyny zabronione.

O wniesieniu sprawy do sądu dla nieletnich decyduje wyłącznie prokuratura. Nie można samodzielnie wnieść sprawy do takiego sądu – tak jak np. w przypadku sprawy cywilnej. Małoletni/nieletni może zostać wezwany do stawienia się przed sądem dla nieletnich w dwóch przypadkach:

jeżeli nieletni popełnił czyn zabroniony, policja podaje jego imię i nazwisko prokuratorze. Następnie prokuratura decyduje, czy okoliczności faktyczne są na tyle poważne, aby wnieść sprawę do sądu dla nieletnich;

jeżeli małoletni znajduje się w trudnej sytuacji, prawdopodobnie miał już do czynienia z biurem pomocy na rzecz dzieci i młodzieży (*service d'aide à la jeunesse*, SAJ). Jeżeli nie uda się rozwiązać jego problemu, SAJ przesyła akta sprawy do komisji mediacyjnej, która zajmuje się organizacją konkretnej pomocy dla małoletnich. W razie konieczności komisja ta może zwrócić się do prokuratury o wniesienie sprawy do sądu dla nieletnich w celu wdrożenia odpowiedniego środka.

Sąd rodzinny (*tribunal de la famille*)

Sądy rodzinne są właściwe do rozpoznawania wszelkich sporów na gruncie prawa rodzinnego.

Zakres właściwości tych sądów określono w art. 572bis i art. 577 akapit trzeci kodeksu postępowania sądowego (Code judiciaire).

Z wyjątkiem szczególnych przypadków sąd rodzinny jest właściwy do rozpoznawania następujących spraw, bez względu na wartość przedmiotu sporu: wszelkich wniosków dotyczących stanu cywilnego osób i skutków tego stanu: sporów dotyczących małżeństwa lub obowiązków małżonków, rozwodów i ich skutków majątkowych, ustalenia i zaprzeczenia pochodzenia dziecka, skarg na niektóre decyzje wydane przez urzędników stanu cywilnego itd.;

wszelkich wniosków dotyczących konkubinatu zarejestrowanego (*cohabitation légale*) i jego skutków: środków dotyczących majątku konkubentów, unieważnienia konkubinatu zarejestrowanego itd.;

wszelkich wniosków dotyczących dzieci: o ustalenie warunków wykonywania władzy rodzicielskiej lub miejsca zamieszkania dziecka, o ustalenie praw do kontaktu z dzieckiem itd.;

wszelkich wniosków dotyczących obowiązku alimentacyjnego: o ustalenie lub zmianę wysokości świadczenia alimentacyjnego na rzecz byłego małżonka lub jednego z rodziców, o ustalenie lub zmianę wysokości świadczenia alimentacyjnego na rzecz dziecka itd.;

niektórych wniosków dotyczących dodatków rodzinnych: o ustalenie świadczeniobiorcy, któremu przysługuje dodatek rodzinny, lub o zniesienie obowiązku wypłacania tego zasiłku na rzecz świadczeniobiorcy;

wszelkich wniosków dotyczących majątku rodziny: darowizn z majątku rodzinnego, podziału majątku wspólnego małżonków, sporów spadkowych (np. oświadczeń o odrzuceniu spadku) itd.;

wszelkich wniosków o nakaz tymczasowego opuszczenia lokalu mieszkalnego przez sprawcę przemocy domowej.

Sąd ten jest również właściwy do zarządzania pilnych środków tymczasowych.

Jest także właściwy do rozpoznawania wszelkich środków zaskarżenia od orzeczeń sędziów pokoju dotyczących osób ubezwłasnowolnionych.

Sądy penitencjarne

Sądy penitencjarne (*tribunaux de l'application des peines*) wydają orzeczenia w sprawie sytuacji prawnej osób skazanych na karę pozbawienia wolności.

Orzekają one w sprawie stosowania następujących środków: **kary pozbawienia wolności w zakładzie typu półotwartego, kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, warunkowego zwolnienia oraz warunkowego zawieszenia wykonania kary** w celu wydalenia lub odesłania. Prokurator i skazani mogą wnieść skargę kasacyjną przeciwko orzeczeniom izb penitencjarnych.

Środki odwoławcze od orzeczeń sądu pierwszej instancji

Jeżeli strona lub oskarżyciel nie zgadzają się z orzeczeniem sądu pierwszej instancji (z wyjątkiem orzeczeń wydanych przez sąd penitencjarny), każda ze stron oraz prokurator mogą **odwołać się** od takiego orzeczenia, pod warunkiem, że zostało ono wydane w pierwszej instancji, czyli nie w wyniku odwołania od orzeczenia wydanego uprzednio przez sąd policyjny lub sędziego pokoju. W tym przypadku sprawę rozpatruje sąd apelacyjny, niezależnie od tego, czy sprawa należy do właściwości sądu cywilnego, sądu poprawczego lub sądu dla nieletnich.

Sąd pracy

Sąd pracy jest właściwy do rozpoznawania spraw dotyczących **zagadnień o charakterze społecznym**, co obejmuje: zabezpieczenie społeczne (emerytury, zasiłek dla bezrobotnych itd.), spory wynikające ze stosunku pracy (umowy o pracę, przepisy dotyczące zatrudnienia itd.) oraz wypadki przy pracy. Sąd ten orzeka również w sprawie powództw dotyczących **postępowania układowego** wszczętego przez osoby fizyczne.

W sądzie pracy tworzy się **różne izby**. Poza wyjątkami przewidzianymi w kodeksie postępowania sądowego, w skład izby wchodzi sędzia zawodowy, który jej przewodniczy, i dwaj ławnicy (*juges sociaux*). W zależności od charakteru sporu rozpatrywanego przez sąd ławnicy reprezentują pracowników, pracodawców lub osoby samozatrudnione. Są oni mianowani na wniosek organizacji świata pracy (pracodawców, pracowników lub osób samozatrudnionych). W roli prokuratury występuje tu natomiast inspekcja pracy, a w roli prokuratora oskarżyciel przy sądzie pracy (*auditeur du travail*).

Jeżeli strony nie zgadzają się z orzeczeniem wydanym przez sąd pracy, mogą się od niego **odwołać** do sądu pracy drugiej instancji.

Sąd ds. działalności gospodarczej

Sąd ds. działalności gospodarczej jest właściwy do rozpoznawania sporów między przedsiębiorcami bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Sąd ten może również rozpoznawać pozwy osób fizycznych przeciwko przedsiębiorstwom.

Sąd ds. działalności gospodarczej rozpoznaje spory między przedsiębiorstwami, tj. osobami fizycznymi prowadzącymi jednoosobową działalność gospodarczą (działającymi w sektorze handlowym, uprawiającymi wolne zawody i sprawującymi funkcje kierownicze), osobami prawnymi (spółkami, stowarzyszeniami i fundacjami) oraz organizacjami nieposiadającymi osobowości prawnej. Spory nie mogą wchodzić w zakres właściwości szczególnej innych sądów, a w przypadku osób fizycznych nie mogą dotyczyć czynów wyraźnie wykraczających poza zakres prowadzonej przez nie działalności (*acte manifestement étranger à l'entreprise*).

Sąd ds. działalności gospodarczej obejmuje jedną izbę lub ich większą liczbę. W skład każdej izby wchodzi: jeden sędzia zawodowy i dwóch sędziów-doradców (*juges consulaires*). Sędziowie-doradcy nie są sędziami zawodowymi, lecz przedsiębiorcami, osobami sprawującymi funkcje kierownicze w przedsiębiorstwach, księgowymi, audytorami itd. Pomagają sędziemu zawodowemu poprzez swoje doświadczenie biznesowe.

W niektórych przypadkach wniosek o wszczęcie postępowania do sądu ds. działalności gospodarczej może złożyć prokuratura. Może go złożyć prokurator królewski (*procureur du Roi*), jeden pierwszy zastępca prokuratora królewskiego lub ich większa liczba oraz jeden zastępca prokuratora królewskiego lub ich większa liczba.

Jeżeli strony nie zgadzają się z orzeczeniem sądu, mogą je **zaskarżyć** do sądu apelacyjnego. Zaskarżony wyrok musi jednak być wyrokiem wydanym w pierwszej instancji.

Sądy apelacyjne i sądy pracy drugiej instancji

Sąd apelacyjny dzieli się na następujące izby:

izby cywilne (*chambres civiles*), które rozpatrują apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez wydziały cywilne sądów pierwszej instancji i przez sądy gospodarcze,

izby poprawcze (*chambres correctionnelles*), które rozpatrują apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy poprawcze,

izby dla nieletnich (*chambres de la jeunesse*), które rozpatrują odwołania od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy dla nieletnich,

izby oskarżeń (*chambres des mises en accusation*), które są sądami śledczymi rozpatrującymi odwołania od orzeczeń izby doradczej. Izba oskarżeń kieruje również podejrzanego do sądu przysięgłych, jeżeli istnieje podejrzenie co do popełnienia zbrodni, przestępstwa prasowego lub przestępstwa politycznego.

Podobnie jak w przypadku sądu pracy, w skład izb **sądu pracy** drugiej instancji (*chambres de la cour du travail*) wchodzi sędzia zawodowy (*conseiller*) i dwóch lub czterech sędziów niezawodowych (*conseillers sociaux*). Sąd pracy drugiej instancji rozpatruje środki zaskarżenia od orzeczeń sądów pracy.

Sąd przysięgłych

Zbrodnie

Oskarżony o przestępstwo, które nie wchodzi w zakres właściwości sądu poprawczego lub które nie zostało przekazane do rozpatrzenia przez ów sąd staje przed sądem przysięgłych, gdzie jest sądzony przez **ławę przysięgłych**.

Sądowi przysięgłych przewodniczy sędzia zawodowy wspomagany przez dwóch asesorów, którzy również są sędziami zawodowymi. Nie wypowiadają się oni na temat winy lub niewinności oskarżonego. To członkowie ławy przysięgłych, zwani również przysięgłymi (*jurés*), stwierdzają, czy oskarżony popełnił czyn zabroniony. **Przysięgłych** wyznacza się metodą losową spośród członków społeczeństwa. Przysięgłym może zostać każdy obywatel Belgii w wieku od 28 do 65 lat, korzystający z pełni praw cywilnych i politycznych, umiejący czytać i pisać, który nie został skazany wyrokiem karnym na karę pozbawienia wolności w wymiarze powyżej 4 miesięcy lub wykonywania prac społecznych w wymiarze ponad 60 godzin.

Proces przed sądem przysięgłych rozpoczyna się od odczytania aktu oskarżenia, czyli streszczenia śledztwa, które obejmuje najważniejsze elementy zgromadzone podczas postępowania. Następnie przesłuchuje się świadków i osoby, których dotyczy postępowanie. Przesłuchania muszą umożliwić przysięgłym, którzy nie mogli zapoznać się z aktami, wyrobienie sobie zdania o sprawie. Następnie prokurator przedstawia swoje wnioski, oskarżyciele posiłkowi zabierają głos, a adwokaci wygłaszają mowy obrończe. Przesłuchuje się również oskarżonego. Odpowiada on na pytania przewodniczącego, wyjaśnia fakty, może również nie przyznać się do winy. Po zakończeniu dyskusji **dwunastu przysięgłych** udaje się na utajnione obrady. **Muszą oni orzec o winie lub niewinności oskarżonego**. Decyzja ta zapada w drodze głosowania i może uwzględniać różne okoliczności. Przysięgli mogą np. stwierdzić winę oskarżonego, uznając jednocześnie istnienie okoliczności łagodzących. Jeżeli oskarżony zostanie uznany za winnego, sędziowie zawodowi oraz przysięgli podejmują wspólnie decyzję o karze, która zostanie zastosowana. Decyzja ta podejmowana jest bezwzględną większością głosów. Orzeczenie winy wymaga uzasadnienia.

Zasadniczo od wyroku sądu przysięgłych nie przysługuje apelacja. Skazany, oskarżyciel posiłkowy i prokurator mogą jednak wnieść kasację do **Sądu Kasacyjnego**. Jeżeli wyrok zostaje poddany kasacji, tzn. uchylony przez Sąd Kasacyjny, sprawa zostaje odesłana do innego sądu przysięgłych, który będzie musiał orzekać ponownie.

Przestępstwa prasowe i przestępstwa polityczne

O przestępstwie prasowym można mówić, jeżeli treść przestępczą wyrażono w tekstach rozpowszechnianych w wielu egzemplarzach za pomocą odpowiednich środków technicznych. Przestępstwo polityczne jest przestępstwem popełnianym z motywów politycznych i dla celów politycznych. Sąd przysięgłych rozpoznaje także sprawy ścigane z urzędu w zakresie przestępstw politycznych i przestępstw prasowych, z wyjątkiem tych przestępstw prasowych, których podłożem jest rasizm lub ksenofobia.

Sąd Kasacyjny

Sąd Kasacyjny jest **gwarantem przestrzegania prawa przez sądy**. Jego właściwość obejmuje całe terytorium kraju. Sąd Kasacyjny nie orzeka co do istoty sprawy, ale wyłącznie w kwestiach prawnych. Skargę kasacyjną można wnieść jedynie **ze względów prawnych**, a więc w przypadku naruszenia przepisów lub ogólnej zasady prawa. Skargę kasacyjną można wnieść wyłącznie przeciwko orzeczeniom wydanym w ostatniej instancji, tzn. takim, od których nie przysługują już środki odwoławcze.

Sąd Kasacyjny składa się z pierwszego prezesa, prezesa, przewodniczących sekcji i radców. Prokaturę reprezentuje prokurator generalny przy Sądzie Kasacyjnym lub rzecznik generalny. Sąd Kasacyjny dzieli się na **trzy izby**: pierwsza rozpoznaje sprawy cywilne, gospodarcze, podatkowe i dyscyplinarne, druga – sprawy karne, natomiast trzecia – sprawy z zakresu prawa pracy i zabezpieczenia społecznego. Każda z tych izb składa się z sekcji francuskiej i sekcji niderlandzkiej. W każdej sekcji zasiada na ogół pięciu sędziów (*conseillers*).

Przed wydaniem orzeczenia sędziowie wysłuchują wniosków przedstawionych przez **prokuratora** przy Sądzie Kasacyjnym. Sąd Kasacyjny może orzec o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Jeżeli wysunięte argumenty nie zostaną przyjęte, skarga zostaje odrzucona, a zaskarżony wyrok staje się ostateczny. Jeżeli

Sąd Kasacyjny uzna, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane niezgodnie z prawem, orzeczenie to uchyla się w całości lub w części, z odesłaniem lub bez odesłania sprawy do ponownego rozpoznania. Uchylenie z odesłaniem sprawy do ponownego rozpoznania przez trybunał lub sąd tego samego szczebla co sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, ma miejsce, jeżeli konieczne jest ponowne rozpatrzenie istoty sprawy. Ten sam sąd nie orzeka nigdy ponownie w tej samej sprawie.

Uwaga

Należy zauważyć, że izby poprawcze sądu apelacyjnego, sąd przysięgłych, izby poprawcze sądu pierwszej instancji (sądu poprawczego) oraz sąd policyjny (rozpatrujący sprawy karne) rozpatrują także, obok sądów cywilnych, powództwa o charakterze cywilnoprawnym (w szczególności dotyczące odszkodowań), wniesione przez oskarżyciela posiłkowego (*partie civile*), czyli przez szeroko rozumiane ofiary przestępstw.

Prawnicze bazy danych

Więcej informacji na temat sądów można znaleźć na [stronie internetowej belgijskiego wymiaru sprawiedliwości](#).

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do bazy danych jest **nieodpłatny**.

Powiązane strony

[Service Public Fédéral Justice \(Federalna Służba Publiczna Wymiaru Sprawiedliwości\)](#)

Ostatnia aktualizacja: 28/07/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Bułgaria

W tej części zawarto informacje na temat systemu sądownictwa w Bułgarii.

Organizacja wymiaru sprawiedliwości – system sądownictwa

Sądy pierwszej instancji właściwe w sprawach cywilnych i karnych

Sądy rejonowe (*rayonen sad*)

Głównymi sądami pierwszej instancji są sądy rejonowe. Sądy rejonowe rozpoznają wszystkie sprawy z wyjątkiem tych, dla których w przepisach zastrzeżono właściwość innych sądów. Sądy rejonowe są właściwe w sprawach cywilnych, karnych i administracyjnych. Orzeczenia sądów rejonowych można zaskarżyć do właściwego sądu okręgowego (*okrazhen sad*).

W sądzie rejonowym zasiadają sędziowie, a na jego czele stoi prezes sądu.

Sądy okręgowe (*okrazhen sad*)

Sądy okręgowe rozpoznają w **pierwszej instancji**:

sprawy cywilne – dotyczące ustalenia pochodzenia dziecka, rozwiązania stosunku przysposobienia, orzeczenia ubezwłasnowolnienia lub jego uchylenia; sprawy o ustalenie prawa własności lub innych praw rzeczowych na nieruchomości, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 50 000 lewów bułgarskich; sprawy cywilne lub gospodarcze, w których wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 25 000 lewów bułgarskich (chyba że sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych, jest to sprawa z zakresu prawa pracy lub dotyczy roszczeń o zwrot nieautoryzowanych wydatków); sprawy o stwierdzenie niedopuszczalności, nieważności lub wadliwości wpisu przedsiębiorstwa do rejestru w przypadkach przewidzianych w przepisach prawa; spory rozpoznawane przez sądy okręgowe na mocy innych przepisów;

sprawy karne – o przestępstwa z art. 95–110, 115, 116, 118, 119, 123, 124, art. 131 ust. 2 pkt 1 i 2, art. 142, art. 149 ust. 5, art. 152 ust. 4, art. 196a, 199, 203, art. 206 ust. 4, art. 212 ust. 5, art. 213a ust. 3 i 4, art. 214 ust. 2, art. 219, 224, 225b, 242, 243–246, 248–250, 252–260, 277a–278d, 282–283b, 287a, 301–307a, 319a–319e, art. 330 ust. 2 i 3, art. 333, 334, 340–342, art. 343 ust. 1 lit. b), art. 343 ust. 3 lit. b) i art. 343 ust. 4, art. 349 ust. 2 i 3, art. 350 ust. 2, art. 354a ust. 1 i 2, art. 354b, 356e–356i, 357–360 i 407–419a kodeksu karnego, z wyjątkiem spraw, do których rozpoznania właściwy jest szczególnie sąd karny zgodnie z art. 411a [kodeksu karnego](#).

W Sofii działa Sąd Miejski (Sofiyski gradski sad) o uprawnieniach sądu okręgowego. [Sąd Miejski w Sofii](#) rozpoznaje w pierwszej instancji sprawy o przestępstwa o charakterze ogólnym popełnione przez osoby posiadające immunitet lub członków Rady Ministrów.

Sądy okręgowe znajdują się w stolicach obwodów. W okręgu każdego sądu okręgowego działa co najmniej jeden sąd rejonowy.

Sądy drugiej instancji właściwe w sprawach cywilnych i karnych

Sądy okręgowe rozpoznają w **drugiej instancji** środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sądy rejonowe oraz rozpoznają inne sprawy, do których rozpoznania są właściwe na mocy przepisów.

Sądy apelacyjne (*apelativen sad*) rozpoznają w drugiej instancji środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sądy okręgowe oraz inne sprawy, do których rozpoznania są właściwe na mocy przepisów.

Sądy trzeciej instancji właściwe w sprawach cywilnych i karnych

Sądem najwyższej instancji w sprawach karnych i cywilnych jest [Najwyższy Sąd Kasacyjny](#) (Varhoven kasatsionen sad). Jego obszar właściwości obejmuje całe terytorium Republiki Bułgarii.

Prawnicza baza danych

Każdy sąd w Bułgarii prowadzi stronę internetową, która odpowiada potrzebom obywateli, podmiotów prawnych i organów administracji. Strony te zawierają informacje na temat struktury i działalności sądów oraz spraw zawisłych i zakończonych.

Nazwy i adresy URL poszczególnych baz danych

Na stronie internetowej [Najwyższej Rady Sądownictwa](#) (Visshiya sadeben savet) znajduje się szczegółowy wykaz sądów bułgarskich wraz z adresami i stronami internetowymi (wyłącznie w języku bułgarskim).

Ostatnia aktualizacja: 29/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Czechy

Czeski system sądownictwa obejmuje 89 sądów powiatowych, osiem sądów regionalnych i Sąd Najwyższy.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Właściwość w sprawach cywilnych

Sprawy cywilne rozpoznają sądy powiatowe (*okresní soudy*), sądy regionalne (*krajské soudy*), sądy wyższe (*vrchní soudy*) i Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej (Nejvyšší soud České republiky).

Sądy pierwszej instancji

Sądy powiatowe rozpoznają i rozstrzygają spory oraz inne kwestie prawne w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i gospodarczych, o ile żaden inny sąd nie ma właściwości rzeczowej na mocy ustawy.

Inne sprawy, wykraczające poza zakres prawa prywatnego (na przykład dotyczące powołania lub odwołania arbitra, uchylecia orzeczenia wydanego w postępowaniu arbitrażowym itp.), sądy powiatowe rozpoznają i rozstrzygają w postępowaniu cywilnym, jeżeli ustawa tak stanowi.

Zazwyczaj sprawy podlegające właściwości sądu powiatowego sąd rozpoznaje w składzie jednoosobowym.

Sprawy z zakresu prawa pracy i inne sprawy przewidziane w przepisach sąd rozpoznaje w składzie jednego sędziego zawodowego i dwóch ławników.

Sądy regionalne pełnią funkcję sądów pierwszej instancji w sprawach i sporach określonych w § 9 ust. 2 i § 9a kodeksu postępowania cywilnego (občanský soudní řád).

Postępowania toczące się przed sądem regionalnym w pierwszej instancji sąd rozpoznaje w składzie jednoosobowym; w przypadkach określonych w ustawie sprawy w pierwszej instancji sąd rozpoznaje w składzie przewodniczącego i dwóch dodatkowych sędziów zawodowych.

Sąd Najwyższy orzeka jako sąd pierwszej instancji w trybie § 51 ustawy nr 91/2012 o międzynarodowym prawie prywatnym (zákon o mezinárodním právu soukromém); na mocy wspomnianej ustawy Sąd Najwyższy uznaje prawomocne wyroki wydane przez sądy zagraniczne.

Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawy w izbach (*senáty*) lub jako Naczelną Izbę (*velké senáty kolegií*).

Druga instancja

Gdy sądy powiatowe rozpoznają sprawę w pierwszej instancji, sądem odwoławczym (sądem drugiej instancji) jest sąd regionalny.

W przypadku rozpoznawania przez sąd regionalny sprawy w pierwszej instancji sądem odwoławczym (sądem drugiej instancji) jest sąd wyższy.

Sąd wyższy rozpoznaje sprawy w składzie przewodniczącego i dwóch sędziów zawodowych, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Prawnicze bazy danych

Prawodawstwo Republiki Czeskiej jest dostępne za pośrednictwem oficjalnego [portalu rządu czeskiego](#) (wyłącznie w języku czeskim).

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Tak. Wyłącznie ten portal umożliwia nieodpłatny dostęp do aktów prawodawczych.

Właściwość w sprawach karnych

Sprawy karne rozpoznają sądy powiatowe (*okresní soudy*), sądy regionalne (*krajské soudy*), sądy wyższe (*vrchní soudy*) i Sąd Najwyższy Republiki Czeskiej (Nejvyšší soud České republiky).

Sądy pierwszej instancji

O ile przepisy ustawy nr 141/1961 o postępowaniu sądowym w sprawach karnych (zákon o trestním řízení soudním) nie stanowią inaczej, postępowanie w pierwszej instancji prowadzi sąd powiatowy.

Postępowania w sprawach karnych sąd rozpoznaje w składzie jednoosobowym (*samosoudce*) lub kolegialnym (*senát*); sąd w składzie jednoosobowym lub przewodniczący składu orzekającego orzeka samodzielnie wyłącznie w przypadkach wyraźnie wskazanych w ustawie. W składach kolegialnych sądów powiatowych zasiadają przewodniczący i dwóch ławników. „Sąd w składzie jednoosobowym” oznacza sędziego lub przewodniczącego składu orzekającego. W charakterze przewodniczących mogą występować wyłącznie sędziowie zawodowi.

Sąd regionalny orzeka w pierwszej instancji w sprawach dotyczących przestępstw zagrożonych karą co najmniej pięciu lat pozbawienia wolności lub karą szczególną. Sąd regionalny orzeka również w pierwszej instancji w sprawach dotyczących przestępstw określonych w § 17 ust. 1 ustawy o postępowaniu karnym, nawet jeżeli dolna granica zagrożenia karą pozbawienia wolności jest niższa.

Sądy regionalne rozpoznają sprawy w składach kolegialnych. W składzie jednoosobowym rozpoznawane są sprawy określone we właściwych przepisach procesowych.

W składach kolegialnych sądów regionalnych zasiadają:

przewodniczący składu orzekającego i dwóch ławników, jeżeli skład kolegialny rozpoznaje sprawę karną w pierwszej instancji;

przewodniczący składu orzekającego i dwóch sędziów zawodowych w pozostałych sprawach.

„Sąd w składzie jednoosobowym” oznacza sędziego lub przewodniczącego składu orzekającego. W charakterze przewodniczących mogą występować wyłącznie sędziowie zawodowi.

Druga instancja

Środki odwoławcze od wyroków sądów powiatowych rozpoznaje sąd regionalny, natomiast środki odwoławcze od wyroków wydanych przez sąd regionalny w pierwszej instancji rozpoznaje sąd wyższy.

Sąd wyższy rozpoznaje sprawy w składzie przewodniczącego i dwóch sędziów zawodowych, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

Właściwość w sprawach administracyjnych

Zadaniem sądownictwa administracyjnego jest ochrona publicznych praw podmiotowych osób fizycznych i prawnych.

Zadanie to wypełniają **sądy administracyjne** (*správní soudy*). Są to izby szczególne działające przy sądach regionalnych, które orzekają jako sądy administracyjne pierwszej instancji.

Sądy administracyjne składają się z prezesa sądu regionalnego, wiceprezesów oraz innych sędziów. Sprawy są rozpoznawane w składzie trzech sędziów zawodowych.

Do zakresu właściwości sądów administracyjnych należą:

skargi na rozstrzygnięcia wydane przez organ władzy wykonawczej, organ jednostki samorządu terytorialnego, osobę fizyczną, prawną lub inny organ uprawniony do rozstrzygnięcia o prawach lub obowiązkach osób fizycznych i prawnych w obszarze administracji publicznej (zwany dalej organem administracji publicznej);

ochrona przed bezczynnością organu administracji publicznej;

ochrona w przypadku podjęcia przez organ administracyjny czynności niezgodnych z prawem;

spory o właściwość;

sprawy dotyczące wyborów i referendum lokalnych lub regionalnych;

sprawy dotyczące partii i ruchów politycznych;

uchylenie w całości lub w części niezgodnych z prawem generalnych aktów administracyjnych (*opatření obecné povahy*);

sprawy z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, urzędników sądowych, prokuratorów i komorników oraz

sprawy dotyczące określonych przepisów regulujących zawody.

Najwyższy Sąd Administracyjny (Nejvyšší správní soud) jest sądem administracyjnym ostatniej instancji. W jego skład wchodzi prezes Najwyższego Sądu Administracyjnego, wiceprezesi i sędziowie. Sprawy są na ogół rozpoznawane w składzie trzech sędziów.

Oprócz rozstrzygnięcia w przedmiocie środków odwoławczych Najwyższy Sąd Administracyjny orzeka w sprawach dotyczących rozwiązania partii lub ruchów politycznych, zawieszenia lub wznowienia ich działalności, sporów o właściwość oraz uchylenia w całości lub w części generalnych aktów administracyjnych. Dalszą właściwość rzeczową Najwyższego Sądu Administracyjnego określają przepisy szczególne.

Dodatkowe informacje znajdują się na stronie internetowej: [Europejski atlas sądowy w sprawach cywilnych – system sądownictwa w Republice Czeskiej](#).

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej [Najwyższego Sądu Administracyjnego](#).

Powiązane strony

[System sądowy](#)

Ostatnia aktualizacja: 09/11/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Dania

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Danii.

Sądy powszechne – wstęp

Sąd Najwyższy (Højesteret)

Sąd Najwyższy, z siedzibą w Kopenhadze, jest sądem odwoławczym najwyższej instancji w Danii. Sąd dokonuje kontroli wyroków i orzeczeń wydanych przez:

Sąd Wyższy dla wschodniej Danii;

Sąd Wyższy dla zachodniej Danii; oraz

Sąd Morski i Gospodarczy w Kopenhadze.

Sąd Najwyższy przeprowadza kontrolę sądową zarówno orzeczeń wydanych w sprawach cywilnych, jak i karnych, i jest sądem odwoławczym najwyższej (trzeciej) instancji w sprawach z zakresu spadków, upadłości, egzekucji i rejestracji nieruchomości.

Sąd Najwyższy nie przeprowadza kontroli w przedmiocie winy lub braku winy w sprawach karnych. Prawo do wniesienia środka odwoławczego (w trzeciej instancji) do Sądu Najwyższego przysługuje tylko w wyjątkowych sprawach (patrz poniżej). W składzie Sądu Najwyższego nie zasiadają ławnicy.

Sąd Wyższy dla wschodniej Danii (Østre Landsret) i Sąd Wyższy dla zachodniej Danii (Vestre Landsret)

W Danii istnieją **dwie sądy wyższe** – Sąd Wyższy dla zachodniej Danii i Sąd Wyższy dla wschodniej Danii. Sądy wyższe rozpoznają środki odwoławcze od orzeczeń sądów rejonowych.

Sprawy cywilne i karne są rozpoznawane przez sądy rejonowe (w pierwszej instancji). W pewnych okolicznościach sprawa cywilna może zostać przekazana do rozpoznania przez sąd wyższy.

Sądy rejonowe (Byretterne)

Sądy rejonowe rozpoznają sprawy cywilne, karne, z zakresu egzekucji, probacji i upadłości. Do właściwości sądów rejonowych należą również sprawy związane z aktami notarialnymi. Niektóre sądy rejonowe będą nadal zajmowały się rejestracją nieruchomości znajdujących się na ich obszarze właściwości, dopóki zadania tego nie przejmie Sąd ds. Rejestracji Nieruchomości.

Prawnicze bazy danych

Dodatkowe informacje zawiera [schemat struktury duńskiego sądownictwa](#).

Ostatnia aktualizacja: 05/05/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Niemcy

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Niemczech.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Sądy właściwe w sprawach cywilnych

Sądy rejonowe (Amtsgerichte) rozpoznają w pierwszej instancji sprawy cywilne – przede wszystkim te, w których wartość przedmiotu sporu wynosi do 5000 euro. Rozpoznają również niektóre inne sprawy, np. z zakresu najmu, prawa rodzinnego oraz świadczeń alimentacyjnych, bez względu na wartość przedmiotu sporu.

Sądy rejonowe rozpoznają sprawy w składzie jednoosobowym.

Sądy krajowe (Landgerichte) rozpoznają w pierwszej instancji wszystkie sprawy cywilne, do których rozpoznania nie są właściwe sądy rejonowe. Są to zasadniczo sprawy, w których wartość przedmiotu sporu przekracza kwotę 5000 euro.

Co do zasady sądy krajowe również rozpoznają sprawy w składzie jednoosobowym. Sprawy złożone i o zasadniczym znaczeniu rozpoznaje jednak izba złożona z maksymalnie trzech sędziów zawodowych.

W **drugiej instancji** sądy krajowe rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń, które wydały sądy rejonowe w postępowaniu cywilnym. Środki zaskarżenia rozpoznaje izba złożona zazwyczaj z trzech sędziów.

Ponadto w sądach krajowych mogą być powoływane **izby ds. gospodarczych**. Rozpoznają one spory gospodarcze w pierwszej i drugiej instancji. W skład tych izb wchodzi: jeden sędzia jako przewodniczący i dwóch przedsiębiorców w charakterze ławników.

Wyższe sądy krajowe (Oberlandesgerichte) są zazwyczaj sądami drugiej instancji. W postępowaniu cywilnym sądy te rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń sądów krajowych i sądów rejonowych w sprawach z zakresu prawa rodzinnego.

Izby (*Senate*) **wyższych sądów krajowych** składają się zwykle z trzech sędziów zawodowych. Sprawy cywilne, które nie są szczególnie złożone i nie mają zasadniczego znaczenia, można jednak przekazać do rozpoznania składowi jednoosobowemu.

Naczelnym sądem powszechnym jest [Trybunał Federalny \(Bundesgerichtshof\)](#), który jest sądem najwyższej instancji rozpoznającym wyłącznie skargi kasacyjne. Izby Trybunału Federalnego składają się z pięciu sędziów zawodowych.

Sądy właściwe w sprawach karnych

Sądy pierwszej instancji

W **ustawie o ustroju sądów powszechnych** (Gerichtsverfassungsgesetz – GVG) określono zakres właściwości sądów w sprawach karnych. W pierwszej instancji sprawy karne rozpoznaje sąd rejonowy, chyba że ustalone zostanie, iż sądem właściwym jest sąd krajowy lub wyższy sąd krajowy (§ 24 ust. 1 pkt 1–3 GVG). Postępowanie karne w sprawie o przestępstwo prowadzi jeden sędzia sądu karnego (§ 25 GVG), jeżeli: sprawa dotyczy przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego lub nie zachodzą przesłanki orzeczenia kary pozbawienia wolności w wymiarze przekraczającym dwa lata.

W pozostałych przypadkach sprawy rozpoznaje sąd ławniczy (*Schöffengericht*) (§ 28 GVG), w którego skład wchodzi: jeden sędzia zawodowy i dwóch ławników.

Sąd ten orzeka w sprawach o przestępstwa średniej wagi, które wchodzą w zakres właściwości sądu rejonowego (§ 24 ust. 1 GVG), chyba że sprawę przekazano do rozpoznania sędziemu sądu karnego (§ 25 GVG). Do właściwości tych sądów należą sprawy o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności w wymiarze od dwóch do czterech lat. Skład sędziowski może zostać rozszerzony na wniosek prokuratury (§ 29 ust. 2 GVG), jeżeli prokuratura i sędzia uznają, że ze względu na zakres sprawy należy powołać drugiego sędziego.

Zakres właściwości **sądów krajowych** regulują przepisy § 74 ust. 1 GVG. Zgodnie z tymi przepisami sąd krajowy rozpoznaje sprawy o wszystkie przestępstwa, które nie wchodzą w zakres właściwości sądu rejonowego ani wyższego sądu krajowego, tj. przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności w większym wymiarze.

W niemieckim kodeksie karnym (Strafgesetzbuch) wprowadza się rozróżnienie między występkiem (*Vergehen*) a zbrodnią (*Verbrechen*). Zbrodnia jest czynem zagrożonym karą pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej jednego roku. W związku z tym zbrodnia stanowi poważniejsze przestępstwo niż występki.

Sądy krajowe są właściwe w sprawach o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności w wymiarze powyżej czterech lat (§ 74 ust. 1 początek zdania drugiego GVG). Są właściwe również wówczas, gdy prokuratura postanowi wnieść oskarżenie do sądu krajowego z uwagi na szczególną wagę sprawy, mimo że właściwość do rozpoznania tej sprawy przysługuje zasadniczo sądowi rejonowemu.

Sprawy karne w sądach krajowych rozpoznaje w pierwszej instancji wielka izba karna (*Große Strafkammer*), w skład której wchodzi co do zasady trzech sędziów i dwóch ławników. Zgodnie z § 76 ust. 2 GVG wielka izba karna może postanowić na początku rozprawy lub w chwili wyznaczania terminu rozprawy, że sprawa zostanie rozpoznana w składzie jedynie dwóch sędziów i dwóch ławników.

Wyższy sąd krajowy jest sądem pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa z § 120 ust. 1 i 2 GVG, z których większość dotyczy zagrożenia dla bezpieczeństwa lub istnienia Republiki Federalnej Niemiec. W skład izby karnej (*Strafsenat*) Trybunału Federalnego może wchodzić pięciu sędziów, w tym przewodniczący składu sędziowskiego. Na początku rozprawy izba ta może jednak postanowić, że sprawa zostanie rozpoznana przez trzech sędziów, w tym przewodniczącego składu sędziowskiego, chyba że ze względu na zakres lub złożoność sprawy wymagany jest udział dwóch dodatkowych sędziów (§ 122 ust. 2 zdania pierwsze i drugie GVG).

Środki zaskarżenia

Środki zaskarżenia od orzeczeń sądów rejonowych rozpoznaje **sąd krajowy** [§ 312 kodeksu postępowania karnego – Strafprozessordnung, StPO], a dokładniej jego tzw. mała izba karna (*Kleine Strafkammer*) (§ 76 ust. 1 GVG), w skład której wchodzi: jeden sędzia zawodowy i dwóch ławników. Do rozpoznania środka zaskarżenia wniesionego od orzeczenia wydanego przez rozszerzony skład sędziowski z udziałem ławników powołuje się drugiego sędziego zawodowego (§ 76 ust. 6 GVG). Ponadto zgodnie z § 335 StPO zamiast zwykłego środka zaskarżenia można wnieść nadzwyczajny środek zaskarżenia (tzw. rewizję nadzwyczajną, *Sprungrevision*).

Przewidziano możliwość wniesienia o **rewizję** (*Revision*) każdego orzeczenia wydanego przez sąd krajowy lub wyższy sąd krajowy w pierwszej instancji (§ 333 StPO). Trybunał Federalny jest instancją rewizyjną (*Revisionsinstanz*) w odniesieniu do wszystkich orzeczeń wyższych sądów krajowych i wielkich izb karnych sądów krajowych (§ 135 ust. 1 GVG). Izby Trybunału Federalnego dokonują rewizji w składzie pięciu sędziów zawodowych, w tym jednego przewodniczącego składu. Rewizji (pozostałych) orzeczeń sądów krajowych dokonuje wyższy sąd krajowy.

Powiązane strony

Trybunał Federalny

Ostatnia aktualizacja: 14/05/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Estonia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Estonii.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Sądy rejonowe są sądami powszechnymi **pierwszej instancji**, które rozpoznają sprawy cywilne, karne i sprawy o wykroczenia, a także prowadzą inne postępowania, które wchodzą w zakres ich właściwości na podstawie odpowiednich przepisów. Postępowanie przed sądami rejonowymi regulują przepisy zawarte w następujących kodeksach: kodeksie postępowania cywilnego – w odniesieniu do spraw z zakresu prawa cywilnego, kodeksie postępowania karnego – w odniesieniu do spraw z zakresu prawa karnego oraz kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia – w odniesieniu do spraw dotyczących wykroczeń.

Wyroki i postanowienia sądu rejonowego można zaskarżyć do **sądu okręgowego**, działającego jako sąd drugiej instancji, poprzez wniesienie apelacji lub zażalenia od danego wyroku lub postanowienia. Postępowanie przed sądami administracyjnymi zostało uregulowane w tych samych przepisach, które określają postępowanie przed sądami pierwszej instancji.

Sądy pierwszej instancji

W Estonii działają cztery sądy rejonowe. Sądy rejonowe mają ośrodki zamiejscowe (*kohtumaja*).

Sądy rejonowe:

Sąd Rejonowy w Harju (Harju Maakohus):

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Tallinnie

Sąd Rejonowy w Viru (Viru Maakohus):

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Jõhvi

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Narva

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Rakvere

Sąd Rejonowy w Pärnu (Pärnu Maakohus):

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Pärnu

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Haapsalu
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Kuressaare
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Rapla
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Paide

W sądzie rejonowym w Pärnu istnieje również wydział odpowiedzialny za wydawanie nakazów zapłaty, który rozpatruje wnioski o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu przyspieszonym.

Sąd Rejonowy w Tartu (Tartu Maakohus):

Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Tartu
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Jõgeva
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Viljandi
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Valga
Ośrodek zamiejscowy z siedzibą w Võru

Przy sądzie rejonowym w Tartu działa także wydział rejestru nieruchomości oraz wydział rejestrowy. Wydział rejestru nieruchomości prowadzi rejestr nieruchomości oraz rejestr okrętowy. Wydział rejestrowy prowadzi rejestr działalności gospodarczej, rejestr stowarzyszeń nienastawionych na zysk i fundacji oraz rejestr zastawów handlowych.

Sądy drugiej instancji

W Estonii działają dwa sądy okręgowe.

Sądy okręgowe:

Sąd Okręgowy w Tallinnie (Tallinna Ringkonnakohus)
Sąd Okręgowy w Tartu (Tartu Ringkonnakohus)

Prawnicze bazy danych

Dane kontaktowe sądów znajdują się na [stronie internetowej poświęconej sądom](#). Dostęp do danych kontaktowych sądów jest bezpłatny.

Ostatnia aktualizacja: 01/10/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Irlandia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Irlandii.

Sądy powszechne

Początki systemu sądownictwa w Irlandii sięgają konstytucji z 1922 r., w której przewidziano utworzenie nowych sądów w miejsce sądów powstałych pod panowaniem administracji brytyjskiej. Nowe sądy utworzono w 1924 r. na mocy ustawy o sądownictwie (Courts of Justice Act) z 1924 r., która ustanowiła podstawę prawną systemu sądownictwa.

Obecnie działające sądy utworzono na mocy ustawy o utworzeniu i ustroju sądów (Courts Establishment and Constitution Act) z 1961 r., zgodnie z art. 34 konstytucji przyjętej przez naród irlandzki w 1937 r. Sąd Apelacyjny (Court of Appeal) utworzono w dniu 29 października 2014 r. w następstwie referendum przeprowadzonego w 2013 r.

Art. 34–37 konstytucji dotyczą ogólnie sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Art. 34 ust. 1 stanowi, że „wymiar sprawiedliwości sprawowany jest w sądach utworzonych na mocy ustawy”. W konstytucji nakreślono strukturę systemu sądownictwa, wskazując, że składa się on z sądu apelacyjnego najwyższej instancji, tj. Sądu Najwyższego (Supreme Court), Sądu Apelacyjnego (Court of Appeal), właściwego zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych, a także z sądów pierwszej instancji, do których należą: Wysoki Trybunał (High Court), posiadający właściwość ogólną we wszystkich sprawach karnych i cywilnych, oraz sądy o ograniczonej właściwości, tj. sąd okręgowy (*Circuit Court*) i sąd rejonowy (*District Court*), funkcjonujące na szczeblu regionalnym.

Sądy cywilne

Sąd Najwyższy

W dniu 28 października 2014 r., tj. z chwilą wejścia w życie trzydziestej trzeciej poprawki do konstytucji, na mocy której utworzono Sąd Apelacyjny, wprowadzono istotne zmiany we właściwości [Sądu Najwyższego](#) do rozpoznawania środków zaskarżenia. Od chwili utworzenia Sądu Apelacyjnego Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznawania środków zaskarżenia:

- od orzeczeń Sądu Apelacyjnego, jeżeli Sąd Najwyższy uzna, że przedmiotem orzeczenia jest kwestia o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego, lub jeżeli rozpoznanie środka zaskarżenia przez Sąd Najwyższy leży w interesie wymiaru sprawiedliwości; oraz
- od orzeczeń Wysokiego Trybunału, jeżeli Sąd Najwyższy uzna, że zachodzą wyjątkowe okoliczności uzasadniające wniesienie środka zaskarżenia bezpośrednio do Sądu Najwyższego, czego warunkiem wstępnym jest zajęcie którejkolwiek z dwóch poniższych przesłanek lub obu tych przesłanek: przedmiotem orzeczenia jest kwestia o istotnym znaczeniu dla porządku publicznego lub wybór takiego trybu postępowania leży w interesie wymiaru sprawiedliwości.

Do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń Wysokiego Trybunału wydawanych w sprawach cywilnych, które przed wprowadzeniem trzydziestej trzeciej poprawki rozpoznawał Sąd Najwyższy, właściwy jest obecnie Sąd Apelacyjny, z wyjątkiem przypadków, w których Sąd Najwyższy dopuścił wniesienie środka zaskarżenia bezpośrednio do Sądu Najwyższego, uznawszy, że zachodzą przesłanki wymienione w art. 34 ust. 5 pkt 4 konstytucji.

Ponadto zagadnienia prawne, które sądy okręgowe mogły uprzednio przedstawiać do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (*case stated*), obecnie rozstrzyga Sąd Apelacyjny.

Trzydziesta trzecia poprawka pozostała bez uszczerbku dla właściwości pierwotnej Sądu Najwyższego (*original jurisdiction* – sprawy, w których Sąd Najwyższy działa jako sąd pierwszej i ostatniej instancji), która w rzeczywistości dotyczy funkcji przewidzianej w art. 26 konstytucji. Zgodnie z art. 26 konstytucji Sąd Najwyższy rozstrzyga, czy projekt ustawy (bądź jego dowolny przepis lub dowolne przepisy), przyjęty przez obie izby parlamentu Irlandii (Oireachtas) i przedłożony prezydentowi Irlandii do podpisu przed wejściem w życie, jest niezgodny z konstytucją, jeżeli prezydent zwróci się do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie tej kwestii. Sąd Najwyższy rozstrzyga również kwestię trwałej niezdolności prezydenta do sprawowania urzędu, jeżeli zostanie ona podniesiona.

Sąd ten orzeka zwykle w składzie trzech lub pięciu sędziów, a w wyjątkowych okolicznościach – siedmiu sędziów. Zgodnie z wymogiem przewidzianym w konstytucji w sprawach dotyczących zgodności z konstytucją ustawy przyjętej przez parlament Irlandii Sąd Najwyższy orzeka w składzie co najmniej pięciu sędziów. Wymóg ten ma zastosowanie również wówczas, gdy Sąd Najwyższy orzeka co do zgodności z konstytucją projektu ustawy przyjętego przez parlament Irlandii na wniosek prezydenta Irlandii wystosowany zgodnie z art. 26 konstytucji. Sąd Najwyższy orzeka w składzie co najmniej pięciu sędziów także wówczas, gdy na podstawie art. 12 konstytucji rozstrzyga kwestię trwałej niezdolności prezydenta do sprawowania urzędu. Niektóre wnioski o

zarządzenie środków tymczasowych i niektóre wnioski procesowe może rozpoznać Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub jeden z sędziów Sądu Najwyższego.

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal) utworzono w dniu 29 października 2014 r. w następstwie referendum przeprowadzonego w 2013 r. Podobnie jak w przypadku pozostałych sądów wyższej instancji zakres właściwości Sądu Apelacyjnego wynika częściowo z konstytucji, a częściowo z innych aktów prawnych. Stanowi on pośredni organ apelacyjny między Wysokim Trybunałem a Sądem Najwyższym.

Sąd Apelacyjny jest właściwy do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń Wysokiego Trybunału wydawanych w sprawach cywilnych, które przed wprowadzeniem trzydziestej trzeciej poprawki rozpoznawał Sąd Najwyższy. Wyjątek stanowią sprawy, w których Sąd Najwyższy dopuścił wniesienie środka zaskarżenia bezpośrednio do Sądu Najwyższego, uznawszy, że zachodzą przesłanki wymienione w art. 34 ust. 5 pkt 4 konstytucji. Sąd Apelacyjny rozpoznaje skargi konstytucyjne wnoszone przez uczestników postępowań prowadzonych przez Wysoki Trybunał. Konstytucja zabrania przyjmowania przepisów, które ograniczałyby właściwość Sądu Apelacyjnego w tym zakresie.

W skład Sądu Apelacyjnego wchodzi Prezes Sądu Apelacyjnego i dziewięciu zwykłych sędziów. Prezes Sądu Najwyższego i Prezes Wysokiego Trybunału zasiadają z urzędu w składzie sędziowskim Sądu Apelacyjnego. Orzeczenia Sądu Apelacyjnego mogą zapadać w izbach w składzie trzech sędziów.

Niektóre wnioski o zarządzenie środków tymczasowych i niektóre wnioski procesowe może rozpoznać sam Prezes Sądu Apelacyjnego lub inny wyznaczony przez niego sędzia.

Wysoki Trybunał (High Court)

Zgodnie z konstytucją Wysoki Trybunał ma ogólną właściwość w pierwszej instancji oraz uprawnienia do rozstrzygania wszelkich spraw i kwestii prawnych lub faktycznych – zarówno cywilnych, jak i karnych. Wysoki Trybunał ma wyłączną właściwość w sprawach dotyczących przysposobienia dzieci oraz w odniesieniu do wniosków o ekstradycję. Właściwość Wysokiego Trybunału obejmuje orzekanie w sprawach dotyczących ważności ustaw w kontekście ich zgodności z konstytucją (z wyjątkiem ustaw skierowanych już do Sądu Najwyższego przez prezydenta Irlandii). Większość spraw w Wysokim Trybunale rozpoznaje jeden sędzia, jednak zgodnie z przepisami niektóre sprawy, np. sprawy o zniesławienie w formie pisemnej, napaść lub bezprawne pozbawienie wolności, rozpoznaje sędzia z udziałem ławy przysięgłych. Sprawy o szczególnym znaczeniu może rozpoznawać dwóch sędziów lub ich większa liczba obradujących jako sąd wydziałowy (*Divisional Court*).

Wysoki Trybunał orzeka jako sąd apelacyjny w sprawach cywilnych, rozpoznając środki zaskarżenia od orzeczeń sądu okręgowego. Oprócz uprawnienia do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń sądów okręgowych w sprawach cywilnych Wysokiemu Trybunałowi przysługuje również uprawnienie do kontroli orzeczeń wszystkich sądów niższej instancji poprzez wydawanie zarządzeń (*prerogative orders*) *mandamus*, *prohibition* i *certiorari* (polecenie spełnienia żądania pozwu, polecenie wstrzymania postępowania w sprawie i polecenie przekazania akt sprawy). Zarządzenia te nie odnoszą się do istoty orzeczeń sądów niższej instancji, lecz do tego, czy sądy te działały w granicach swojej właściwości.

Wysoki Trybunał może wydawać orzeczenia w kwestiach prawnych skierowanych do niego przez sąd rejonowy. Rozpoznaje również wnioski o zwolnienie za poręczeniem majątkowym, w przypadku gdy osobę oskarżono o zabójstwo lub w przypadku gdy oskarżony wnosi o zmianę warunków ustanowionych przez sąd rejonowy.

Wysoki Trybunał obraduje zwykle w Dublinie przy rozpoznawaniu spraw w pierwszej instancji. Odbywa również sesje wyjazdowe w celu rozpoznawania w pierwszej instancji spraw o odszkodowanie za uszkodzenie ciała i uszkodzenie ciała ze skutkiem śmiertelnym. Podczas takich sesji wyjazdowych Wysoki Trybunał obradujący w poszczególnych okręgach sądowych rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń sądów okręgowych.

Sąd okręgowy (Circuit Court)

Właściwość sądów okręgowych w sprawach cywilnych jest ograniczona, chyba że strony postępowania wyrażą zgodę na zniesienie tego ograniczenia. Właściwość sądów okręgowych ogranicza przede wszystkim wartość przedmiotu sporu, która nie może przekraczać 75 000 euro (60 000 euro w sprawach o odszkodowanie za szkody na osobie).

Sądy okręgowe mają właściwość w sprawach spadkowych oraz w sprawach dotyczących prawa własności nieruchomości lub dzierżawy nieruchomości, gdy wartość nieruchomości podlegająca opodatkowaniu nie przekracza kwoty 253,95 euro. Sądy okręgowe są również właściwe do rozpoznawania spraw z zakresu prawa rodzinnego, w tym spraw o separację sądową, rozwód i unieważnienie małżeństwa, a także środków zaskarżenia od orzeczeń sądu rejonowego.

Sprawy cywilne w sądzie okręgowym rozpoznaje sędzia bez udziału ławy przysięgłych. Sąd ten działa jako sąd apelacyjny od orzeczeń sądu rejonowego zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych. W postępowaniu apelacyjnym sąd bada ponownie okoliczności sprawy, a jego orzeczenie jest ostateczne i nie podlega zaskarżeniu.

Sąd okręgowy jest również właściwy w sprawach dotyczących wniosków o udzielenie nowych licencji na sprzedaż alkoholi wysokoprocentowych w lokalach oraz jest właściwy do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń trybunałów takich jak Trybunał ds. Równości (Equality Tribunal, Office of the Director of Equality Investigations).

Sąd rejonowy (District Court)

 Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania określonych spraw na określonym obszarze. W sprawach z zakresu prawa rodzinnego są właściwe do wydawania wyroków zasądzających alimenty, zakazów zbliżania się i nakazów opuszczenia lokalu, wyroków dotyczących prawa pieczy nad dzieckiem i prawa do kontaktów z dzieckiem oraz wyroków ustalających ojcostwo.

Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania spraw cywilnych dotyczących zobowiązań umownych, w tym umów dzierżawy z opcją zakupu lub umów sprzedaży na kredyt, czynów niedozwolonych, niepłacenia czynszu lub bezprawnego przetrzymywania towaru, gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 euro. Są również właściwe co do zasady w sprawach dotyczących wykonywania orzeczeń stwierdzających istnienie zobowiązania, wydanych przez dowolny sąd, w sprawach regulacyjnych dotyczących udzielenia licencji, np. w odniesieniu do sprzedaży alkoholi wysokoprocentowych, oraz w sprawach o odszkodowanie za umyślne wyrządzenie szkody, gdy kwota roszczenia nie przekracza 15 000 euro.

Sądy rejonowe obradują w 24 okręgach w całym kraju, które obejmują okręg miejski Dublina i 23 inne okręgi. Miejsce rozpoznania sprawy zasadniczo zależy od miejsca zawarcia umowy lub miejsca zamieszkania pozwanego bądź miejsca, w którym prowadzi on działalność, lub, w przypadku spraw o udzielenie licencji, miejsca, gdzie znajduje się lokal objęty licencją.

Sądy karne

Sąd Najwyższy

Sąd Najwyższy rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez Sąd Apelacyjny w sprawach dotyczących zagadnień prawnych o wyjątkowej wadze dla społeczeństwa.

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)

Na mocy ustawy o Sądzie Apelacyjnym z 2014 r. Sądowi Apelacyjnemu przyznano uprawnienia do rozpoznawania środków zaskarżenia, które wcześniej przysługiwały Apelacyjnemu Sądowi Karnemu (Court of Criminal Appeal).

Sąd Apelacyjny rozpoznaje obecnie środki zaskarżenia wniesione przez osoby skazane na podstawie aktu oskarżenia (*conviction on indictment*) przez sąd

okręgowy lub Centralny Sąd Karny (Central Criminal Court), które otrzymały zaświadczenie o dopuszczalności środka zaskarżenia wydane przez sędziego prowadzącego postępowanie. Jeżeli sędzia prowadzący postępowanie odmówi wydania takiego zaświadczenia, Sąd Apelacyjny może sam dopuścić środek zaskarżenia po wpłynięciu zażalenia na postanowienie sędziego prowadzącego postępowanie.

Ponadto Dyrektor ds. Oskarżenia Publicznego (Director of Public Prosecutions) może wnieść do Sądu Apelacyjnego apelację od wyroku z uwagi na rażącą niewspółmierność kary zgodnie z częścią 2 ustawy o wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych z 1993 r. W części 2 ustawy o postępowaniu karnym z 1993 r. przewidziano natomiast możliwość wniesienia środka zaskarżenia z uwagi na domniemaną pomyłkę sądową.

Sąd Apelacyjny upoważniono również do rozpoznawania środków zaskarżenia wnoszonych przez Dyrektora ds. Oskarżenia Publicznego w przedmiocie zagadnień prawnych, które pojawiły się w toku postępowań karnych zakończonych uniewinnieniem oskarżonego. W takich przypadkach orzeczenia Sądu Apelacyjnego pozostają bez uszczerbku dla wyroku uniewinniającego.

Sąd Apelacyjny rozpoznaje również wniesione przez Dyrektora ds. Oskarżenia Publicznego apelacje od wyroków uniewinniających lub zażalenia na postanowienia o odmowie wznowienia postępowania. Na mocy ustawy o Sądzie Apelacyjnym z 2014 r. Sądowi Apelacyjnemu przyznano uprawnienia do rozpoznawania środków zaskarżenia, które wcześniej przysługiwały Wojskowemu Sądowi Apelacyjnemu (Courts-Martial Appeal Court). Oznacza to, że środki zaskarżenia wnoszone przez osoby, które skazał sąd wojskowy, rozpoznaje obecnie Sąd Apelacyjny.

Apelacyjny Sąd Karny (Court of Criminal Appeal)

Na mocy ustawy o Sądzie Apelacyjnym z 2014 r. uprawnienia do rozpoznawania środków zaskarżenia, które przysługiwały [Sądowi Apelacyjnemu Karnemu](#), przekazano Sądowi Apelacyjnemu.

Szczególny Sąd Karny (Special Criminal Court)

[Szczególny Sąd Karny](#) utworzono w celu rozpoznawania spraw o przestępstwa, w przypadku których stwierdzono, że sądy powszechne są niewystarczające do skutecznego wymierzenia sprawiedliwości oraz ochrony spokoju i porządku publicznego. Sąd ten orzeka w składzie trzech sędziów, bez ławy przysięgłych.

Centralny Sąd Karny (Central Criminal Court)

[Centralny Sąd Karny](#) jest izbą karną Wysokiego Trybunału. Rozpoznaje sprawy o poważne przestępstwa, w tym o zabójstwo, zgwałcenie, zdradę stanu i piractwo, a także sprawy karne przewidziane w ustawie o konkurencji z 2002 r. Sąd ten orzeka w składzie jednego sędziego i ławy przysięgłych.

Okręgowy sąd karny (Circuit Criminal Court)

Okręgowy sąd karny rozpoznaje sprawy o przestępstwa niezastrzeżone dla właściwości Centralnego Sądu Karnego. Orzeka w składzie jednego sędziego i ławy przysięgłych. Rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sąd rejonowy.

Sąd rejonowy (District Court)

Sąd rejonowy orzeka w sprawach o wykroczenia (głównie wykroczenia podlegające karom określonym w ustawie) i o niektóre przestępstwa wymagające aktu oskarżenia (*indictable offences*). Sąd ten orzeka w składzie jednego sędziego.

Ostatnia aktualizacja: 13/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Grecja

Sądy cywilne (Πολιτικά δικαστήρια)

Wszystkie spory między osobami prywatnymi są kierowane do sądów cywilnych, co obejmuje też postępowania nieprocesowe powierzone tym sądom na mocy ustawy.

Do sądów cywilnych należą:

Sąd Najwyższy (Άρειος Πάγος),

sądy apelacyjne (Εφετεία),

sądy pierwszej instancji orzekające w składzie wieloosobowym (Πολυμελή Πρωτοδικεία),

sądy pierwszej instancji orzekające w składzie jednoosobowym (Μονομελή Πρωτοδικεία),

sądy rejonowe w sprawach cywilnych (Ειρινοδικεία).

Sądy karne (Ποινικά δικαστήρια)

Sądy karne rozpoznają sprawy karne.

Do sądów karnych należą:

Sąd Najwyższy (Άρειος Πάγος),

sądy apelacyjne orzekające w składzie pięcioosobowym (Πενταμελή Εφετεία),

sądy mieszane składające się z sędziów orzekających i sędziów przysięgłych (μεικτά ορκωτά δικαστήρια),

sądy apelacyjne mieszane składające się z sędziów orzekających i sędziów przysięgłych (μεικτά ορκωτά Εφετεία),

sądy apelacyjne orzekające w składzie trzyosobowym (Τριμελή Εφετεία),

sądy pokoju orzekające w składzie trzyosobowym (Τριμελή Πλιμμελειοδικεία),

sądy pokoju orzekające w składzie jednoosobowym (Μονομελή Πλιμμελειοδικεία),

sądy rejonowe w sprawach karnych (Πταισματοδικεία),

sądy ds. nieletnich (Δικαστήρια Ανήλικων).

Na mocy przepisów szczególnych wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych sprawują również:

sądy wojskowe (Στρατοδικεία),

sądy marynarki wojennej (Ναυτοδικεία),

sądy sił powietrznych (Αεροδικεία).

Sądy te rozpoznają sprawy jako szczególne sądy karne.

Orzekają one w sprawach dotyczących przestępstw popełnionych przez personel wojskowy odbywający służbę w wojskach lądowych, marynarce wojennej lub siłach powietrznych.

Sądy administracyjne (Διοικητικά δικαστήρια)

Rada Stanu (Συμβούλιο τής Επικρατείας) jest jednym z trzech sądów najwyższej instancji w Grecji [wraz z Sądem Najwyższym i Izbą Obrachunkową Grecji (Ελεγκτικό Συνέδριο)].

Rada Stanu rozpoznaje między innymi sprawy dotyczące:

skarg o unieważnienie aktów administracyjnych ze względu na naruszenie prawa, nadużycie władzy, niekompetencję lub zaniedbanie o charakterze formalnym;

środków zaskarżenia wniesionych przez członków personelu cywilnego, wojskowego, rządowego oraz innych funkcjonariuszy przeciwko decyzjom rad pracowniczych (*ypiresiaká symvoúlla*) w sprawie awansów, zwolnień i przypadków obniżenia stopnia służbowego itp.;

skarg w sprawie kontroli orzeczeń wydanych przez sądy administracyjne. Sądy administracyjne orzekają w sporach z zakresu prawa administracyjnego pomiędzy organami administracji rządowej a obywatelami.

Izba Obrachunkowa ma uprawnienia zarówno sądowe, jak i administracyjne, co sprawia, że jest organem o dwojakiej funkcji. Jej zadaniem jest kontrola wydatków państwa – zarówno sektora publicznego, jak i władz lokalnych. Odpowiada również za nadzór nad organami administracji publicznej i wyznaczanie im zadań, a także ma uprawnienia do orzekania w niektórych sprawach dotyczących wynagrodzeń urzędników służby cywilnej.

Do zwyczajnych sądów administracyjnych (*taktiká dioikitiká dikastíria*) zaliczamy sądy administracyjne pierwszej instancji (*Dioikitiká Protodikeía*) oraz administracyjne sądy apelacyjne (*Dioikitiká Efeteía*).

Sądy administracyjne pierwszej instancji orzekają w składach jedno- lub trzyosobowych, w zależności od wartości pieniężnej przedmiotu sporu. Rozpoznają one sprawy podatkowe, spory między obywatelami a organami ubezpieczeń społecznych lub organami odpowiedzialnymi za politykę społeczną, jak również spory administracyjne między obywatelami a organami administracji krajowej lub samorządowej.

Sądy administracyjne pierwszej instancji orzekające w składzie trzyosobowym rozpoznają również środki odwoławcze od orzeczeń sądów administracyjnych pierwszej instancji orzekających w składzie jednoosobowym.

Administracyjne sądy apelacyjne rozpoznają środki odwoławcze od orzeczeń sądów pierwszej instancji orzekających w składzie trzyosobowym. W pierwszej instancji orzekają one także w przedmiocie skarg o unieważnienie aktów administracyjnych dotyczących zatrudnienia urzędników służby cywilnej (zwolnień, pominięć przy mianowaniach lub awansach itp.).

Prawnicze bazy danych

Strona internetowa [Rady Stanu](#). Dostęp do tej bazy danych jest **nieodpłatny**.

Strona internetowa [Sądu Najwyższego](#). Dostęp do tej bazy danych jest **nieodpłatny**.

Powiązane strony

[Sąd Najwyższy](#)

[Rada Stanu i Sądownictwo Administracyjne](#)

[Izba Obrachunkowa Grecji](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Atenach](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Salonikach](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Pireusie](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Patrasie](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Tripoli](#)

[Sąd Pierwszej Instancji w Amfisie](#)

[Sąd Rejonowy w Sprawach Cywilnych w Patrasie](#)

[Sąd Rejonowy w Sprawach Cywilnych w Nikiei](#)

[Sąd Rejonowy w Sprawach Cywilnych w Koryncie](#)

Ostatnia aktualizacja: 04/07/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Hiszpania

Artykuł 117 hiszpańskiej konstytucji z 1978 roku stanowi, że zasada jedności władzy sądowniczej jest podstawą organizacji i funkcjonowania sądów.

Zasada ta odzwierciedlona jest w organizacji hiszpańskich sądów, które należą do jednego systemu sądownictwa składającego się z sądów powszechnych. W Hiszpanii działają liczne sądy, które rozstrzygają spory zgodnie z zakresem swojej właściwości ustalonym na podstawie pewnych kryteriów (są to: zakres przedmiotowy, wartość przedmiotu sporu, osoba objęta postępowaniem, właściwość funkcjonalna sądu lub jego właściwość miejscowa), ponieważ jedność systemu sądownictwa nie jest sprzeczna z istnieniem różnych sądów o różnym zakresie właściwości.

Konstytucja hiszpańska z 1978 r. stanowi, że Hiszpania jest socjalnym i demokratycznym państwem prawa, które chroni wolność, sprawiedliwość, równość i pluralizm polityczny jako najwyższe wartości panujące w niej porządku prawnego. Tytuł VI konstytucji dotyczy władzy sądowniczej, a art. 117 konstytucji stanowi, że zasada jedności władzy sądowniczej jest podstawą organizacji i funkcjonowania sądów.

Zasady te stanowią podstawę organizacji hiszpańskich sądów i znajdują odzwierciedlenie w funkcjonowaniu jednego korpusu sędziów sprawujących władzę sądowniczą, którzy są niezawisli, nieodwoływalni i odpowiedzialni za swoje decyzje wyłącznie na podstawie konstytucji i norm prawnych oraz którzy podlegają wyłącznie konstytucji i normom prawnym.

Sądy określone w przepisach i umowach międzynarodowych są jedynymi organami uprawnionymi do sprawowania władzy sądowniczej poprzez wydawanie i wykonywanie wyroków.

Sądy powszechne – wprowadzenie

W Hiszpanii funkcjonują liczne sądy, które rozpoznają spory zgodnie z zakresem swojej właściwości ustalonym na podstawie różnych kryteriów określonych w przepisach (są to: zakres przedmiotowy, wartość przedmiotu sporu, osoba objęta postępowaniem, właściwość funkcjonalna sądu lub jego właściwość miejscowa), ponieważ jedność systemu sądownictwa nie wyklucza istnienia różnych sądów o różnym zakresie właściwości. Sądy wykonują władzę sądowniczą wyłącznie w sprawach, dla których w przepisach przewidziano ich właściwość.

Zasady tworzenia i funkcjonowania sądów oraz zarządzania sądami określono w ustawie organicznej o sądownictwie zgodnie z art. 122 konstytucji hiszpańskiej z 1978 r.

W tym zakresie należy wyróżnić trzy zasadnicze aspekty:

aspekt terytorialny;

jednoosobowy lub kolegialny charakter sądu;

zakres właściwości.

Aspekt terytorialny

Zgodnie z założeniami przedstawionymi w uzasadnieniu do ustawy organicznej nr 6/1985 o sądownictwie, którą przyjęto dnia 1 lipca 1985 r., **terytorium** państwa dzieli się, do celów sądowych, na gminy, okręgi (*partidos*), prowincje oraz wspólnoty autonomiczne.

Władzę sądowniczą sprawują następujące sądy: sądy pokoju (*Juzgados de Paz*), sądy pierwszej instancji oraz śledcze (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), sądy gospodarcze (*Juzgados de lo Mercantil*), sądy ds. przemocy wobec kobiet (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), sądy karne (*Juzgados de lo Penal*), sądy administracyjne (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), sądy społeczne (*Juzgado de lo Social*), sądy ds. nieletnich (*Juzgados de Menores*), sądy penitencjarne (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), sądy prowincji (*Audiencias Provinciales*), wyższe trybunały sprawiedliwości wspólnot autonomicznych (*Tribunales Superiores de Justicia*), Krajowy Sąd Karny i Administracyjny (Audiencia Nacional) i Sąd Najwyższy (Tribunal Supremo). Obszar właściwości Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego, Sądu Najwyższego, centralnych sądów śledczych (*Juzgados Centrales de Instrucción*) oraz centralnych sądów administracyjnych (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*) obejmuje całe terytorium Hiszpanii.

Jednoosobowy lub kolegialny charakter sądów

Wszystkie sądy orzekają **w składzie jednoosobowym**, z wyjątkiem Sądu Najwyższego, Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego, wyższych trybunałów sprawiedliwości i sądów prowincji.

Sąd Najwyższy z siedzibą w Madrycie jest organem sądownym najwyższej instancji we wszystkich obszarach systemu prawnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących gwarancji konstytucyjnych. W Sądzie Najwyższym zasiadają: prezes, prezesi izb (*presidentes de sala*) oraz sędziowie (*magistrados*) kierowani do izb i wydziałów na podstawie przepisów prawnych.

Sąd Najwyższy składa się z następujących izb:

I Izba Cywilna

II Izba Karne

III Izba Administracyjna

IV Izba Pracy

V Izba Wojskowa, która podlega przepisom szczególnym i dodatkowo przepisom ustawy organicznej o sądownictwie oraz przepisom wspólnym dla pozostałych izb Sądu Najwyższego

Obszar właściwości **Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego** z siedzibą w Madrycie obejmuje całe terytorium Hiszpanii. W sądzie tym zasiadają: prezes, prezesi izb oraz sędziowie kierowani do izb i wydziałów (apelacyjnych, karnych, administracyjnych i pracy) na podstawie przepisów prawnych.

W każdej wspólnocie autonomicznej działa jeden **wyższy trybunał sprawiedliwości**, który jest sądem najwyższej instancji we wspólnocie i którego obszar właściwości obejmuje całe terytorium tej wspólnoty, bez uszczerbku dla zakresu właściwości Sądu Najwyższego. Nazwa wyższego trybunału sprawiedliwości odpowiada nazwie wspólnoty autonomicznej, w którym znajduje się jego siedziba, a jego obszar właściwości pokrywa się z obszarem tej wspólnoty.

Wyższy trybunał sprawiedliwości dzieli się na trzy izby: cywilną i karną, administracyjną oraz pracy.

W trybunale tym zasiadają: prezes, który jest również prezesem izby cywilnej i karnej, oraz prezesi izb, a także sędziowie skierowani na podstawie przepisów do każdej z izb oraz – w stosownych przypadkach – do ewentualnych wydziałów utworzonych w ich obrębie.

Siedziby **sądów prowincji** znajdują się w stolicach prowincji, od których pochodzą nazwy tych sądów, a ich obszar właściwości zasadniczo obejmuje terytorium całej prowincji. W sądach prowincji zasiadają: prezes oraz dwóch sędziów lub ich większa liczba. Mogą się one także dzielić na dwa wydziały orzekające w tym samym składzie sędziowskim lub ich większą liczbę – wówczas prezes sądu jest również przewodniczącym jednego z wydziałów. Rozpoznają oni sprawy cywilne i karne.

Biura sądowe

Ustawa organiczna dotycząca wymiaru sprawiedliwości określa biura sądowe (*Oficina Judicial*) jako jednostki administracyjne, które wspierają pracę sędziów i sądów.

Powstały one, aby zapewnić skuteczność i efektywność pracy organów sądowych oraz przejrzystość postępowań sądowych, usprawnić rozpoznawanie spraw oraz zachęcić do współpracy i koordynacji między różnymi służbami i jednostkami tworzącymi biura sądowe. Utworzenie biur sądowych jest wynikiem zobowiązania do zapewnienia łatwo dostępnych usług publicznych o wysokiej jakości, które są zgodne z wartościami konstytucyjnymi i zaspokajają rzeczywiste potrzeby obywateli.

Jest to nowy model organizacyjny, w ramach którego wprowadza się nowoczesne techniki zarządzania w oparciu o połączenie dwóch wydziałów administracyjnych: wydziałów udzielających bezpośredniego wsparcia w postępowaniach sądowych, które odpowiadają dawnym *juzgados*, tj. sądom orzekającym w składzie jednoosobowym, wspierających sędziów w ich obowiązkach, oraz wspólnych służb ds. procesowych zarządzanych przez urzędników sądowych (*Letrados de la Administración de Justicia*), które wykonują wszystkie zadania niezwiązane ściśle z wymiarem sprawiedliwości, takie jak: przyjmowanie pism, doręczanie wezwań, wykonywanie orzeczeń, prowadzenie postępowań pozasądowych, przyjmowanie pozwów, zawiadamianie stron, usuwanie uchybień proceduralnych itd.

Wspólne służby ds. procesowych dzielą się na trzy jednostki:

Wspólną Służbę ds. Ogólnych,

Wspólną Służbę ds. Wokandy,

Wspólną Służbę ds. Wykonywania Orzeczeń.

Zakres właściwości

Zakres właściwości sądów wiąże się nie tylko z aspektem terytorialnym. Zależy on również od rodzaju spraw, które są rozstrzygane w **czterech pionach sądownictwa**, do których należą poniższe sądy.

Sądy cywilne: rozpoznają sprawy wchodzące w zakres ich właściwości oraz inne sprawy, które nie są wyraźnie zastrzeżone dla innego rodzaju sądu. Z tego względu są one określane jako sądy powszechne.

Sądy karne: sprawy karne i postępowanie karne należą do zakresu właściwości sądów karnych, z wyjątkiem spraw wchodzących w zakres właściwości sądów wojskowych. W prawie hiszpańskim można wnieść jednak powództwo cywilne wynikające z popełnienia przestępstwa w tym samym czasie, w którym rozpoczyna się postępowanie karne. W takim przypadku sąd karne zasądza odpowiednie odszkodowanie w celu naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem.

Sądy administracyjne: zgodnie z konstytucją sądy kontrolują prawidłowość regulacyjną czynności administracyjnych oraz weryfikują ich zgodność z prawem i z zakładanym celem tych czynności. Sądy administracyjne badają legalność czynności organów administracji publicznej, w tym rozpoznają skargi dotyczące roszczeń pieniężnych przeciwko tym organom. Na zasadach przewidzianych w przepisach obywatele mają bowiem prawo do odszkodowania za wszelkie szkody majątkowe lub skutkujące naruszeniem ich praw, z wyjątkiem przypadków siły wyższej, o ile szkoda wynika z działania organów publicznych.

Sądy społeczne: rozpoznają sprawy dotyczące roszczeń powstałych na gruncie prawa socjalnego, zarówno w sporach indywidualnych, jak i w sporach zbiorowych, a także zajmują się roszczeniami z zakresu zabezpieczenia społecznego lub przeciwko Skarbowi Państwa, kiedy ponosi on odpowiedzialność w świetle prawa pracy.

Oprócz czterech wymienionych powyżej rodzajów sądów, w Hiszpanii funkcjonują również **sądy wojskowe**.

Sądownictwo wojskowe stanowi wyjątek od zasady jedności władzy sądowniczej.

W konstytucji określono zasady funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, w tym wprowadzono zasadę jedności wymiaru sprawiedliwości w państwie. Zasada ta reguluje organizację i funkcjonowanie sądów wojskowych, które wchodzi w skład systemu wymiaru sprawiedliwości. Sądy te sprawują władzę sądowniczą wyłącznie w sprawach wojskowych oraz – w stosownych przypadkach – w sprawach, dla których ich właściwość zastrzeżono w decyzji o ogłoszeniu stanu oblężenia (*declaración del estado de sitio*), zgodnie z przepisami konstytucji oraz wojskowymi przepisami karnymi, procesowymi i dyscyplinarnymi.

Kompetencja sądów wojskowych ogranicza się w czasie pokoju do spraw z zakresu prawa wojskowego, mianowicie do czynów uznanych za przestępstwo w wojskowym kodeksie karnym oraz – ze względu na rozszerzony zakres właściwości – do wszystkich przestępstw popełnionych przez członków sił zbrojnych stacjonujących poza terytorium państwa. W czasie wojny na podstawie ustawy organicznej nr 4/1987 o właściwości i organizacji sądownictwa wojskowego dopuszczalna jest zmiana zakresu właściwości tych sądów, jednak decyzję taką podejmują Kortezy Generalne (Cortes Generales) lub rząd, jeżeli został do tego upoważniony.

W zakresie spraw cywilnych sądy wojskowe są właściwe do przygotowywania postępowań spadkowych w oparciu o dziedziczenie testamentowe lub ustawowe po członkach sił zbrojnych, którzy zginęli na polu walki lub na morzu – w takim przypadku sąd wojskowy zapewnia środki niezbędne do dokonania pochówku zmarłego oraz zarządza sporządzenie spisu inwentarza i tymczasowe zabezpieczenie majątku po zmarłym, o czym zawsze zawiadamia właściwy cywilny organ sądowy.

W sądach wojskowych zasiadają wojskowi zawodowi, członkowie sił zbrojnych oraz przedstawiciele Ministerstwa Obrony.

W ramach systemu sądownictwa wojskowego funkcjonują: regionalne sądy wojskowe (*Juzgados Togados Territoriales*), centralne sądy wojskowe (*Juzgados Togados Centrales*), wyższe regionalne sądy wojskowe (*Tribunales Militares Territoriales*) oraz Główny Sąd Wojskowy (Tribunal Militar Central). Na szczycie systemu sądownictwa wojskowego znajduje się V Izba Sądu Najwyższego.

Siedziba Głównego Sądu Wojskowego znajduje się w Madrycie, a jego obszar właściwości obejmuje całe terytorium Hiszpanii; jest to sąd centralny rozpoznający sprawy, dla których jego właściwość zastrzeżono w ustawie organicznej nr 4/1987 z dnia 15 lipca 1987 r. o właściwości i organizacji sądów wojskowych.

Regionalne sądy wojskowe są właściwe m.in. w kwestii czynności przygotowawczych w toku wojskowych postępowań karnych o przestępstwa popełnione na obszarze objętym ich właściwością, które to postępowania prowadzą odpowiednie wyższe regionalne sądy wojskowe, a także w kwestii nadzoru nad przebiegiem wykonywania kar odbywanych w wojskowych zakładach karnych oraz nadzoru nad osadzonymi w nich więźniami.

Utworzenie w Sądzie Najwyższym Izby Wojskowej, podlegającej tym samym zasadom procesowym i dotyczącym statusu jej członków co pozostałe izby, zapewnia jedność na najwyższym szczeblu dwóch systemów sądowych, które tworzą władzę sądowniczą.

Członkowie tej izby zasiadali wcześniej w sądach powszechnych i wojskowych, co gwarantuje zachowanie równowagi w postępowaniu sądowym najwyższej instancji: izba ta bowiem rozstrzyga zazwyczaj skargi kasacyjne i sprawy z zakresu kontroli sądowej, chociaż może być również właściwa w określonych sprawach dotyczących osób zajmujących wysokie stanowiska wojskowe.

W Hiszpanii nie istnieją sądy nadzwyczajne; jednak w opisanym powyżej systemie sądownictwa utworzono **sądy wyspecjalizowane ze względu na zakres przedmiotowy. Na tej zasadzie działają na przykład sądy ds. przemocy wobec kobiet, sądy penitencjarne oraz sądy ds. nieletnich. Są to sądy powszechne, ale wyspecjalizowane w rozstrzyganiu spraw ze szczególnego zakresu przedmiotowego. Więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji „Sądy szczególne – Hiszpania”.**

Poniżej przedstawiono analizę czterech pionów sądownictwa, w tym zakresu właściwości różnych sądów.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych

Sądami właściwymi w sprawach cywilnych są: I Izba Sądu Najwyższego (Sala I del Tribunal Supremo), izby cywilne i karne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), wydziały cywilne sądów prowincji (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), sądy pierwszej instancji (*Juzgados de Primera Instancia*), sądy pokoju i niektóre sądy szczególne [sądy rodzinne (*Juzgados de Familia*), sądy gospodarcze, sądy ds. znaków towarowych Unii Europejskiej (*Juzgados de Marca Comunitaria*), sądy ds. przemocy wobec kobiet].

Sądy gospodarcze, sądy ds. wspólnotowego znaku towarowego i sądy ds. przemocy wobec kobiet omówiono w zakładce „Sądy szczególne – Hiszpania”.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych

Sądami właściwymi w sprawach karnych są: II Izba Sądu Najwyższego (Sala 2ª del Tribunal Supremo), Izba Karno Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional), izby cywilne i karne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), wydziały karne sądów prowincji (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), sądy karne, sądy śledcze (*Juzgados de Instrucción*), sądy ds. nieletnich, sądy penitencjarne, sądy ds. przemocy wobec kobiet oraz sądy pokoju.

Sądy ds. nieletnich, sądy penitencjarne oraz sądy ds. przemocy wobec kobiet omówiono szczegółowo w arkuszu informacyjnym „Sądy szczególne – Hiszpania”.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach administracyjnych

Sądami właściwymi w sprawach administracyjnych są: III Izba Sądu Najwyższego (Sala 3ª del Tribunal Supremo), Izba Administracyjna Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Contencioso-Administrativo de la Audiencia Nacional), izby administracyjne wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de los Tribunales Superiores de Justicia*), centralne sądy administracyjne oraz sądy administracyjne.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego i prawa pracy

Sądami właściwymi w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego i prawa pracy są: IV Izba Sądu Najwyższego (Sala 4ª del Tribunal Supremo), Izba Pracy Krajowego Sądu Karnego i Administracyjnego (Sala de lo Social de la Audiencia Nacional), izby pracy wyższych trybunałów sprawiedliwości (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) oraz sądy społeczne.

Zakres właściwości wszystkich wymienionych powyżej sądów reguluje [ustawa organiczna o władzy sądowniczej](#).

Powiązane strony

[Rada Generalna Sądownictwa \(Consejo General del Poder Judicial\)](#)

[Ustawa organiczna o władzy sądowniczej](#)

Ostatnia aktualizacja: 29/06/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Francja

W niniejszej sekcji zawarto przegląd sądów powszechnych we Francji.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Sądy powszechne pierwszej instancji

Sądy cywilne

1. Sądy wielkiej instancji (l.poj. *tribunal de grande instance*)

Sąd wielkiej instancji rozpoznaje spory między osobami fizycznymi (**sprawy cywilne i gospodarcze**), w których **wartość przedmiotu sporu przekracza 10 000 euro**.

Jest ponadto **właściwy**, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, w szczególności **w następujących dziedzinach**:

stan cywilny: małżeństwo, filiacja, przysposobienie, uznanie za zaginionego (*déclaration d'absence*);

prostowanie aktów stanu cywilnego;

dziedziczenie;

grzywny z zakresu prawa cywilnego nałożone przez urzędników stanu cywilnego;

roszczenia petytoryjne i posesoryjne dotyczące nieruchomości;

nagrody przemysłowe;

rozwiązanie stowarzyszeń;

postępowanie naprawcze (*sauvegarde*), postępowanie upadłościowe oraz likwidacja w przypadku gdy dłużnik nie jest przedsiębiorcą ani nie jest zarejestrowany w wykazie zawodów (*répertoire des métiers*);

ubezpieczenie od wypadków i chorób zawodowych osób nieuzyskujących dochodów w sektorze rolniczym;

opłaty rejestracyjne, opłata za publikację w księgach wieczystych, opłata skarbową oraz podatki pośrednie, a także opłaty z nimi zrównane;

najem powierzchni użytkowej z wyjątkiem sporów o ustalenie ceny najmu wynikającej ze zmiany lub odnowienia, najem powierzchni wykorzystywanych do wykonywania wolnych zawodów (*baux professionnels*) oraz umów dotyczących władztwa prekaryjnego w sprawach handlowych;

stwierdzanie fałszerstwa dokumentów urzędowych;

powództwa cywilne w przypadku zniesławienia lub zniewagi dokonanej publicznie lub niepublicznie (*injures publiques ou non publiques*), w mowie lub w piśmie.

spory dotyczące zaspokojenia, zabezpieczenia lub zwrotu wszelkiego rodzaju wierzytelności wyegzekwowanych przez administrację celną i pozostałe sprawy celne w przypadkach i na warunkach przewidzianych w kodeksie celnym.

W skład sądu wielkiej instancji wchodzi zawodowi sędziowie (*magistrats professionnels*): prezes, wiceprezes, sędziowie, **prokurator Republiki**, wiceprokuratorzy oraz zastępcy prokuratora.

Niektórzy z tych sędziów to sędziowie wyspecjalizowani, rozpoznający głównie sprawy karne, na przykład:

sędzia do spraw małoletnich (*judge des enfants*), który jest właściwy do zarządzenia środków ochrony wobec małoletnich znajdujących się w niebezpieczeństwie oraz do rozpoznawania spraw o przestępstwa (wykroczenia piątej klasy i występki) popełnione przez nieletnich. Na gruncie prawa karnego, na posiedzeniu niejawnym, sędzia orzeka jedynie środki wychowawcze; natomiast przewodnicząc składowi sądownemu złożonego dodatkowo z dwóch sędziów niezawodowych (*assesseurs non professionnels*), może on zasądzić zarówno środki wychowawcze, jak i karne;

sędzia penitencjarny (*judge de l'application des peines*), na którym spoczywa obowiązek określenia głównych zasad wykonywania kar pozbawienia lub ograniczenia wolności; sędzia ten, rozpoznając sprawy osób pozostających w środowisku „zamkniętym” w związku z pozbawieniem wolności jest właściwy do orzeczenia sposobu wykonania kary (na przykład: umieszczenie w zakładzie typu otwartego, półotwartego, objęcie warunkowym zwolnieniem, zarządzenie dozoru elektronicznego); w przypadku gdy nie wykonuje się kary pozbawienia wolności sędzia ten odpowiada za nadzorowanie skazanego w toku wykonywania przez niego kary (na przykład: kara pozbawienia wolności w zawieszeniu i z okresem próby, praca na cele społeczne, dozór kuratorski);

sędzia śledczy (*judge d'instruction*), który jest odpowiedzialny za przeprowadzenie, pod nadzorem izby śledczej sądu apelacyjnego, wszelkich czynności koniecznych do ujawnienia prawdy. Gromadzi on wszystkie dowody w sprawie, dla oskarżenia lub obrony, natomiast gdy uznaje dochodzenie za zakończone, może wydać postanowienie o umorzeniu postępowania lub wnieść akt oskarżenia przeciwko osobie podlegającej dochodzeniu. Sędzia śledczy nie może podjąć sprawy z urzędu. Sprawę musi skierować do niego prokurator Republiki lub pokrzywdzony składający powództwo adhezyjne.

Siedziba sądu wielkiej instancji co do zasady mieści się w **głównej miejscowości departamentu**, ale może zostać zlokalizowana w innych gminach. W dniu 1 stycznia 2017 r. istniało 164 sądów wielkiej instancji.

2. Sąd instancji (*tribunal d'instance*)

 Sąd instancji rozpoznaje spory między osobami fizycznymi (sprawy cywilne), w których **wartość przedmiotu sporu nie przekracza 10 000 euro**. (**Sąd ten ma właściwość wyłączną w określonych sprawach, niezależnie od wartości przedmiotu sporu, takich jak powództwa dotyczące ustalenia granic nieruchomości lub eksmisje**).

Przysługują mu również **kompetencje sądownicze** (na przykład: w sprawach dotyczących wynagrodzenia za pracę, rent dożywotnich, spraw wyborczych, najmu do celów mieszkaniowych) oraz **kompetencje administracyjne**. Na przykład kierownik sekretariatu (*directeur des services de greffe judiciaire*) w sądzie instancji jest właściwy do wydawania zaświadczeń o obywatelstwie.

Poza tym sędzia sądu instancji wykonuje zadania **sądu opiekuńczego (z wyjątkiem spraw dotyczących opieki nad małoletnimi, które podlegają od wejścia w życie ustawy z dnia 12 maja 2009 r. sędziemu rozpoznającemu sprawy rodzinne w sądzie wielkiej instancji)**: odpowiada on więc za ochronę osób dorosłych szczególnej troski poprzez sprawowanie kontroli w szczególności nad ich majątkiem.

W skład sądu instancji wchodzi jeden lub kilku sędziów, ale w sprawach orzeka jeden sędzia.

Sąd instancji ma co do zasady siedzibę w **głównej miejscowości okręgu**. W dniu 1 stycznia 2017 r. istniało 307 sądów instancji.

3. Sądy grodzkie (*jurisdiction de proximité*)

Sądy grodzkie rozpoznają **spory w sprawach cywilnych** między osobami fizycznymi, w których **wartość przedmiotu sporu nie przekracza 4000 euro**.

Z dniem 1 lipca 2017 r. sądy grodzkie przestaną istnieć (ustawa nr 2011-1862 z dnia 13 grudnia 2011 r.), a ich obowiązki przejmą sądy instancji.

4. Sąd gospodarczy (*tribunal de commerce*)

 Sąd gospodarczy rozpoznaje **spory** dotyczące zobowiązań między przedsiębiorcami, instytucjami kredytowymi lub między tymi dwoma rodzajami podmiotów, a także spory dotyczące spółek handlowych lub transakcji handlowych między jakimikolwiek osobami. Prowadzi również **postępowania dotyczące przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji**.

W skład sądu gospodarczego wchodzi sędziowie niezawodowi, wolontariusze, przedsiębiorcy lub członkowie kadry kierowniczej przedsiębiorstw. Są oni wybierani na 2 lata w pierwszych wyborach, a następnie po zakończeniu pierwszej kadencji na 4 lata, przez kolegium elektorskie złożone z sędziów i byłych sędziów tego sądu oraz delegatów-doradców (*délégués consulaires*). Wspomniani delegaci-doradcy są przedsiębiorcami lub członkami kadry kierowniczej przedsiębiorstw wybieranymi co 5 lat w okręgu sądu gospodarczego. Ich zadaniem jest coroczny udział w wyborach sędziów sądów gospodarczych.

W dniu 1 stycznia 2017 r. **w Francji metropolitalnej funkcjonowały 134 sądy gospodarcze, w departamentach Alzacja-Mozela funkcjonowało 7 izb gospodarczych, a w departamentach zamorskich 9 mieszanych sądów gospodarczych**.

Skład orzekający sądu gospodarczego obejmuje co najmniej trzech sędziów, chyba że przepisy stanowią inaczej.

Prokuratura reprezentuje interesy społeczeństwa. Ma obowiązek zająć stanowisko w sprawach przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji. Prowadzeniem sekretariatu sądu gospodarczego zajmuje się sekretarz będący urzędnikiem publicznym i ministerialnym.

5. Sąd pracy (*Conseil de prud'hommes*)

 Sąd pracy rozpoznaje spory między pracownikiem a pracodawcą związane z umową o pracę (wynagrodzenie, czas pracy, mobbing, kary itp.). Jest to sąd rozjemczy składający się z sędziów niezawodowych reprezentujących pracodawców i pracowników.

Dzieli się on na 5 wyspecjalizowanych wydziałów (kadra kierownicza, przemysł, handel i usługi handlowe, rolnictwo, działalność różna). W przypadku podziału głosów pomiędzy 4 sędziów sądowi pracy przewodniczy wyznaczony przez prezesa sądu wielkiej instancji zawodowy sędzia rozstrzygający (*juge départiteur*).

Istnieje jeden lub kilka sądów pracy w każdym departamencie i co najmniej jeden w okręgu sądu wielkiej instancji.

We Francji działa obecnie 210 sądów pracy.

W ramach odnowienia składu sądów pracy w 2017 r. sędziowie nie będą już od tej pory wybierani, ale wyznaczani na wniosek reprezentatywnych partnerów społecznych w zależności od ich odpowiedniej grupy docelowej. Będą oni powoływani na czteroletnią kadencję.

6. Sąd ubezpieczeń społecznych (*Tribunal des affaires de la sécurité sociale*)

 Sąd ds. zabezpieczenia społecznego rozstrzyga spory między kasami ubezpieczeń społecznych i ubezpieczonymi (na przykład: kwestie dotyczące przystąpienia do kasy, własności i wypłaty świadczeń, itp.).

W sądzie zasiadają prezes (jest nim sędzia sądu wielkiej instancji lub sędzia honorowy), ławnik reprezentujący pracowników najemnych oraz ławnik reprezentujący pracodawców i osoby samozatrudnione, przy czym ławników tych wyznacza na 3 lata pierwszy prezes sądu apelacyjnego w drodze wpisu na listę prowadzoną, według własności miejscowej każdego sądu, przez dyrektora regionalnego ds. młodzieży, sportu i spójności społecznej, na wniosek najbardziej reprezentatywnych partnerów społecznych.

Obecnie działa 114 sądów ds. zabezpieczenia społecznego.

7. Sądy ds. sporów o niezdolność do pracy (*tribunal du contentieux de l'incapacité*)

Sąd ds. sporów o niezdolność do pracy jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących inwalidztwa lub niezdolności do pracy, tzn. stwierdzenia lub stopnia niezdolności do pracy w przypadku choroby, wypadku przy pracy lub stopnia inwalidztwa w przypadku choroby lub wypadku niezwiązanego z pracą.

W sądzie zasiadają prezes (sędzia honorowy lub osoba wykwalifikowana) wyznaczany rozporządzeniem strażnika pieczęci, ławnik reprezentujący pracowników najemnych oraz ławnik reprezentujący pracodawców lub osoby samozatrudnione (ławników tych wyznacza na 3 lata pierwszy prezes sądu apelacyjnego w drodze wpisu na listę prowadzoną, według własności miejscowej każdego sądu, przez dyrektora regionalnego ds. młodzieży, sportu i spójności społecznej, na wniosek najbardziej reprezentatywnych organizacji branżowych).

We Francji istnieje 26 sądów ds. sporów o niezdolność do pracy.

Z dniem 1 stycznia 2019 r. nastąpi przekazanie sporów toczących się przed sądami ubezpieczeń społecznych i sądami ds. sporów o niezdolność do pracy oraz części sporów toczących się przed departamentalnymi komisjami pomocy społecznej wydziałom socjalnym sądów wielkiej instancji. Przedmiotowe sądy szczególne przestaną wówczas istnieć.

8. Sąd rozjemczy do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych (*Tribunal paritaire des baux ruraux*)

 Sąd rozjemczy do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych jest właściwy do rozstrzygania sporów między wydzierżawiającym a dzierżawcą nieruchomości rolnych dotyczących statusu dzierżawy i połownictwa (*métayage*), dzierżawy bydła (*baux à cheptel*), najmu z wypowiedzeniem (*baux à domaine congéable*), dzierżawy częściowej (*baux à complants*), dzierżawy wieczystej (*baux emphytéotiques*) oraz umów o użytkowaniu ziem przeznaczonych na wypas.

Sądowi rozjemczemu do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych przewodniczy sędzia sądu instancji. Wspomaga go 4 ławników: z list wyborczych sporządzonych przez prefekta na wniosek komisji przygotowującej listy wyborcze wybiera się na sześcioletnią kadencję 2 wydzierżawiających i 2 dzierżawców.

W ramach odnowienia składu sądów rozjemczych do spraw dzierżawy nieruchomości rolnych w 2018 r. ławnicy nie będą już wybierani, ale wyznaczani na wniosek najbardziej reprezentatywnych zainteresowanych organizacji branżowych w zależności od ich odpowiedniej grupy docelowej. Będą oni powoływani na sześcioletnią kadencję.

Sądy karne

1. Sądy przysięgłych (*cour d'assises*)

Sąd przysięgłych jest właściwy do orzekania w **sprawach o zbrodnie**, tzn. **najpoważniejsze przestępstwa** podlegające karze od 10 lat do dożywotniego pozbawienia wolności.

Jest to **sąd departamentalny**, który nie funkcjonuje sposób ciągły. Za każdym razem, kiedy jest to konieczne, wyznacza się daty rozpoczęcia jego sesji. Jednakże w większych departamentach sąd ten funkcjonuje niemal stale.

W jego skład wchodzi 3 zawodowych sędziów: prezes (prezes izby lub radca sądu apelacyjnego), 2 ławników (radców sądu apelacyjnego lub sędziów (*magistrats*) sądu wielkiej instancji z departamentu będącego miejscem siedziby sądu przysięgłych), a także ława przysięgłych (6 losowo wybranych obywateli). Obraduje on również jako sąd przysięgłych dla nieletnich (*cour d'assises des mineurs*), w przypadku gdy są oni sprawcami zbrodni. Zawodowymi ławnikami są wtedy sędziowie ds. małoletnich.

Niektóre zbrodnie objęte przepisami o terroryzmie, wojsku lub odnoszące się do handlu narkotykami są rozpatrywane przez sąd przysięgłych, w skład którego wchodzi wyłącznie sędziowie zawodowi (*magistrats professionnels*).

Prokuratura jest reprezentowana przez prokuratora (*avocat général*).

2. Sądy poprawcze (*tribunal correctionnel*)

Sąd poprawczy jest właściwy **do rozpoznawania spraw dotyczących występów** (*délits*), to znaczy **przestępstw** (*infractions*) zagrożonych ustawowo karą do 10 lat pozbawienia wolności lub karą grzywny w wysokości co najmniej 3750 euro. Działa w ramach sądu wielkiej instancji. W jego skład wchodzi zasadniczo 3 sędziów zawodowych, z wyjątkiem spraw dotyczących występów rozpoznawanych przez jednego sędziego.

Prokuratura jest reprezentowana przez prokuratora Republiki lub jednego z jego zastępców (*substituts*).

3. Sądy policyjne (*tribunal de police*)

Do dnia 1 lipca 2017 r. sąd policyjny jest właściwy do orzekania w sprawach o wykroczenia piątej klasy, jego siedzibą jest sąd instancji, a na jego czele stoi sędzia sądu instancji; sąd ten orzeka w składzie jednoosobowym. Od tego dnia sąd ten będzie właściwy do orzekania w sprawach o wszystkie wykroczenia, jego siedzibą będzie sąd wielkiej instancji i zasiadał w nim będzie jeden sędzia sądu wielkiej instancji.

Prokuratura jest reprezentowana przez prokuratora Republiki lub jednego z jego zastępców (*substituts*).

4. Sądy grodzkie (*jurisdiction de proximité*)

Do dnia 1 lipca 2017 r. sąd grodzki jest właściwy do orzekania w sprawach o wykroczenia od pierwszej do czwartej klasy. Jego siedzibą jest sąd instancji. Na jego czele stoi sędzia sądu grodzkiego; sąd ten orzeka w składzie jednoosobowym.

Zadania prokuratury są zazwyczaj wykonywane przez komisarza policji. Z dniem 1 lipca 2017 r. sąd ten przestanie istnieć, a jego kompetencje zostaną przekazane sądowi policyjnemu, który z kolei od tego dnia będzie działał w ramach sądu wielkiej instancji.

5. Sądy szczególne

Istnieją również sądy szczególne w pewnych sporach z zakresu prawa karnego, takich jak handlowe trybunały morskie (*tribunaux maritimes commerciaux*). Obecnie jest ich 6 i są one właściwe do rozpatrywania pewnych przestępstw (*délits*) morskich.

Sądy orzekające w drugiej instancji

Sąd apelacyjny (*cour d'appel*) orzeka w drugiej instancji, tzn. rozpatruje ponownie **okoliczności prawne i faktyczne spraw już rozstrzygniętych** przez sądy pierwszej instancji.

W jego skład wchodzi wyłącznie sędziowie zawodowi (*magistrats professionnels*): pierwszy prezes, prezesi izb i radcy (z wyjątkiem apelacyjnego sądu przysięgłych – porównaj poniżej).

Każdy sąd składa się z różnej liczby izb, z których część jest wyspecjalizowana (w sprawach cywilnych, socjalnych, gospodarczych i karnych).

Orzeczenia sądów przysięgłych są rozpatrywane w toku apelacji przez inny sąd przysięgłych wyznaczony przez izbę karną Sądu Kasacyjnego. **Apelacyjny sąd przysięgłych** (*cour d'assises d'appel*) składa się z 9 przysięgłych.

Również **krajowy sąd ds. sporów o niezdolność do pracy i składek ubezpieczenia od wypadków przy pracy** jest sądem apelacyjnym dla sądów ds. sporów o niezdolność do pracy. Orzeka on również, w pierwszej i ostatniej instancji, w sporach odnoszących się do składek na ubezpieczenie pracownicze.

Prokuratura jest reprezentowana przez prokuratora generalnego, jednego z rzeczników generalnych (*avocats généraux*) lub jednego z jego zastępców (*substituts généraux*).

Z dniem 1 stycznia 2019 r. sąd ten również przestanie istnieć.

Sąd Kasacyjny (Cour de cassation)

Sąd Kasacyjny jest **najwyższym organem sądownictwa powszechnego**. Jego siedziba znajduje się w Paryżu. Jego zadaniem jest sprawowanie nadzoru nad **zgodnością orzeczeń** sądów z zasadami prawa, przy czym Sąd Kasacyjny nie analizuje ponownie okoliczności faktycznych sprawy. Nie jest więc trzecią instancją, zapewnia natomiast **spójność orzecznictwa** jako **organ wyjaśniający przepisy prawne i gwarantujący zgodność orzeczeń z prawem**.

Sądy mogą przedstawić Sądowi Kasacyjnemu do rozstrzygnięcia nowe zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości i pojawiające się w licznych sporach.

Sąd ten rozpoznaje głównie nadzwyczajne środki zaskarżenia, tj. **„skargi kasacyjne”** (*pourvoi en cassation*) wnoszone przez osoby, wobec których wydano orzeczenie sądu lub postanowienie prokuratury.

Sąd ten rozpoznaje głównie nadzwyczajne środki zaskarżenia, tj. **„skargi kasacyjne”** (*pourvoi en cassation*) wnoszone przez osoby, wobec których wydano orzeczenie sądu lub postanowienie prokuratury.

Gdy sąd uzna, że zaskarżone orzeczenie nie zostało wydane zgodnie z zasadami prawa, **„uchyla” on tę decyzję** w drodze kasacji. Sprawa zostaje odesłana do ponownego rozpatrzenia.

W przeciwnym razie sąd **oddala skargę**, co jest jednoznaczne z uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia.

Na zasadzie wyjątku sąd może **dokonać kasacji bez odesłania**, gdy nie wiąże się ona z ponownym rozstrzygnięciem merytorycznym. W sprawach cywilnych może również orzekać co do istoty sprawy, gdy jest to niezbędne w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania, a w sprawach karnych, przy kasacji bez odesłania, może zakończyć sprawę, gdy okoliczności faktyczne, ustalone i ocenione w sposób niezależny przez sędziów rozpoznających sprawę, pozwalają mu na zastosowanie odpowiedniej normy prawnej.

Sąd Kasacyjny dzieli się na izby (trzy izby cywilne, izba handlowa, izba socjalna, izba karna), w skład każdej z nich wchodzi zawodowi sędziowie (*magistrats professionnels du siège*), prezes i sędziowie-doradcy. W zależności od charakteru sprawy może on orzekać w izbie połączonej (izba, w skład której wchodzi sędziowie należący do przynajmniej trzech izb) lub w pełnym składzie (pierwszy prezes, prezesi i dziekani izb oraz jeden sędzia-doradca z każdej izby).

Prokuratura jest reprezentowana przez **prokuratora generalnego** lub rzeczników generalnych (*avocats généraux*).

Prawnicze bazy danych

Prawnicze bazy danych we Francji są objęte publiczną usługą publikacji prawa w internecie. Strona [Légifrance](#) zawiera zatem orzeczenia Sądu Kasacyjnego i sądów apelacyjnych:

w bazie „CASS” znajdują się opublikowane orzeczenia Sądu Kasacyjnego,

w bazie „INCA” znajdują się nieopublikowane orzeczenia oraz

w bazie „CAPP” znajdują się orzeczenia sądów apelacyjnych.

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do bazy danych jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości bazy

Orzeczenia są dostępne w języku francuskim, a **niektóre** z nich zostały również przetłumaczone na **język angielski, arabski i mandaryński**.

W archiwum bazy „CASS” znajduje się 120 000 orzeczeń, rocznie wpływa do niej 2100 orzeczeń.

W archiwum bazy „INCA” znajduje się 246 000 orzeczeń, rocznie wpływa do niej 10 000 orzeczeń.

W archiwum bazy „CAPP” mieści się 19 000 orzeczeń, rocznie wpływa do niej 20 000 orzeczeń.

Powiązane strony

Właściwość sądów – Francja

Ostatnia aktualizacja: 15/04/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Chorwacja

Sądami powszechnymi są sądy rejonowe (*općinski sud*) i okręgowe (*županijski sud*).

Sądy rejonowe:

prowadzą postępowania procesowe i nieprocesowe oraz egzekucyjne;

rozpoznają sprawy spadkowe oraz sprawy dotyczące rejestru gruntów, a także prowadzą rejestr gruntów;

rozpoznają sprawy karne, z wyjątkiem tych, dla których w przepisach zastrzeżono właściwość rzeczową innego sądu;

rozpoznają sprawy o występki, z wyjątkiem tych, dla których w przepisach zastrzeżono właściwość rzeczową innego organu;

decydują o uznaniu i wykonaniu orzeczeń sądów zagranicznych oraz decyzji innych organów, które są równoważne orzeczeniom sądowym w państwie, w którym je wydano;

wykonywują zadania związane z międzynarodową pomocą prawną w toku postępowań, które wchodzą w zakres ich właściwości;

prowadzą współpracę sądową z państwami członkowskimi UE w sprawach, które wchodzą w zakres ich właściwości;

wykonywują inne przewidziane prawem zadania.

Sądy rejonowe w Republice Chorwacji

Sądy okręgowe:

rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń sądów rejonowych, chyba że przepisy stanowią inaczej;

rozpoznają w pierwszej instancji sprawy, dla których w przepisach zastrzeżono ich właściwość;

przeprowadzają czynności wyjaśniające i prowadzą postępowania dyscyplinarne w sprawie notariuszy, którzy dopuścili się przewinienia zawodowego, oraz rozpoznają takie sprawy w pierwszej instancji, jeżeli taki tryb postępowania przewidują przepisy prawa;

rozpoznają środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych w związku z uchybieniem w pełnieniu obowiązków notariusza, jeżeli taki tryb postępowania przewidują przepisy prawa;

wykonywują zadania związane z międzynarodową pomocą prawną w toku postępowań, które wchodzą w zakres ich właściwości;

prowadzą międzynarodową współpracę sądową z państwami członkowskimi UE w sprawach, które wchodzą w zakres ich właściwości, z wyjątkiem spraw o występki;

wykonywują wyroki sądów zagranicznych w sprawach karnych;

wykonywują inne przewidziane prawem zadania.

Sądy okręgowe w Republice Chorwacji

Ostatnia aktualizacja: 15/04/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Włochy

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów powszechnych we Włoszech.

Sądy powszechne – wstęp

Sądownictwo powszechne można podzielić na dwie grupy:

sądownictwo cywilne, które ma na celu zapewnienie ochrony prawnej w stosunkach cywilnoprawnych między podmiotami prawa prywatnego lub pomiędzy podmiotami prawa prywatnego a administracją publiczną, w sytuacjach, gdy w trakcie realizacji swoich obowiązków organ administracji dopuści się naruszenia praw podmiotu prawa prywatnego;

sądownictwo karne, gdzie zadaniem sądu jest stwierdzenie, czy postępowanie karne wszczęte przez prokuratora przeciwko danej osobie ma należyte podstawy.

Postępowanie przed sądami cywilnymi i karnymi zostało uregulowane w dwóch odrębnych zbiorach przepisów procesowych: w **kodeksie postępowania cywilnego** (*codice di procedura civile*) oraz w **kodeksie postępowania karnego** (*codice di procedura penale*).

Postępowanie karne wszczyna funkcjonariusz wymiaru sprawiedliwości posiadający tytuł sędziego zawodowego sądu powszechnego, pełniący funkcję prokuratora (*pubblico ministero*; zob. ostatni akapit art. 107 konstytucji).

Postępowanie cywilne może zostać wszczęte przez dowolny podmiot prawa publicznego lub prywatnego, zwany powodem (*l'attore*) przeciwko innemu podmiotowi, zwanemu pozwanym (*il convenuto*).

Sądy cywilne

Sędziowie pokoju (*giudici di pace*) są sędziami niezawodowymi (*giudici onorari*) właściwymi w **sprawach mniejszej wagi**.

Sądy niższego rzędu (*tribunali*) to **sądy pierwszej instancji** rozpoznające pozostałe sprawy. Rozpatrują one także **środki odwoławcze** od orzeczeń wydanych przez sędziów pokoju.

Sądy ds. nieletnich (*tribunali per i minorenni*) oraz **wydziały sądów apelacyjnych ds. nieletnich** (*sezioni per i minorenni presso le corti d'appello*) są właściwe w tych sprawach dotyczących nieletnich, które nie należą do właściwości sądów powszechnych.

Istnieją również **wydziały (sezioni) sądów niższego rzędu oraz sądów apelacyjnych specjalizujące się w sprawach pracowniczych**.

Sądy Apelacyjne (*corti di appello*) są sądami drugiej instancji.

Sąd Kasacyjny (Corte di Cassazione lub Corte Suprema di Cassazione) z siedzibą w Rzymie jest sądem najwyższym w ramach włoskiego systemu sądownictwa i orzeka w sprawie zgodności z prawem orzeczeń wydanych przez inne sądy.

Sądy karne

Sędziowie pokoju (*giudici di pace*) są sędziami niezawodowymi (*giudici onorari*) właściwymi w sprawach o drobne przestępstwa.

Sądy niższego rzędu (*tribunali*) to sądy pierwszej instancji rozpoznające wszystkie sprawy karne nienależące do właściwości sędziów pokoju lub sądów ławniczych. Rozpatrują one także środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez sędziów pokoju.

Trybunały ds. nieletnich (*tribunali per i minorenni*) oraz **wydziały ds. nieletnich sądów apelacyjnych** (*sezioni per i minorenni presso le corti d'appello*) są sądami pierwszej i drugiej instancji dla wszystkich przestępstw popełnionych przez nieletnich.

Sądy przysięgłych (*corti d'assise*) są sądami pierwszej instancji właściwymi w sprawach o najpoważniejsze przestępstwa.

Sądy apelacyjne (*corti d'appello*) są sądami drugiej instancji.

Odwoławcze sądy przysięgłych (*corti di assise di appello*) są sądami drugiej instancji rozpoznającymi środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez sądy przysięgłych.

Trybunały penitencjarne (*tribunali di sorveglianza*) oraz **urzędy penitencjarne** (*uffici di sorveglianza*) nadzorują wykonanie **kar pozbawienia wolności oraz kar grzywny** oraz stosowanie przepisów prawa karnego wykonawczego.

Najwyższy Sąd Kasacyjny zwany też Sądem Kasacyjnym (Corte Suprema di Cassazione, Corte di Cassazione) ma za zadanie zbadać, czy orzeczenie wydane przez inny sąd jest zgodne z prawem. Rozpoznaje on środki odwoławcze od wszelkich orzeczeń dowolnego sądu w obszarze prawa cywilnego lub karnego, jest także właściwy w sprawach o ograniczenie swobód osobistych. W niektórych sprawach można się do niego zwrócić bezpośrednio.

Sąd Kasacyjny jest sądem najwyższej instancji we włoskim systemie sądownictwa. Art. 65 ustawy fundamentalnej w sprawie organizacji sądów nr 12 z dnia 30 stycznia 1941 (*legge fondamentale sull'ordinamento giudiziario*) do głównych zadań tego Sądu zalicza zapewnienie „właściwego stosowania prawa, jego jednolitej wykładni, jedności prawa w całym kraju oraz przestrzegania podziału kompetencji pomiędzy poszczególnymi sądami”. Z powyższego wynika, że jednym z jego najważniejszych zadań jest jednolite stosowanie prawa pozwalające zrealizować zasadę pewności prawa.

Co się tyczy tego, czy Sąd Kasacyjny można nazwać sądem trzeciej instancji, obowiązujące przepisy pozwalają na uwzględnienie okoliczności faktycznych sprawy jedynie na tyle, na ile zostały one ustalone w ramach wcześniejszego postępowania, wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do stwierdzenia, czy złożenie skargi do Sądu Kasacyjnego jest prawnie uzasadnione.

Ostatnia aktualizacja: 18/01/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [el](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Krajowe sądy powszechne - Cypr

W Republice Cypryjskiej obowiązuje zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego. Wymiar sprawiedliwości sprawują: Sąd Najwyższy (Ανώτατο Δικαστήριο), który rozpoznaje w drugiej instancji wszystkie środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sądy pierwszej instancji, oraz następujące sądy pierwszej instancji:

Sąd Administracyjny (Διοικητικό Δικαστήριο);

sądy rejonowe (Επαρχιακά Δικαστήρια);

sądy *assize* (Κακουργιοδικεία);

sądy rodzinne (Οικογενειακό Δικαστήριο);

trybunały ds. kontroli najmu (Δικαστήριο Ελέγχου Ενοικιάσεων);

trybunały ds. sporów pracowniczych (Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών) oraz

Sąd Wojskowy (Στρατοδικείο).

Sądy powszechne – wprowadzenie

Sąd Najwyższy

W Sądzie Najwyższym zasiada 13 sędziów, w tym Prezes Sądu Najwyższego. Poniżej przedstawiono zakres właściwości Sądu Najwyższego.

Sąd apelacyjny (Εφετείο)

Sąd Najwyższy rozpoznaje wszystkie środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez sądy pierwszej instancji właściwe w sprawach cywilnych i karnych. Co do zasady Sąd Najwyższy rozpoznaje środki zaskarżenia w składzie trzech sędziów na podstawie akt sprawy, która toczyła się przed sądem pierwszej instancji (z wyjątkiem szczególnych sytuacji, w których dopuszcza się przesłuchanie świadków). Orzekając w instancji apelacyjnej, Sąd Najwyższy może utrzymać w mocy, zmienić lub uchylić zaskarżone orzeczenie bądź przekazać sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sądowa kontrola decyzji administracyjnych

Sąd Najwyższy posiada właściwość wyłączną do rozpoznawania skarg na decyzje, czynności lub zaniechania osób lub organów sprawujących władzę administracyjną. Sąd Najwyższy może unieważnić dowolny administracyjny akt wykonawczy, którego wydanie nosi znamiona przekroczenia uprawnień lub nadużycia władzy bądź który jest sprzeczny z ustawą lub konstytucją.

Nakazy sądowe (Προνομιακά Εντάλματα)

Sąd Najwyższy ma wyłączną właściwość do wydawania nakazów sądowych *habeas corpus*, *mandamus*, *certiorari*, *quo warranto* i *prohibition* (nakaz doprowadzenia do sądu w celu sprawdzenia zgodności z prawem zatrzymania, polecenie spełnienia żądania pozwu, polecenie przekazania akt sprawy, polecenie wykazania tytułu prawnego do posiadanego uprawnienia i polecenie wstrzymania postępowania w sprawie).

Admiralicja (Ναυτοδικείου)

Sąd Najwyższy jest sądem pierwszej instancji i sądem apelacyjnym w sprawach morskich. W pierwszej instancji sprawy rozpoznaje jeden sędzia, natomiast w instancji apelacyjnej – pełny skład orzekający.

Skargi wyborcze (Εκλογοδικείου)

Jako sąd wyborczy Sąd Najwyższy posiada właściwość wyłączną do rozpoznawania skarg dotyczących wykładni i stosowania przepisów prawa wyborczego.

Sprawy konstytucyjne

Sąd Najwyższy jest właściwy do orzekania w przedmiocie zgodności z konstytucją dowolnej ustawy lub do rozstrzygania sporów dotyczących zakresu uprawnień lub sporów kompetencyjnych pomiędzy różnymi organami państwa. Sąd Najwyższy orzeka również o zgodności z konstytucją ustaw zaskarżonych przez Prezydenta Republiki na podstawie przysługującego mu konstytucyjnego prawa do skargi.

Sądy rejonowe (Επαρχιακά Δικαστήρια)

Sądy rejonowe są właściwe do rozpoznawania w pierwszej instancji wszystkich rodzajów spraw cywilnych (z wyjątkiem spraw morskich) i wszystkich rodzajów spraw karnych o przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności do lat pięciu. W każdym okręgu administracyjnym Cypru funkcjonuje jeden sąd rejonowy. Sprawy rozpoznaje jeden sędzia, bez ławy przysięgłych.

Sądy *assize* (Κακουργιοδικεία)

Sądy *assize* rozpoznają wyłącznie sprawy karne. Zasadniczo sądy te rozpoznają wyłącznie sprawy o najcięższe przestępstwa zagrożone karą powyżej pięciu lat pozbawienia wolności. W skład każdego sądu *assize* wchodzi trzech sędziów. Orzeczenia zapadają większością głosów. W sądach tych nie ma ławy przysięgłych.

Prawnicze bazy danych

Nadal nie utworzono oficjalnej prawniczej bazy danych. Istnieje szereg prywatnych prawniczych baz danych. Z niektórych z nich można skorzystać po uiszczeniu opłaty abonenckiej, zaś dostęp do innych jest nieodpłatny.

Bazy te zawierają informacje na temat orzeczeń sądowych i prawa pierwotnego.

Powiązane strony

[Sąd Najwyższy Republiki Cypryjskiej](#)

Ostatnia aktualizacja: 11/04/2022

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Uwaga: niedawno wprowadzono na tej stronie zmiany w oryginalnej wersji językowej [lv](#). Strona w wybranej przez Ciebie wersji językowej jest obecnie tłumaczona przez nasze służby tłumaczeniowe.

Krajowe sądy powszechne - Łotwa

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych na Łotwie.

Sądy powszechne: wprowadzenie

Wymiar sprawiedliwości na Łotwie sprawują **sądy miejskie/rejonowe** (*rajona/pilsētas tiesas*), **sądy okręgowe** (*apgabaltiesas*) oraz **Sąd Najwyższy** (*Augstākā tiesa*).

Na Łotwie w **sprawach cywilnych i karnych** orzekają sądy, które są podzielone na **trzy instancje**:

sądy miejskie/rejonowe [*rajonu (pilsētu) tiesas*];

sądy okręgowe (*apgabaltiesas*) oraz

Sąd Najwyższy (*Augstākā Tiesa*).

Właściwość miejscową sądów określono w [decyzji w sprawie sądów, ich właściwości miejscowej i lokalizacji](#) (*Lēmums „Par tiesām, to darbības teritorijām un atrašanās vietām”*).

Sądy miejskie/rejonowe i ich właściwość miejscowa

L.p.	Sąd	Jednostka administracyjno-terytorialna
1.	Sąd w Dyneburgu (<i>Daugavpils tiesa</i>) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Dyneburgu, Krasławiu i Preiji.	1.1. Powiat Agļona 1.2. Powiat Dagda 1.3. Powiat Dyneburg 1.4. Miasto wydzielone Dyneburg 1.5. Powiat Iluksza 1.6. Powiat Krasław 1.7. Powiat Līvāni 1.8. Powiat Preiji 1.9. Powiat Riebiņi 1.10. Powiat Vārkava
2.	Sąd Rejonowy dla Kurlandii (<i>Kurzemes rajona tiesa</i>) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Lipawie, Kuldzydze, Saldusie, Talsi i Windawie.	2.1. Powiat Aizpute 2.2. Powiat Alsunga 2.3. Powiat Brocēni 2.4. Powiat Dundaga 2.5. Powiat Durbe 2.6. Powiat Grobiņa 2.7. Powiat Kuldīga 2.8. Miasto wydzielone Lipawa 2.9. Powiat Mērsrags 2.10. Powiat Nīca 2.11. Powiat Pāvilosta 2.12. Powiat Priekule 2.13. Powiat Roja 2.14. Powiat Rucava 2.15. Powiat Saldus 2.16. Powiat Skrunda 2.17. Powiat Talsi 2.18. Powiat Vaiņode 2.19. Powiat Windawa 2.20. Miasto wydzielone Windawa
3.	Sąd w Rzeżycy (<i>Rēzeknes tiesa</i>) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Rzeżycy, Balwi i Lucynie.	3.1. Powiat Baltinava 3.2. Powiat Balvi 3.3. Powiat Cibla 3.4. Powiat Kārsava 3.5. Powiat Lucyn 3.6. Powiat Rzeżycy 3.7. Miasto wydzielone Rzeżycy 3.8. Powiat Rugāji 3.9. Powiat Viļaka 3.10. Powiat Viļāni 3.11. Powiat Zilupe

4.	Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, dzielnica Łatgalskie Przedmieście (Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa)	Okręg tego sądu obejmuje: 4.1. dzielnicę Łatgalskie Przedmieście (Latgales priekšpilsēta) miasta wydzielonego Rygi
5.	Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, dzielnica Zadzwini (Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa)	Okręg tego sądu obejmuje: 5.1. dzielnicę Kurzeme (Kurzemes rajons) miasta wydzielonego Rygi 5.2. przedmieście Semigalia (Zemgales priekšpilsēta) miasta wydzielonego Rygi
6.	Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, przedmieście Liwonia (Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa)	Okręg tego sądu obejmuje: 6.1. dzielnicę centralną (Centra rajons) miasta wydzielonego Rygi 6.2. dzielnicę północną (Ziemeļu rajons) miasta wydzielonego Rygi 6.3. przedmieście Liwonia (Vidzemes priekšpilsēta) miasta wydzielonego Rygi
7.	Sąd Rejonowy w Rydze (Rīgas rajona tiesa) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Rydze, Jurmale i Siguldzie.	7.1. Powiat Ādaži 7.2. Powiat Babīte 7.3. Powiat Baldone 7.4. Powiat Carnikava 7.5. Powiat Garkalne 7.6. Powiat Inčukalns 7.7. Miasto wydzielone Jurmala 7.8. Powiat Krimulda 7.9. Powiat Ķekava 7.10. Powiat Mālpils 7.11. Powiat Mārupe 7.12. Powiat Olaine 7.13. Powiat Ropaži 7.14. Powiat Salaspils 7.15. Powiat Saulkrasti 7.16. Powiat Sēja 7.17. Powiat Sigulda 7.18. Powiat Stopiņi
8.	Sąd Rejonowy dla Liwonii (Vidzemes rajona tiesa) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Valmierze, Alūksne, Kiesi, Gulbene, Limbaži, Madonie i Valce.	8.1. Powiat Aloja 8.2. Powiat Alūksne 8.3. Powiat Amata 8.4. Powiat Ape 8.5. Powiat Beverīna 8.6. Powiat Burtnieki 8.7. Powiat Cēsvalne 8.8. Powiat Kieš 8.9. Powiat Ērgļi 8.10. Powiat Gulbene 8.11. Powiat Jaunpiebalga 8.12. Powiat Kocēni 8.13. Powiat Limbaži 8.14. Powiat Līgatne 8.15. Powiat Lubāna 8.16. Powiat Madona 8.17. Powiat Mazsalaca 8.18. Powiat Naukšēni 8.19. Powiat Pārgauja 8.20. Powiat Priekulji 8.21. Powiat Rauna 8.22. Powiat Rūjiena 8.23. Powiat Salacgrīva 8.24. Powiat Smiltene 8.25. Powiat Strenči 8.26. Powiat Valka 8.27. Miasto wydzielone Valmiera 8.28. Powiat Varakļāni 8.29. Powiat Vecpiebalga
9.	Sąd Rejonowy dla Semigalii (Zemgales rajona tiesa) Wydziały zamiejscowe są zlokalizowane w Jeļgawie, Aizkraukle, Bausce, Dobeles, Jēkabpilsie, Ogres i Tukums.	9.1. Powiat Aizkraukle 9.2. Powiat Aknīste 9.3. Powiat Auce

	9.4. Powiat Bauska
	9.5. Powiat Dobeles
	9.6. Powiat Engure
	9.7. Powiat Ekava
	9.8. Powiat Ikšķile
	9.9. Powiat Jaunjelgava
	9.10. Powiat Jaunpils
	9.11. Powiat Jelgava
	9.12. Miasto wydzielone Jelgava
	9.13. Powiat Jēkabpils
	9.14. Miasto wydzielone Jēkabpils
	9.15. Powiat Kandava
	9.16. Powiat Koknese
	9.17. Powiat Krustpils
	9.18. Powiat Kēgums
	9.19. Powiat Lielvārde
	9.20. Powiat Nereta
	9.21. Powiat Ogre
	9.22. Powiat Ozolnieki
	9.23. Powiat Pļaviņas
	9.24. Powiat Rundāle
	9.25. Powiat Sala
	9.26. Powiat Skrīveri
	9.27. Powiat Tērvete
	9.28. Powiat Tukums
	9.29. Powiat Vecumnieki
	9.30. Powiat Viesīte

Sądy okręgowe (*apgabaltiesas*) i ich okręgi

L.p.	Sąd okręgowy	Sąd okręgowy, w którego okręgu działa dany sąd miejski/rejonowy
1.	Sąd Okręgowy dla Kurlandii (Kurzemes apgabaltiesa)	1.1. Sąd Rejonowy dla Kurlandii (Kurzemes rajona tiesa)
2.	Sąd Okręgowy dla Łatgalii (Latgales apgabaltiesa)	2.1. Sąd w Dyneburgu (Daugavpils tiesa) 2.2. Sąd w Rzeżycy (Rēzeknes tiesa)
3.	Sąd Okręgowy dla miasta Rygi (Rīgas apgabaltiesa)	3.1. Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, dzielnica Łatgalskie Przedmieście (Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesa) 3.2. Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, dzielnica Zadzwinię (Rīgas pilsētas Pārdaugavas tiesa) 3.3. Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, przedmieście Liwonia (Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesa) 3.4. Sąd Rejonowy w Rydze (Rīgas rajona tiesa)
4.	Sąd Okręgowy dla Liwonii (Vidzemes apgabaltiesa)	4.1. Sąd Rejonowy dla Liwonii (Vidzemes rajona tiesa)
5.	Sąd Okręgowy dla Semigalii (Zemgales apgabaltiesa)	5.1. Sąd Rejonowy dla Semigalii (Zemgales rajona tiesa)
6.	Okręgowy Sąd Administracyjny (Administratīvā apgabaltiesa)	6.1. Rejonowy Sąd Administracyjny (Administratīvā rajona tiesa)

Postępowania sądownoadministracyjne prowadzą:

Rejonowy Sąd Administracyjny (Administratīvā rajona tiesa) (wydziały zamiejscowe tego sądu są zlokalizowane w Rydze, Jelgawie, Lipawie, Rzeżycy i Valmierze);

Okręgowy Sąd Administracyjny (Administratīvā apgabaltiesa) oraz

Wydział Administracyjny Sądu Najwyższego (Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments).

Obszary właściwości miejscowej **Okręgowego Sądu Administracyjnego** oraz **Rejonowego Sądu Administracyjnego** obejmują całe terytorium administracyjne Łotwy. Rejonowy Sąd Administracyjny ma pięć wydziałów zamiejscowych – po jednym dla każdego okręgu sądowego – w Rydze, Jelgawie, Rzeżycy, Valmierze i Lipawie.

Właściwość rzeczowa

Zgodnie z [§ 7 kodeksem postępowania karnego \(Kriminālprocesa likums\)](#) sąd miejski/rejonowy rozpoznaje w pierwszej instancji wszystkie sprawy karne. Sąd Rejonowy dla miasta Rygi, rejon Liwonia, jest właściwy w pierwszej instancji w sprawach karnych, których akta zawierają informacje objęte tajemnicą państwową. Apelację od wyroku sądu rejonowego/miejskiego rozpoznaje w instancji apelacyjnej sąd okręgowy. Wydział Karny Sądu Najwyższego (Augstākās tiesas Krimināllietu departaments) rozpoznaje kasację (*kasācija*) wniesioną od orzeczenia dowolnego sądu niższej instancji. Sądy miejskie/rejonowe rozpoznają sprawy karne w składzie jednoosobowym. Jeżeli postępowanie karne jest szczególnie złożone, prezes sądu pierwszej instancji może postanowić, że sprawę rozpozna sąd w składzie trzyosobowym. Środki zaskarżenia w sprawach karnych (apelację bądź kasację) rozpoznaje sąd w składzie wieloosobowym.

Zgodnie z [§ 7 kodeksem postępowania cywilnego \(Civilprocesa likums\)](#) w pierwszej instancji sprawy rozpoznaje sąd rejonowy/miejski, z wyłączeniem spraw, dla których ustawowo zastrzeżono właściwość sądu okręgowego. Wnioski o egzekucję roszczeń bezspornych (*bezstrīdus piespiedu izpildīšana*) i egzekucję

roszczeń na podstawie tytułu wykonawczego (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*) rozpoznaje wydział rejestru nieruchomości właściwego sądu rejonowego/miejskiego. Sądy okręgowe rozpoznają w pierwszej instancji:

spory dotyczące prawa własności nieruchomości, z wyjątkiem spraw dotyczących podziału majątku między małżonkami;

sprawy dotyczące ochrony uprawnień wynikających z patentu, znaków towarowych i oznaczeń geograficznych;

sprawy dotyczące upadłości i likwidacji instytucji kredytowych.

Zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego, jeżeli rozpoznawana sprawa dotyczy kilku roszczeń, z których dla części właściwy jest sąd rejonowy/miejski, a dla pozostałych właściwy jest sąd okręgowy, lub gdy sąd miejski/rejonowy przyjął pozew wzajemny, do którego rozpoznania właściwy jest sąd okręgowy, sprawę rozpoznaje sąd okręgowy. Sąd Okręgowy dla miasta Rygi jest właściwy do rozpoznawania w pierwszej instancji spraw cywilnych, których akta zawierają informacje objęte tajemnicą państwową. Sądy pierwszej instancji rozpoznają sprawy cywilne w składzie jednoosobowym, natomiast sprawy, w których wniesiono środki zaskarżenia (apelację lub skargę kasacyjną), rozpoznaje sąd w składzie wieloosobowym.

Sprawy dotyczące naruszeń administracyjnych rozpoznają sądy rejonowe/miejskie oraz okręgowe mające właściwość w sprawach cywilnych i karnych.

Zgodnie z [Łotewskim kodeksem naruszeń administracyjnych \(Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss\)](#) decyzję wydaną przez organ wyższego szczebla można zaskarżyć do sądu rejonowego/miejskiego. Orzeczenie wydane przez sąd rejonowy/miejski można zaskarżyć do sądu okręgowego, jeżeli przepisy łotewskiego kodeksu naruszeń administracyjnych wyraźnie przewidują taką możliwość. Orzeczenia sądu okręgowego w postępowaniu administracyjnym o naruszenie nie można zaskarżyć i staje się ono skuteczne w dniu jego wydania.

Zgodnie z [kodeksem postępowania administracyjnego \(Administratīvā procesa likums\)](#) sprawy administracyjne rozpoznają w pierwszej instancji wydziały zamiejscowe Rejonowego Sądu Administracyjnego, chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej. Jeżeli sprawę rozpoznaje w pierwszej instancji Rejonowy Sąd Administracyjny, przy czym zachodzi konieczność, aby sąd zbadał informacje objęte tajemnicą państwową, sprawę rozpoznaje Rejonowy Sąd Administracyjny w Rydze. Jeżeli ustawa stanowi, że do rozpoznania danej sprawy administracyjnej w pierwszej instancji właściwy jest Okręgowy Sąd Administracyjny lub Wydział Administracyjny Sądu Najwyższego, a nie Rejonowy Sąd Administracyjny, odpowiednie pismo procesowe należy wnieść do Okręgowego Sądu Administracyjnego lub Wydziału Administracyjnego Sądu Najwyższego, w zależności od przypadku. Strona postępowania administracyjnego może wnieść apelację od wyroku/wyroku w sprawie wпадkowej wydanego przez sąd pierwszej instancji, chyba że na podstawie przepisów ustawowych apelacja jej nie przysługuje lub może ona wnieść wyłącznie skargę kasacyjną. Nieprawomocny wyrok Rejonowego Sądu Administracyjnego można zaskarżyć do Okręgowego Sądu Administracyjnego. Strona postępowania administracyjnego może wnieść skargę kasacyjną od wyroku lub wyroku w sprawie wпадkowej wydanego przez instancję apelacyjną, jeżeli sąd naruszył przepisy materialne lub procesowe bądź przekroczył w toku postępowania zakres swojej właściwości. Sądy pierwszej instancji rozpoznają sprawy administracyjne w składzie jednoosobowym lub wieloosobowym, zaś w instancji apelacyjnej – w postępowaniu apelacyjnym bądź kasacyjnym – sądy orzekają w składzie wieloosobowym.

Zgodnie z [ustawą o patentach \(Patentu likums\)](#) Sąd Okręgowy dla miasta Rygi – działając w charakterze sądu pierwszej instancji – rozpoznaje w toku postępowania cywilnego sprawy dotyczące zagadnień związanych z ochroną prawną wynalazków:

przywrócenia uprawnień wynikających z patentu;

stwierdzenia nieważności patentu;

prawa uprzedniego używania;

niezgodnego z prawem korzystania z patentu (naruszenia patentu);

stwierdzenia braku naruszenia patentu;

udzielenia licencji, postanowień licencji lub wykonania umowy licencyjnej;

prawa do odszkodowania z tytułu niemożności jawnego korzystania z wynalazku.

Zgodnie z [ustawą o wzorach \(Dizainparaugu likums\)](#) Sąd Okręgowy dla miasta Rygi – działając w charakterze sądu pierwszej instancji – rozpoznaje sprawy dotyczące ochrony prawnej wzorów przemysłowych:

uznania prawa do wzoru;

stwierdzenia nieważności rejestracji wzoru;

niezgodnego z prawem korzystania ze wzoru (naruszenia wzoru);

udzielenia licencji, postanowień umowy licencyjnej lub wykonania takiej umowy.

Sąd Najwyższy składa się z Wydziału Cywilnego, Wydziału Karnego i Wydziału Administracyjnego oraz Izby Cywilnej. Izba rozpoznaje apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe. Wydział Cywilny, Wydział Karny i Wydział Administracyjny Sądu Najwyższego rozpoznają skargi kasacyjne od wszystkich wyroków sądów rejonowych/miejskich i okręgowych, a także rozpoznają w pierwszej instancji sprawy dotyczące decyzji podjętych przez Radę Państwowego Urzędu Kontroli (Valsts kontroles padome) w toku postępowania określonego w art. 55 ustawy o Państwowym Urzędzie Kontroli. Izba rozpoznaje sprawy w składzie trzech sędziów; wydziały Sądu Najwyższego rozpoznają sprawy w składzie trzech sędziów lub, w pewnych przypadkach przewidzianych w przepisach, w składzie rozszerzonym.

Sędziowie wydziałów rejestru nieruchomości (zemesgrāmatu nodajas) dokonują wpisów dotyczących nieruchomości w rejestrach nieruchomości, przyznają związane z nimi prawa oraz rozpoznają wnioski o egzekucję roszczeń bezspornych i egzekucję roszczeń na podstawie tytułu wykonawczego. Sędziowie wydziałów rejestru nieruchomości mają status prawny sędziów sądów rejonowych/miejskich. Zgodnie z [ustawą o rejestrze nieruchomości \(Zemesgrāmatu likums\)](#) **okręgi** wydziałów rejestru nieruchomości odpowiadają okręgom sądów rejonowych/miejskich, z wyjątkiem Wydziału Rejestru Nieruchomości dla miasta Rygi, którego okręg odpowiada okręgom Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, dzielnica Kurzeme, Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, przedmieście Liwonია, Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, dzielnica północna, Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, dzielnica centralna, Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, dzielnica Łatgalskie Przedmieście i Sądu Rejonowego dla miasta Rygi, przedmieście Semigalia, a także z wyjątkiem okręgu Wydziału Rejestru Nieruchomości dla rejonu Rygi, który odpowiada okręgom Sądu Rejonowego w Rydze (Rīgas rajona tiesa) i Sądu w Siguldzie (Siguldas tiesa).

Prawnicze bazy danych

Nazwy i adresy URL baz danych

[Strona internetowa portalu łotewskich sądów krajowych](#)

[Portal usług elektronicznych świadczonych przez łotewskie sądy](#)

[Strona internetowa Sądu Najwyższego](#)

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości baz danych

Na portalu łotewskich sądów krajowych znajdują się ogólne i aktualizowane informacje na temat sądów na Łotwie.

Portal usług elektronicznych świadczonych przez łotewskie sądy umożliwia użytkownikowi dostęp do bazy zanonimizowanych wyroków sądów, elektroniczne monitorowanie postępów w postępowaniach sądowych, wnoszenie do sądów wniosków/pozwów drogą elektroniczną, obliczanie kosztów postępowania sądowego i płatnych usług za pomocą kalkulatora opłat skarbowych, pobieranie i uzupełnianie formularzy elektronicznych, a także dostęp do innych usług elektronicznych świadczonych przez sądy.

W archiwum orzecznictwa umieszczonym na portalu Sądu Najwyższego można znaleźć zarówno aktualne orzeczenia Sądu Najwyższego, jak i zbiory orzeczeń. Aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się z częścią dotyczącą orzecznictwa (*Judikatūra*).

Informacje dodatkowe

Informacje zamieszczone na portalu łotewskich sądów krajowych, orzeczenia Sądu Najwyższego i zbiory orzeczeń opublikowane na portalu Sądu Najwyższego są obecnie dostępne wyłącznie w języku łotewskim.

Ostatnia aktualizacja: 02/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Litwa

Na niniejszej stronie przedstawiono informacje o sądach powszechnych na Litwie.

Sądy powszechne – wstęp

Na Litwie istnieje 56 **sądów o właściwości ogólnej**:

Sąd Najwyższy Litwy (Lietuvos Aukščiausiasis Teismas),

Sąd Apelacyjny Litwy (Lietuvos apeliacinis teismas),

5 sądów okręgowych (apygardos teismai),

49 sądów rejonowych (apylinkės teismai).

Sąd Najwyższy Litwy

Sąd Najwyższy Litwy jest jedynym sądem **kasacyjnym** (ostatniej instancji) uprawnionym do kontroli prawomocnych wyroków, orzeczeń, postanowień i zarządzeń sądów o właściwości ogólnej.

Sąd ten wykształcił jednolitą praktykę sądową w zakresie wykładni i stosowania ustaw oraz innych aktów prawnych.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej Sądu Najwyższego.

Sąd Apelacyjny Litwy

Sąd Apelacyjny jest organem, do którego wnosi się środki odwoławcze od wyroków sądów okręgowych (jako sądów pierwszej instancji). Sąd Apelacyjny rozpoznaje również wnioski o uznanie orzeczeń sądów zagranicznych i międzynarodowych oraz zagranicznych i międzynarodowych rozstrzygnięć arbitrażowych oraz ich wykonanie w Republice Litewskiej. Realizuje ponadto inne zadania w zakresie swojej właściwości ustawowej.

Prezes Sądu Apelacyjnego organizuje i nadzoruje działalność administracyjną sądów okręgowych i ich sędziów w sposób przewidziany przez prawo.

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej [Sądu Apelacyjnego](#).

Sądy okręgowe

Sąd okręgowy jest sądem pierwszej instancji w sprawach karnych i cywilnych należących do zakresu właściwości ustawowej tego sądu. Rozpoznaje również środki odwoławcze od wyroków, orzeczeń, postanowień i zarządzeń sądów rejonowych.

Prezes sądu okręgowego organizuje i nadzoruje działalność administracyjną sądów rejonowych i ich sędziów w zakresie właściwości tego sądu w sposób przewidziany przez prawo.

Następujące sprawy cywilne są rozpoznawane wyłącznie przez **Sąd Okręgowy w Wilnie** (Vilniaus apygardos teismais) jako sąd pierwszej instancji (art. 28 litewskiego kodeksu postępowania cywilnego):

spory na podstawie litewskiej ustawy o patentach;

spory na podstawie litewskiej ustawy o znakach towarowych;

spawy dotyczące przysposobienia, obejmujące wnioski obcokrajowców o przysposobienie obywatela Republiki Litewskiej, który zamieszkuje na Litwie lub w obcym państwie;

inne sprawy cywilne, które są rozpoznawane wyłącznie przez Sąd Okręgowy w Wilnie jako sąd pierwszej instancji na podstawie obowiązujących przepisów prawa.

Sądy rejonowe

Sąd rejonowy jest sądem pierwszej instancji właściwym do rozpoznawania następujących rodzajów spraw:

spawy karne,

spawy cywilne

spawy dotyczące przestępstw administracyjnych (w zakresie jego właściwości);

spawy należące do właściwości sędziów ds. hipoteki;

spawy dotyczące wykonywania orzeczeń i wyroków.

Sędzia sądu rejonowego – oprócz innych zadań ustawowo należących do zakresu właściwości sądu rejonowego – pełni również funkcję sędziego w postępowaniu przygotowawczym oraz wykonawczym.

Ostatnia aktualizacja: 07/04/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Luksemburg

W tej części zawarto zarys informacji o sądach powszechnych w Luksemburgu.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Zgodnie z konstytucją władzę sądowniczą sprawują sądy, które stosują przepisy i zarządzenia o charakterze ogólnym i lokalnym wyłącznie w takim zakresie, w jakim są one zgodne z ustawami.

Sądy powszechne

Sąd Najwyższy (Cour Supérieure de Justice)

Na szczycie hierarchii sądownictwa powszechnego znajduje się Sąd Najwyższy, w skład którego wchodzi **Sąd Kasacyjny** (Cour de Cassation) oraz **Sąd Apelacyjny** (Cour d'Appel), jak również **Prokuratura Generalna** (Parquet Général).

Sąd Kasacyjny rozpoznaje przede wszystkim sprawy o **stwierdzenie nieważności lub uchylenie** wyroków wydanych przez różne izby Sądu Apelacyjnego i sądy ostatniej instancji. W postępowaniu przed Sądem Kasacyjnym obowiązuje przymus adwokacki.

Sąd Apelacyjny rozpoznaje sprawy cywilne, gospodarcze i karne, jak również sprawy, które były rozpoznawane przez sądy pracy w obydwu okręgach sądowych kraju. W postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym obowiązuje przymus adwokacki, z wyjątkiem spraw karnych i spraw o zarządzenie środków tymczasowych (*référé*). Izba karna Sądu Apelacyjnego rozpoznaje apelacje od wyroków wydziału karnego sądu okręgowego.

Sądy okręgowe (*tribunaux d'arrondissement*)

Terytorium Luksemburga podzielone na **dwa okręgi sądowe** (*arrondissements judiciaires*). W każdym z nich znajduje się siedziba sądu okręgowego – jedna w Luksemburgu, a druga w Diekirch.

Oba sądy okręgowe są podzielone – przy każdym sądzie okręgowym działa **prokuratura**, w skład której wchodzi prokurator krajowy (*Procureur d'Etat*) i asesory (*substituts*). **Sędziowie śledczy** (*juges d'instruction*) każdego z sądów okręgowych prowadzą śledztwa w sprawach o zbrodnie (*affaires criminelles*) i występki (*affaires correctionnelles*).

W sprawach cywilnych i gospodarczych sąd okręgowy jest **sądem powszechnym**, rozpoznającym wszystkie rodzaje spraw, dla których w wyraźny sposób nie zastrzeżono właściwości innego sądu z uwagi na charakter sprawy lub wartość przedmiotu sporu.

Jest on właściwy **ratione valoris** w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 15 000 euro.

Do **wyłącznej właściwości** sądu okręgowego należą sprawy, dla których – z uwagi na ich charakter – w ustawie w wyraźny sposób zastrzeżono właściwość tego sądu. Sąd okręgowy ma właściwość wyłączną w sprawach o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń wydanych przez sądy zagraniczne oraz aktów sporządzonych przez urzędy państw obcych. Sądy okręgowe rozpoznają również sprawy nieprocesowe, np. sprawy o przysposobienie, sprawy dotyczące opieki i kurateli, przyznania pełnej zdolności do czynności prawnych itd.

Sąd okręgowy rozpoznaje **apelacje** od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy pokoju, których siedziba znajduje się w okręgu sądu okręgowego. Powództwo przed sądem okręgowym wytacza się co do zasady w drodze doręczenia (*assignation*) stronie przeciwnej pisma wszczynającego postępowanie za pośrednictwem komornika sądowego.

Prezesa sądów okręgowych lub wyznaczeni w ich zastępstwie sędziowie rozpoznają wnioski o pilne zarządzenie środków tymczasowych – zarówno w sprawach cywilnych, jak i gospodarczych.

Sądy okręgowe sprawują wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych za pośrednictwem swoich **wydziałów karnych lub poprawczych** (*chambre criminelle ou correctionnelle*). Są one właściwe w sprawach o wszystkie występki (*délits*), czyli przestępstwa zagrożone karą poprawczą (*peine correctionnelle*), jak również czyny zakwalifikowane przez ustawę jako zbrodnie (*crimes*), które zostaną im przekazane do rozpoznania przez izbę doradczą sądu okręgowego (*Chambre du Conseil*) lub izbę doradczą Sądu Apelacyjnego. Oskarżeni mają obowiązek osobistego stawiennictwa przed sądem, chyba że czyn zabroniony zagrożony jest wyłącznie karą grzywny – wówczas mogą być reprezentowani przez ustanowionego w sprawie obrońcę.

Co do zasady w sprawach przed sądem okręgowym obowiązuje przymus adwokacki, jednak w przepisach określono pewne wyjątki – np. sprawy gospodarcze i sprawy o zarządzenie środków tymczasowych – w których strony mogą występować przed sądem osobiście.

Sądy pokoju (*justices de paix*)

W kraju działają **trzy sądy pokoju** (*justices de paix*): jeden w Luksemburgu, jeden w Esch-sur-Alzette (okręg sądowy Luksemburga) i jeden w Diekirch (okręg sądowy Diekirch).

Jeżeli chodzi o sprawy cywilne i gospodarcze, sądy pokoju rozpoznają wszystkie sprawy, dla których w przepisach nowego kodeksu postępowania cywilnego lub innych ustaw zastrzeżono ich właściwość. Sąd pokoju jest właściwy jako sąd **ostatniej instancji** w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 2 000 euro, oraz jako sąd **pierwszej instancji** w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 euro.

Jest on właściwy także w niektórych przypadkach szczególnych, jak np. zajęcie wynagrodzenia za pracę czy świadczenia emerytalnego lub rentowego, a także podział sum pochodzących z zajęcia na poczet zadłużenia, bez względu na kwotę zadłużenia.

Co do zasady postępowanie przed sądem pokoju wszczyna się w drodze doręczenia wezwania do stawienia się przed sądem (*citation*) za pośrednictwem komornika sądowego (*huissier de justice*). Niektóre sprawy wszczyna się przez złożenie w sekretariacie sądu (*greffe*) stosownego wniosku. Strony mogą występować przed sądem pokoju osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnikiem może być adwokat, małżonek, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny lub powinowaty w linii bocznej do trzeciego stopnia włącznie, jak również osoby zajmujące się w sposób wyłączny prowadzeniem spraw strony lub jej przedsiębiorstwa.

W sprawach karnych sądy pokoju wykonują zadania **sądów policyjnych**. W tym charakterze rozpoznają one sprawy o wykroczenia zagrożone karą grzywny w wysokości od 25 do 250 euro, jak również sprawy o występki, które izba doradcza (*Chambre du Conseil*) przekazuje do rozpoznania sądom policyjnym. Rozpoznają one ponadto sprawy o wykroczenia zagrożone karami, których stawki przekraczają stawki kar nakładanych przez sądy policyjne, do których rozpoznawania są właściwe na mocy ustawy. Od wyroków wydawanych przez sądy policyjne zawsze można wnieść apelację. Termin na wniesienie **apelacji** wynosi czterdzieści dni od dnia ogłoszenia wyroku lub – jeżeli wydany wyrok jest wyrokiem zaocznym – od dnia jego doręczenia do rąk adresata lub na adres miejsca zamieszkania adresata. Apelację rozpoznaje sąd okręgowy.

Wszystkie sądy pokoju są właściwe do rozpoznawania sporów zbiorowych, a także sporów dotyczących umów o pracę i umów o staż. Środki zaskarżenia w takich sprawach wnosi się do Sądu Najwyższego.

Prawnicze bazy danych

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do prawniczych baz danych jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości

Zob. strona internetowa [sądów powszechnych](#).

Zob. strona internetowa [sądów administracyjnych](#).

Powiązane strony

[Ministerstwo Sprawiedliwości](#)

Ostatnia aktualizacja: 05/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

W tej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów powszechnych na Węgrzech.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Sądownictwo cywilne

Sądy pierwszej instancji

Sądy rejonowe (járásbíróságok) i sądy okręgowe (törvényszékek)

Wszystkie postępowania, które na mocy ustawy nie są przekazywane do sądów okręgowych, podlegają właściwości **sądów rejonowych**.

Sądy okręgowe działają jako sądy pierwszej instancji w następujących sprawach:

- roszczenia z tytułu praw majątkowych, jeśli wartość przedmiotu sporu przekracza trzydzieści milionów forintów (ok. 106 000 EUR), z wyjątkiem spraw, w których takie powództwo jest wnoszone wraz z pozwem rozwodowym;
- roszczenia z tytułu praw autorskich i pokrewnych oraz ochrony patentowej własności przemysłowej;
- roszczenia o odszkodowanie za szkodę spowodowaną działaniem osób przy wykonywaniu przez nie władzy publicznej;
- postępowania związane z umowami międzynarodowymi dotyczącymi transportu i spedycji towarów;
- postępowania dotyczące wykonywania praw obywatelskich w związku z naruszeniem praw osobistych, w tym także roszczenia odszkodowawcze za szkody związane z naruszeniem tych praw, pod warunkiem że są one składane równocześnie lub w toku tych postępowań;
- postępowania dotyczące stosunków prawnych związanych z papierami wartościowymi;
- sprawy o zniesławienie;
- niektóre określone w przepisach spory wynikające z prawa handlowego:
 - wnioski o uchylenie postanowienia o rejestracji spółki,
 - wnioski o wydanie wyroku deklaratoryjnego w przedmiocie istnienia, nieważności lub skutków prawnych umowy spółki lub statutu spółki,
 - wnioski o sądową kontrolę decyzji organów spółki,
 - postępowania między spółkami a ich członkami (byłymi członkami) lub między członkami (byłymi członkami) wynikające z członkostwa,
 - postępowania związane z nabyciem znacznego pakietu akcji,
 - postępowania dotyczące zmiany zasad dotyczących odpowiedzialności członków posiadających udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością;
- niektóre postępowania związane z zarejestrowanymi podmiotami nieuznanymi za spółki:
 - postępowania wobec takich podmiotów wszczynane ze strony organów sprawujących nadzór lub kontrolę nad tymi podmiotami,
 - postępowania między takimi podmiotami a ich członkami (byłymi członkami) lub między członkami (byłymi członkami) wynikające z członkostwa;
- postępowania dotyczące umów o finansowanie zawartych z dostawcami usług zdrowotnych;
- wnioski o wydanie wyroków deklaratoryjnych, w przypadkach gdy wartość przedmiotu sporu przekracza wyżej określoną kwotę;
- postępowania dotyczące unieważnienia niesprawiedliwych warunków umów;
- roszczenia odszkodowawcze związane z prawem stron do sprawiedliwego procesu i zakończenia postępowania w rozsądnym czasie;
- sprawy należące do kompetencji sądów okręgowych na mocy ustawy;
- sprawa jest rozstrzygana przez sąd okręgowy, jeśli któryś ze współpowodów podlega właściwości sądu okręgowego.

Sądy drugiej instancji

Sądy okręgowe (törvényszékek): sprawy podlegające w pierwszej instancji sądom rejonowym, a także sprawy rozpatrywane przez sądy administracyjne i sądy pracy.

Sądy apelacyjne (főelbíróságok): sprawy podlegające w pierwszej instancji sądom okręgowym.

Sąd Najwyższy (Kúria): sprawy przekazywane przez sądy apelacyjne. Ponadto sprawy dotyczące orzeczeń wydanych przez sądy okręgowe orzekające jako sądy pierwszej instancji, jeśli strony korzystające z zastępstwa prawnego wspólnie występują z wnioskiem o rozpatrzenie ich sprawy przez Sąd Najwyższy, pod warunkiem że podstawą apelacji jest naruszenie prawa materialnego. W przypadku roszczeń majątkowych jest to możliwe jedynie wówczas, gdy kwota będąca przedmiotem sporu przekracza 500 000 forintów (ok. 1 840 EUR).

Sąd Najwyższy rozpatruje również wnioski o kontrolę sądową (felülvizsgálati kérelem).

Skład sądów

Sąd pierwszej instancji zazwyczaj działa w **jednoosobowym składzie orzekającym (egyesbíró)**, ale w przypadkach przewidzianych prawem sąd może orzekać w **składzie trzyosobowym** złożonym z **jednego sędziego zawodowego (hivatásos bíró)** i **dwoch ławników (ülnök)**. W takim postępowaniu ławnicy mają takie same prawa i obowiązki jak sędzia zawodowy. Jednakże tylko sędziowie zawodowi mogą pełnić funkcję jednoosobowych składów orzekających (egyesbíró) i przewodniczących składów orzekających (tanácselnök).

Sądy drugiej instancji (sądy okręgowe i sądy apelacyjne) orzekają w **trzyosobowym składzie** złożonym z **trzech sędziów zawodowych**.

W procedurze **kontroli sądowej** (felülvizsgálati eljárás) w składzie Sądu Najwyższego (Kúria) zasiada **trzech** (a w niektórych przypadkach uzasadnionych złożonością sprawy – **pięciu**) **sędziów zawodowych**.

Właściwość sądów

Właściwość ogólna: co do zasady orzeka sąd właściwy ze względu na stałe miejsce zamieszkania osoby pozwanej, o ile inny sąd nie ma właściwości wyłącznej. W przepisach określono także dodatkowe zasady dotyczące właściwości sądów (np. w przypadku braku stałego miejsca zamieszkania właściwość ustala się na podstawie miejsca pobytu osoby pozwanej).

Oprócz właściwości ogólnej w przepisach rozróżnia się także szczególne rodzaje właściwości (właściwość przemienna, właściwość wyłączna).

W przypadku właściwości przemiennej, o ile nie stwierdzono właściwości wyłącznej, zamiast sądu właściwego ze względu na właściwość ogólną powód lub powódka może skierować sprawę do innego określonego przepisami sądu (np. w sprawach o ustanowienie kurateli nad dzieckiem postępowanie może zostać wszczęte przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, a w sprawach o odszkodowanie – przed sądem właściwym ze względu na miejsce powstania szkody itp.).

Właściwość wyłączna oznacza, że postępowanie może zostać wszczęte wyłącznie przed określonym sądem.

Wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych

Sądy pierwszej instancji

Zgodnie z ogólną zasadą **sądy rejonowe** są właściwe do prowadzenia postępowań karnych.

Jednakże **sądy okręgowe** rozstrzygają między innymi w wymienionych poniżej przypadkach:

- przestępstw zagrożonych karą piętnastu lat pozbawienia wolności bądź karą dożywotniego pozbawienia wolności, a także
- przestępstw przeciwko państwu (rozdział X kodeksu karnego – dalej: KK);
- zbrodni przeciwko ludzkości (rozdział XI KK);

zmowy w celu dokonania zabójstwa, nieumyślnego pozbawienia życia (par. 166 ust. 3 i 4 KK), zabójstwa w afekcie (par. 167 KK), uszkodzenia ciała stwarzającego poważne zagrożenie dla życia lub uszkodzenia ciała ze skutkiem śmiertelnym (par. 170 ust. 6 i ust. 7 zdanie trzecie KK), porwania (par. 175/A KK), handlu ludźmi (par. 175/B KK), przestępstw stanowiących naruszenie zasad procedur i badań medycznych oraz prawa do samostanowienia w dziedzinie medycyny (rozdział XII tytuł II KK);

przestępstw naruszających przebieg wyborów, referendów i inicjatyw obywatelskich, a także europejskiej inicjatywy obywatelskiej (par. 211 KK), niewłaściwego wykorzystania danych poufnych (rozdział XV tytuł III KK), nadużycia władzy (rozdział XV tytuł IV), naruszenia nietykalności osoby objętej ochroną międzynarodową (par. 232 KK), rozruchów w zakładach karnych (par. 246 KK), przestępstw przeciwko wymiarowi sprawiedliwości przed trybunałem międzynarodowym (par. 249/B KK), przestępstw przeciwko międzynarodowemu i krajowemu porządkowi publicznemu (rozdział XV tytuł VII i VIII KK); aktów terroryzmu (par. 261 KK), naruszenia międzynarodowych sankcji gospodarczych (par. 261/A KK), uprowadzenia statków powietrznych, pojazdów szynowych, statków morskich lub pojazdów drogowych, przeznaczonych do zbiorowego transportu pasażerów bądź towarów (par. 262 KK), przynależności do organizacji przestępczej (par. 263/C KK);

niewłaściwego użycia produktów i usług wojskowych, a także produktów podwójnego zastosowania (par. 263/B KK), wykorzystywania informacji wewnętrznych (par. 299/A KK), oszustw kapitałowych (par. 299/B KK), organizowania piramid finansowych (par. 299/C KK), prania pieniędzy (par. 303 KK); stwarzania zagrożenia publicznego skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową (par. 259 ust. 2 lit. b KK), zakłócania funkcjonowania przedsiębiorstw użyteczności publicznej skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową (par. 260 ust. 3 i 4 KK), przestępstw przeciwko systemom i danym komputerowym skutkujących wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą szkodą (par. 300/C ust. 4 lit. b) i c) KK), oszustw finansowych skutkujących wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową, a także powiązanych z tymi oszustwami zaniedbań w zakresie nadzoru lub kontroli (par. 310 ust. 4 lit. a), ust. 5 lit. a) i ust. 6; par. 310/A KK), nadużycia substytutów gotówki skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą szkodą (par. 313/C ust. 5 lit. a), par. 313/C ust. 6 KK), kradzieży o wyjątkowo dużej lub szczególnie znaczącej wartości (par. 316 ust. 6 lit. a), par. 316 ust. 7 KK), przywłaszczenia o wyjątkowo dużej lub szczególnie znaczącej wartości (par. 317 ust. 6 lit. a), par. 317 ust. 7 KK), oszustwa skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą szkodą (par. 318 ust. 6 lit. a), par. 318 ust. 7 KK), sprzeniewierzenia środków finansowych skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową (par. 319 ust. 3 lit. c) i d) KK), złego gospodarowania skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową (par. 320 ust. 2 KK), rozboju, w wyniku którego dochodzi do kradzieży o wyjątkowo dużej lub szczególnie znaczącej wartości (par. 321 ust. 4 lit. b) KK), przywłaszczenia mienia o wyjątkowo dużej lub szczególnie znaczącej wartości (par. 322 ust. 3 lit. a) KK), aktów wandalizmu powodującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą szkodę (par. 324 ust. 5, par. 324 ust. 6 KK), paserstwa o wyjątkowo dużej lub szczególnie znaczącej wartości (par. 326 ust. 5 lit. a), par. 326 ust. 6 KK), naruszenia praw autorskich lub praw pokrewnych skutkującego wyjątkowo dużą lub szczególnie znaczącą stratą finansową (par. 329/A ust. 3 KK) oraz naruszenia praw ochrony patentowej własności przemysłowej (par. 329/D ust. 3 KK); przestępstw podlegających prawu wojskowemu;

przestępstw komunistycznych określonych w ustawie o karalności i nieprzedawnieniu zbrodni przeciwko ludzkości oraz ściganiu niektórych przestępstw popełnionych w czasach dyktatury komunistycznej, a także przestępstw, które zgodnie z prawem międzynarodowym nie ulegają przedawnieniu.

Właściwość sądu zasadniczo określa się w zależności od obszaru na którym popełniono dany **czyn przestępny**.

W przypadku popełnienia przez osobę oskarżoną przestępstw podlegających różnym sądom sprawę rozstrzyga **sąd okręgowy**.

Sądy drugiej instancji

Sądy okręgowe: sprawy podlegające w pierwszej instancji sądom rejonowym.

Sądy apelacyjne: sprawy podlegające w pierwszej instancji sądom okręgowym.

Sąd Najwyższy (Kúria): sprawy podlegające sądom apelacyjnym, pod warunkiem że możliwe jest odwołanie od wyroku sądu apelacyjnego.

Sądy trzeciej instancji

Sądy apelacyjne: w przypadku orzeczeń wydanych w drugiej instancji przez sądy okręgowe.

Sąd Najwyższy (Kúria): w przypadku orzeczeń wydanych w drugiej instancji przez sądy apelacyjne.

Skład sądów

W przypadku przestępstw podlegających karze co najmniej ośmiu lat pozbawienia wolności **sąd rejonowy** orzeka w składzie złożonym z **jednego sędziego zawodowego i dwóch ławników**. W innych przypadkach sąd prowadzi postępowanie w **jednoosobowym składzie orzekającym**.

Sąd okręgowy, działając w pierwszej instancji, również orzeka w składzie złożonym z **jednego sędziego zawodowego i dwóch ławników**.

Sądy drugiej lub trzeciej instancji orzekają w składzie złożonym z **trzech sędziów zawodowych**. Sąd Najwyższy prowadzi postępowania w składzie złożonym z **trzech lub pięciu sędziów zawodowych**.

Powiązane linki

 [Oficjalna strona internetowa węgierskiego sądownictwa](#)

Ostatnia aktualizacja: 30/10/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Malta

W niniejszej części przedstawiono informacje dotyczące organizacji sądów powszechnych na Malcie.

Sądy powszechne – wstęp

Poniższe tabele zawierają informacje dotyczące sądów cywilnych i karnych na Malcie.

Sądy cywilne

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)	Druga instancja sąd odwoławczy	Sąd Apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń sądów cywilnych rozpatrujących sprawy zarówno jako sądy wyższej, jak i niższej instancji. (i) Sąd ten rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń Pierwszej Izby Sądu Cywilnego i Wydziału Rodzinnego Sądu Cywilnego. (ii) Sąd ten rozpoznaje również środki odwoławcze od orzeczeń Sądu Pokoju (Court of Magistrates) wydanych w ramach jego	(i) W składzie trzech sędziów (ii) W składzie jednego sędziego
---	-----------------------------------	---	---

		właściwości cywilnej, Trybunału ds. Drobnych Roszczeń (Small Claims Tribunal) i trybunałów administracyjnych.	
Sąd Cywilny (Civil Court) Pierwsza Izba Sądu Cywilnego (First Hall of the Civil Court) Wydział Nieprocesowy Sądu Cywilnego (Civil Court – Voluntary Jurisdiction Section) Wydział Rodzinny Sądu Cywilnego (Civil Court – Family Section)	Pierwsza instancja	Pierwsza Izba Sądu Cywilnego rozpoznaje sprawy o charakterze cywilnym lub handlowym wykraczające poza właściwość Sądu Pokoju. Jako sąd konstytucyjny rozpoznaje ona także sprawy dotyczące naruszenia praw człowieka i podstawowych wolności , które podlegają ochronie na podstawie konstytucji i europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Wydział Nieprocesowy Sądu Cywilnego orzeka w trybie nieprocesowym. Jest on też właściwy w sprawach dotyczących ubezważnienia osób w następstwie ich choroby psychicznej , wyznaczania opiekunów prawnych tychże osób, otwarcia spadku i zatwierdzania wykonawców testamentu. Pełni on również funkcję depozytariusza tzw. testamentu tajemnego. Sąd ten rozpoznaje wszystkie sprawy związane z kwestiami rodzinnymi , takimi jak unieważnienie małżeństwa, separacja, rozwód, zobowiązania alimentacyjne i opieka nad dziećmi.	Sądowi przewodniczy sędzia Sądowi przewodniczy sędzia Sądowi przewodniczy sędzia
Sąd Pokoju (Court of Magistrates)	Pierwsza instancja	W obszarze prawa cywilnego sądy pokoju rozpatrują wyłącznie sprawy należące do właściwości sądów pierwszej instancji, co zasadniczo ogranicza się do roszczeń o wartości nieprzekraczającej 15 000 EUR .	Sądowi przewodniczy sędzia pokoju
Sąd Pokoju dla Gozo (Court of Magistrates for Gozo)	Pierwsza instancja	W dziedzinie prawa cywilnego Sąd Pokoju dla Gozo ma podwójną właściwość funkcjonalną : jest on sądem niższej instancji, którego właściwość jest porównywalna do jego odpowiednika na Malcie, a także pełni on funkcję sądu wyższej instancji, posiadającego takie same kompetencje jak Pierwsza Izba Sądu Cywilnego (z wyjątkiem kompetencji w zakresie prawa konstytucyjnego) oraz jak Wydział Nieprocesowy Sądu Cywilnego.	Sądowi przewodniczy sędzia pokoju
Trybunał ds. Drobnych Roszczeń (Small Claims Tribunal)	Pierwsza instancja	Trybunał ten rozpoznaje, w trybie uproszczonym, wedle zasad słuszności i prawa, sprawy dotyczące roszczeń pieniężnych, w których wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 5 000 EUR .	Trybunałowi przewodniczy sędzia arbitrażowy (<i>adjudicator</i>)

Sądy karne

Sąd Apelacyjny ds. Karnych (Court of Criminal Appeal)	Druga instancja	Wyższa izba tego sądu rozpoznaje środki odwoławcze wnoszone przez osoby skazane przez Sąd Karny (Criminal Court). Niższa izba tego sądu rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez Sąd Pokoju orzekający jako sąd karny.	W składzie trzech sędziów W składzie jednego sędziego
Sąd Karny (Criminal Court)	Pierwsza instancja	Sąd ten orzeka jako sąd karny i rozpoznaje sprawy karne wykraczające poza kompetencje Sądu Pokoju.	Sądowi przewodniczy sędzia, zasiadający wraz z ławą dziewięciu przysięgłych.
Sąd Pokoju (Court of Magistrates)	Pierwsza instancja	W dziedzinie prawa karnego sąd ten ma podwójną właściwość funkcjonalną: jako sąd karny w sprawach podlegających jego właściwości oraz jako sąd śledczy w zakresie przestępstw podlegających właściwości Sądu Karnego. (i) Trybunał Karny (Court of Criminal Judicature) rozpatruje sprawy dotyczące wszelkich przestępstw zagrożonych karą pozbawienia wolności do 6 miesięcy. (ii) Trybunał Śledczy (Court of Inquiry) prowadzi postępowania przygotowawcze dotyczące przestępstw i przekazuje odpowiednie akta spraw Prokuratorowi Generalnemu (Attorney General). O ile oskarżony nie wniesie sprzeciwu, Prokurator Generalny może zwrócić sprawę dotyczącą przestępstwa zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat dziesięciu do Sądu Pokoju.	Sądowi przewodniczy sędzia pokoju
Sąd Pokoju dla Gozo (Court of Magistrates for Gozo)	Pierwsza instancja		Sądowi przewodniczy sędzia pokoju

		W obszarze prawa karnego Sąd Pokoju dla Gozo ma te same kompetencje jak Sąd Pokoju orzekający jako sąd karny lub jako sąd śledczy.	
Sąd ds. Nieletnich (Juvenile Court)	Pierwsza instancja	Sąd ds. Nieletnich rozpoznaje zarzuty i prowadzi inne postępowania dotyczące nieletnich , czyli osób poniżej 16 roku życia. Może on także wydawać postanowienia dotyczące opieki nad tymi osobami.	Sądowi przewodniczy sędzia pokoju i dwóch członków składu orzekającego.

Prawnicze bazy danych

Informacje na ten temat można uzyskać na maltańskiej stronie internetowej „**Organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich - Malta**”, gdzie znajdują się szczegółowe informacje dotyczące odnośnych baz danych oraz łącza do nich.

Powiązane strony

- [🔗 Ministerstwo Sprawiedliwości, Kultury i Samorządu Terytorialnego](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – orzeczenia online](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – postępowania sądowe](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – wokanda](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – statystyki](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – licytacje sądowe](#)
- [🔗 Internetowy serwis sądowy – formularze w sprawach cywilnych \(w języku maltańskim\)](#)
- [🔗 Biegli sądowi](#)
- [🔗 Internetowy serwis prawny \(Zbiór praw Malty\)](#)

Ostatnia aktualizacja: 04/05/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Niderlandy

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Niderlandach.

Sądy okręgowe (*rechtbanken*)

W Niderlandach działa 11 sądów okręgowych.

Każdy sąd składa się z kilku [🔗 wydziałów](#):

- wydziału cywilnego (spory między osobami fizycznymi lub organizacjami);
- wydziału administracyjnego (spory między osobami fizycznymi lub organizacjami a organami publicznymi);
- wydziału karnego (przestępstwa).

W skład sądu wchodzi również wydział ds. lokalnych (*kanton*), w którym sędzia zajmujący się sprawami lokalnymi (*kantonrechter*) rozpoznaje m.in. drobne sprawy karne oraz sprawy cywilne o wartości przedmiotu sporu nieprzekraczającej 25 000 euro.

Środki zaskarżenia

Każdy, kto nie zgadza się z wyrokiem sądu okręgowego, może go zaskarżyć. Apelacje w sprawach karnych i cywilnych wnosi się do jednego z czterech sądów apelacyjnych (*gerechtshoven*). W sprawach administracyjnych środki zaskarżenia, w zależności od przedmiotu sprawy, mogą rozpoznać: sądy apelacyjne (*gerechtshoven*);

- Centralny Sąd Apelacyjny (Centrale Raad van Beroep);
- Sąd Apelacyjny ds. Gospodarczych i Pracowniczych (College van Beroep voor het Bedrijfsleven);
- Wydział Sądownictwa Administracyjnego (Afdeling bestuursrechtspraak) Rady Stanu (Raad van State).

Sąd Najwyższy (Hoge Raad)

Sąd Najwyższy Niderlandów to naczelny organ sądowy w Niderlandach, właściwy do rozpoznawania spraw z zakresu prawa cywilnego, karnego i podatkowego. Sąd Najwyższy może uchylać wyroki, w szczególności wyroki sądów apelacyjnych (od których można wnieść do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną). Sąd Najwyższy odpowiada również za zapewnianie jedności prawa oraz rozwój niderlandzkiego prawodawstwa.

Dodatkowe informacje na temat organizacji systemu sądowego można znaleźć na stronie [🔗 rechtspraak.nl](#).

Prawnicze bazy danych

W bazach orzecznictwa publikuje się jest wiele orzeczeń. Orzeczenia te udostępnia się publicznie poprzez ich umieszczenie w bazie danych na stronie internetowej [🔗 rechtspraak.nl](#).

Czy dostęp do tej bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp jest **nieodpłatny**.

Powiązane strony

- [🔗 Niderlandzki system sądowy i Sąd Najwyższy Niderlandów](#)
- [🔗 Informacje na temat niderlandzkiego systemu sądowego \(w języku angielskim\)](#)

Ostatnia aktualizacja: 05/05/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Austria

W tej części zawarto informacje na temat sądów powszechnych rozpoznających sprawy cywilne i karne w Austrii.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Ustrój sądów powszechnych opiera się na czterech szczeblach. Według stanu na marzec 2023 r. w Austrii **orzekają** następujące sądy:

- 113 sądów rejonowych (Bezirksgerichte),
- 20 sądów krajowych (Landesgerichte),

4 wyższe sądy krajowe (Oberlandesgerichte),

Sąd Najwyższy (Oberster Gerichtshof).

Od początku 2013 r. liczba sądów rejonowych ulegała stopniowemu zmniejszeniu z 141 do 113 (stan na dzień 1 marca 2023 r.) poprzez ich łączenie i, w niektórych przypadkach, tworzenie nowych sądów rejonowych w Górnej Austrii, Dolnej Austrii, Styrii, Salzburgu, Tyrolu i Burgenlandzie.

Na straży interesów publicznych w sprawach karnych stoją następujące prokuratury:

16 prokuratur (Staatsanwaltschaften),

prokuratura centralna do walki z przestępczością gospodarczą i korupcją (Zentrale Staatsanwaltschaft zur Verfolgung von Wirtschaftsstrafsachen und Korruption),

4 prokuratury naczelne (Oberstaatsanwaltschaften),

Prokuratura Generalna (Generalprokuratur).

Wykonywaniem wyroków pozbawienia wolności zajmuje się 28 zakładów karnych.

A. Organizacja sądów: sądy rozpoznające sprawy cywilne i karne

W pierwszej instancji sprawy rozpoznają sądy rejonowe albo sądy krajowe. Właściwość rzeczowa w sprawach cywilnych zależy głównie od charakteru sporu (Eigenzuständigkeit); we wszystkich innych przypadkach uzależniona jest od pieniężnej wartości przedmiotu sporu (Wertzuständigkeit). Przy określaniu właściwości sądu charakter sprawy ma jednak zawsze pierwszeństwo przed wartością przedmiotu sporu.

W sprawach karnych właściwość rzeczowa określana jest na podstawie dotkliwości kary przewidzianej za dane przestępstwo.

Sądy rejonowe (pierwszy szczebel)

Sądy rejonowe są sądami pierwszej instancji, które:

rozstrzygają spory z zakresu prawa cywilnego, w których **wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 euro** (Wertzuständigkeit);

orzekają w pewnych rodzajach spraw (niezależnie od wartości przedmiotu sporu), w szczególności **w sprawach rodzinnych oraz dotyczących najmu i egzekucji** (Eigenzuständigkeit);

orzekają w **sprawach karnych** dotyczących przestępstw zagrożonych wyłącznie grzywną, grzywną wraz z karą pozbawienia wolności do jednego roku albo wyłącznie karą pozbawienia wolności do jednego roku (np. uszkodzenie ciała na skutek niedbalstwa, kradzież).

Sądy krajowe lub sądy powszechne pierwszej instancji (drugi szczebel)

Sądy krajowe (Landesgerichte) – w sprawach karnych – oraz **sądy powszechne pierwszej instancji** (Gerichtshöfe erster Instanz) – w sprawach cywilnych – są właściwe rzeczowo w przypadku:

orzekania **w pierwszej instancji** we wszystkich sprawach niezastrzeżonych do właściwości sądów rejonowych. Właściwość rzeczową określa się również na podstawie charakteru sprawy w sporach z zakresu prawa o odpowiedzialności za szkodę jądrową, prawa o odpowiedzialności administracyjnej oraz prawa o ochronie danych, jak również w sprawach dotyczących konkurencji i własności intelektualnej;

orzekania **w drugiej instancji** w sprawie środków odwoławczych od orzeczeń sądów rejonowych.

Wyższe sądy krajowe lub sądy powszechne drugiej instancji (trzeci szczebel)

Wyższe sądy krajowe (Oberlandesgerichte) i sądy powszechne drugiej instancji (Gerichtshöfe zweiter Instanz) tworzą trzeci szczebel organizacji sądownictwa. Ich siedziby znajdują się, odpowiednio, w Wiedniu (dla krajów związkowych Wiedeń, Dolna Austria i Burgenland), Grazu (dla Styrii i Karyntii), w Linzu (dla Górnej Austrii i Salzburga) oraz w Innsbrucku (dla Tyrolu i Vorarlbergu).

Sądy te orzekają wyłącznie jako **sądy apelacyjne** w sprawach cywilnych i karnych (w drugiej instancji).

Ponadto sądy te pełnią szczególną rolę w ramach **administracji sądowej**. Prezes wyższego sądu krajowego lub sądu drugiej instancji odpowiada za administrowanie wszystkimi sądami zlokalizowanymi na obszarze podlegającym właściwości jego sądu. W pełnieniu tej funkcji jego jedynym bezpośrednim przełożonym jest Federalny Minister Sprawiedliwości.

Sąd Najwyższy (czwarty szczebel)

Sąd Najwyższy (Der Oberste Gerichtshof) w Wiedniu jest **sądem najwyższej instancji w sprawach cywilnych i karnych**. Wraz z Trybunałem Konstytucyjnym (Verfassungsgerichtshof) i Trybunałem Administracyjnym (Verwaltungsgerichtshof) jest jednym z „sądów najwyższej instancji” (Höchstgerichte) w Austrii.

Oznacza to, że od jego orzeczeń nie przysługują żadne (krajowe) środki zaskarżenia.

Orzecznictwo Sądu Najwyższego znacząco przyczynia się do zapewnienia **jednolitego stosowania prawa** na całym terytorium państwa.

Chociaż sądy niższej instancji nie są prawnie związane wyrokami Sądu Najwyższego, co do zasady kierują się one jego orzecznictwem.

B. Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych

Wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych można podzielić na zwykłe postępowania w sprawach cywilnych, postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i prawa handlowego oraz postępowania nieprocesowe (Außerstreitverfahren).

W zwykłym postępowaniu cywilnym rozpoznaje się sprawy prawa prywatnego niepodlegające właściwości sądów handlowych lub sądów pracy lub inne niż sprawy rozstrzygane na mocy przepisów prawa o postępowaniu nieprocesowym.

C. Postępowanie odwoławcze

C.1. Postępowanie odwoławcze w sprawach cywilnych

Co do zasady w **zwykłym postępowaniu cywilnym** istnieją dwie drogi odwołania, a każda z nich ma trzy instancje. W pierwszej instancji sprawy rozpoznają sądy rejonowe albo sądy krajowe.

Jeżeli sądem pierwszej instancji jest sąd rejonowy, wszystkie środki odwoławcze składa się w sądzie powszechnym pierwszej instancji (Gerichtshof erster Instanz). W sądzie tym środek odwoławczy rozpoznaje wydział odwoławczy (Berufungssenat).

Jeżeli sądem pierwszej instancji jest sąd powszechny pierwszej instancji, wszystkie środki zaskarżenia składa się w sądzie drugiej instancji, w którym sprawę rozpoznaje wydział odwoławczy.

W drugiej instancji sądy przeprowadzają jedynie kontrolę wyroku wydanego w pierwszej instancji. Oznacza to, że – co do zasady – w drugiej instancji sądy orzekają wyłącznie na podstawie materiału zebranego do zakończenia rozprawy ustnej w postępowaniu w pierwszej instancji oraz przy uwzględnieniu przedstawionych do tego czasu okoliczności faktycznych. Sąd drugiej instancji może orzec co do istoty sprawy (utrzymując w mocy wydany wyrok lub go zmieniając). W tym celu, na podstawie materiału dowodowego i w granicy roszczeń przedłożonych w sądzie niższej instancji, sąd drugiej instancji może powtórzyć lub rozszerzyć wszystkie lub niektóre czynności postępowania, uchylić orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazać mu sprawę do ponownego rozpoznania albo oddalić odwołanie.

W sprawach wymagających wyjaśnienia kwestii prawnych o zasadniczym znaczeniu możliwe jest również złożenie skargi rewizyjnej do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy orzeka wyłącznie w zakresie zagadnień prawnych, a zatem jest związany przy rozpoznawaniu sprawy ustaleniami faktycznymi dokonanymi w sądzie niższej instancji. Sąd Najwyższy orzeka wyłącznie co do zgodności z prawem wydanego orzeczenia na podstawie rozpoznania nieważności

określonych elementów orzeczenia niższej instancji lub – w ograniczonym zakresie – naruszenia przepisów postępowania w niższej instancji. Sąd Najwyższy nie tylko uchyla orzeczenia sądów niższej instancji; może również orzec co do istoty sprawy (utrzymując w mocy wydany wyrok lub go zmieniając), uchylić orzeczenie sądu pierwszej lub drugiej instancji i przekazać mu sprawę do ponownego rozpoznania albo oddalić skargę. W pierwszej instancji zdecydowana większość spraw jest rozpoznawana przez sąd w składzie jednoosobowym (jedynie w sporach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 100 000 euro, na wniosek jednej ze stron sprawa jest rozpoznawana w składzie trzech sędziów). W drugiej instancji sprawy podlegają rozpoznaniu przez sąd w składzie trzech sędziów lub w składzie pięciu sędziów w przypadku Sądu Najwyższego. W przypadku sprawy, która dotyczy zagadnienia prawnego o zasadniczym znaczeniu (tak jak np. zmiana utrwalonego orzecznictwa), Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w rozszerzonym składzie jedenastu sędziów.

C.2. Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych

Postępowanie odwoławcze w sprawach karnych jest dwuinstancyjne.

W przypadku gdy w pierwszej instancji orzeka sąd rejonowy, w środku odwoławczym można:

wnieść o stwierdzenie nieważności orzeczenia lub

odwołać się od orzeczonej winy oraz od wymiaru kary.

Środek odwoławczy rozpoznawany jest przez właściwy sąd krajowy w składzie trzech sędziów.

Gdy w pierwszej instancji orzeka jeden sędzia sądu krajowego (w sprawach o czyny zagrożone karą do pięciu lat pozbawienia wolności, na przykład, o składanie fałszywych zeznań przed sądem), w środku odwoławczym również można:

wnieść o stwierdzenie nieważności orzeczenia lub

odwołać się od orzeczonej winy oraz od wymiaru kary.

Środek odwoławczy rozpoznawany jest przez właściwy wyższy sąd krajowy w składzie trzech sędziów.

Gdy w sądzie krajowym w pierwszej instancji orzeka sąd złożony z ławników (Schöffengericht) lub sąd przysięgłych (Geschworenengericht), skargę o stwierdzenie nieważności kieruje się do Sądu Najwyższego. Jeżeli środek odwoławczy dotyczy tylko wymiaru kary, orzeczenie wydaje właściwy wyższy sąd krajowy.

D. Środki zaskarżenia

W zwykłym postępowaniu w sprawach cywilnych od orzeczeń sądów pierwszej instancji można wnieść apelację (Berufung). Apelację można wnieść w przypadku wszystkich spraw, gdy wystąpi przesłanka nieważności lub błędnej oceny prawnej; tego rodzaju środek odwoławczy można również wnieść w przypadku niektórych spraw szczególnych, a w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu wynosi ponad 2 700 euro, także w przypadku naruszenia przepisów postępowania lub wykazania błędu w ustaleniach faktycznych.

Wyroki wydane w drugiej instancji można zaskarżyć w drodze skargi rewizyjnej (Revision). Wniesienie tego rodzaju środka odwoławczego do Sądu Najwyższego podlega jednakże szeregowi różnych ograniczeń, w zależności od rozpatrywanej sprawy. Co do zasady Sąd Najwyższy rozpatruje wyłącznie zagadnienia prawne o zasadniczym znaczeniu; zaistnienie takiego zagadnienia stanowi zatem warunek przyjęcia przez Sąd skargi rewizyjnej. Niezależnie od tego w niektórych sprawach odwołania od orzeczeń sądów drugiej instancji nie są rozpatrywane w przypadku, gdy wartość przedmiotu sporu wynosi poniżej 5 000 euro, a gdy wartość przedmiotu sporu nie przekracza 30 000 euro, skarga rewizyjna do Sądu Najwyższego musi dodatkowo zostać zatwierdzona przez sąd drugiej instancji (bezpośrednio lub w drodze nowego wniosku).

E. Prawnicze bazy danych

[Strona austriackiego wymiaru sprawiedliwości](#) zawiera ogólne informacje na temat austriackiego systemu prawnego.

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do strony internetowej austriackiego wymiaru sprawiedliwości jest nieodpłatny.

Powiązane strony

[Jurysdykcja – Austria](#)

Ostatnia aktualizacja: 11/09/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Polska

W niniejszej części przedstawiono organizację sądów powszechnych w Polsce.

Sądy powszechne

System sądów powszechnych w Polsce tworzą sądy rejonowe, sądy okręgowe oraz sądy apelacyjne. Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów, tj. sądów administracyjnych, sądów wojskowych oraz Sądu Najwyższego, a także, wyłącznie w czasie wojny, sądu wyjątkowego. Postępowanie przed sądami powszechnymi jest dwuinstancyjne.

Do właściwości sądów powszechnych należą m.in. sprawy z zakresu prawa karnego, cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, gospodarczego oraz prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, chyba że z charakteru tych spraw wynika, że należą do właściwości innych sądów (np. w zakresie przewidzianym w ustawach wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych w stosunku do osób należących do Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej sprawują sądy wojskowe). Sądy powszechne wykonują również inne zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw lub przez wiążące Rzeczpospolitą Polską prawo międzynarodowe lub prawo stanowione przez organizację międzynarodową, jeżeli z wiążącej Rzeczpospolitą Polską umowy ją konstytuującej wynika, że jest ono stosowane bezpośrednio. Sądy rejonowe prowadzą między innymi Krajowy Rejestr Sądowy oraz rejestr zastawów, a także księgi wieczyste.

W sądach rejonowych można tworzyć wydziały: cywilny, karny, rodzinny i nieletnich, pracy i ubezpieczeń społecznych, gospodarczy, ksiąg wieczystych i egzekucyjny.

W sądach okręgowych można tworzyć wydziały: cywilny, karny, pracy i ubezpieczeń społecznych, gospodarczy, kontroli danych telekomunikacyjnych, pocztowych i internetowych

Sądy apelacyjne dzielą się na wydziały: cywilny, karny, pracy i ubezpieczeń społecznych.

Nadzór nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania sprawuje Sąd Najwyższy.

Sądy powszechne prowadzą także **księgi wieczyste**, jak również rejestr zastawów, Krajowy Rejestr Sądowy oraz Krajowy Rejestr Karny.

Sądy właściwe w sprawach cywilnych

Każdy sąd **apelacyjny, okręgowy i rejonowy** posiada wydział cywilny.

Sądy właściwe w sprawach karnych

Każdy sąd **apelacyjny, okręgowy i rejonowy** posiada wydział karny.

Prawnicze bazy danych

Baza *Internetowy System Aktów Prawnych - ISAP* to system informacji prawnej redagowany przez zespół specjalistów w Ośrodku Informatyki Kancelarii Sejmu, który zawiera opisy bibliograficzne i teksty aktów prawnych opublikowanych w wydawnictwach urzędowych: Dzienniku Ustaw oraz Monitorze Polskim, wydawanych przez Prezesa Rady Ministrów.

Baza obejmuje akty prawne opublikowane w Dzienniku Ustaw od 1918 r. oraz Monitorze Polskim – od 1930 r. – link: <https://isap.sejm.gov.pl/>

Dostęp do bazy danych jest **bezpłatny**.

Ostatnia aktualizacja: 01/08/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Portugalia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Portugalii.

Organizacja sądów powszechnych

Poza Trybunałem Konstytucyjnym (Tribunal Constitucional), który ma właściwość szczególną do rozpoznawania spraw z zakresu prawa konstytucyjnego, sądy portugalskie dzielą się na następujące kategorie:

Sąd Najwyższy (Supremo Tribunal de Justiça) oraz sądy powszechne pierwszej i drugiej instancji;

Najwyższy Sąd Administracyjny (Supremo Tribunal Administrativo) oraz pozostałe sądy administracyjne i podatkowe;

Trybunał Obrachunkowy (Tribunal de Contas).

W Portugalii mogą również działać sądy morskie, arbitrażowe i sądy pokoju.

W przepisach określono, w jakich sprawach i w jakich składach powyższe sądy mogą orzekać – każdy z osobna lub wspólnie – jako sąd ds. sporów o właściwość (*Tribunal dos Conflitos*).

Bez uszczerbku dla przepisów dotyczących sądów wojennych (*tribunais militares*), które mogą być powoływane w stanie wojny, powoływanie sądów, którym przysługiwałaby właściwość wyłączna do rozpoznawania spraw dotyczących określonych kategorii przestępstw, jest niedozwolone.

Sądy powszechne

Sąd Najwyższy (Supremo Tribunal de Justiça)

Sąd Najwyższy znajduje się na szczycie hierarchii sądów powszechnych, bez uszczerbku dla właściwości Trybunału Konstytucyjnego. Dzieli się na izby: cywilną, karną i społeczną.

Sąd ten ma siedzibę w Lizbonie, a jego właściwość obejmuje całe terytorium Portugalii.

Sąd Najwyższy działa pod kierownictwem prezesa (przewodniczącego składu sędziowskiego). Może orzekać w pełnym składzie (obejmującym wszystkich sędziów z poszczególnych wydziałów), w pełnych składach izb wyspecjalizowanych (*secções especializadas*) i w poszczególnych izbach (*secções*).

Pomijając wyjątki przewidziane prawem, Sąd Najwyższy zajmuje się wyłącznie zagadnieniami prawnymi.

Sądy apelacyjne (*Tribunais da Relação*)

Sądy apelacyjne są zasadniczo sądami drugiej instancji.

Obecnie siedziby sądów apelacyjnych znajdują się w Lizbonie, Porto, Coimbrze, Évorze i Guimarães. Działają one pod kierownictwem prezesa (przewodniczącego składu sędziowskiego) i orzekają w pełnym składzie lub w składach poszczególnych izb.

Sądy apelacyjne dzielą się na izby: cywilną, karną, społeczną, rodzinną i nieletnich, gospodarczą, ds. własności intelektualnej i konkurencji, a także ds. regulacji i nadzoru. Powołanie izby społecznej, rodzinnej i nieletnich, gospodarczej, ds. własności intelektualnej i konkurencji oraz ds. regulacji i nadzoru zależy od nakładu i złożoności pracy. Izby te powołuje Najwyższa Rada Sądownictwa (Conselho Superior da Magistratura) na wniosek prezesa odpowiedniego sądu apelacyjnego.

Sądy pierwszej instancji (*tribunais judiciais de 1.ª instância*)

Co do zasady sądami pierwszej instancji są sądy okręgowe (*tribunais de comarca*). Są one właściwe we wszystkich sprawach niezastrzeżonych dla innych sądów. Sądy okręgowe mają zarówno właściwość ogólną, jak i właściwość szczególną.

Sądy okręgowe dzielą się na wydziały (*juízos*) o właściwości szczególnej i ogólnej oraz na lokalne wydziały pomocnicze (*juízos locais de proximidade*).

Nazwa każdego z wydziałów odpowiada rodzajowi spraw, do których rozpoznawania dany wydział jest właściwy, oraz nazwie gminy, w której znajduje się jego siedziba.

Możliwe jest powołanie następujących wydziałów o właściwości szczególnej:

centralnych wydziałów cywilnych (*juízos central cível*);

lokalnych wydziałów cywilnych (*juízos local cível*);

centralnych wydziałów karnych (*juízos central criminal*);

lokalnych wydziałów karnych (*juízos local criminal*);

lokalnych wydziałów ds. wykroczeń (*juízos local de pequena criminalidade*);

wydziałów śledczych (*juízos de instrução criminal*);

wydziałów rodzinnych i nieletnich (*juízos de família e menores*);

wydziałów pracy (*juízos de trabalho*);

wydziałów gospodarczych (*juízos de comércio*);

wydziałów egzekucyjnych (*juízos de execução*).

W zależności od rodzaju sprawy sądy powszechnie pierwszej instancji orzekają w składzie jednoosobowym, w pełnym składzie albo w pełnym składzie z udziałem ławników. Na czele każdego sądu okręgowego stoi prezes, który posiada uprawnienia do reprezentowania sądu i kierowania jego pracami, zarządzania sprawami oraz kontroli administracyjnej i operacyjnej.

Jeżeli w sądzie lub w jego wydziale zasiada więcej niż pięciu sędziów, prezes sądu może – po zasięgnięciu opinii pozostałych sędziów – wnieść do Najwyższej Rady Sądownictwa o powołanie sędziego koordynującego (*magistrado judicial coordenador*) dla jednego wydziału lub ich większej liczby, o ile kandydat wyrazi zgodę na objęcie tego stanowiska. Pod kierownictwem prezesa sądu sędzia koordynujący wykonuje powierzone mu przez prezesa zadania, bez uszczerbku dla prawa do przejęcia sprawy przez sąd wyższej instancji (*avocação*), i na wniosek prezesa sądu przedstawia sprawozdania ze swojej pracy.

Sądy administracyjne i podatkowe (*tribunais administrativos e fiscais*)

Sądy administracyjne i podatkowe rozpoznają powództwa i środki zaskarżenia związane z rozstrzygnięciem sporów wynikających ze stosunków prawnych w sprawach administracyjnych i podatkowych. Wyróżnia się następujące sądy administracyjne i podatkowe:

Najwyższy Sąd Administracyjny (Supremo Tribunal Administrativo);

centralne sądy administracyjne (*tribunais centrais administrativos*);
okręgowe sądy administracyjne (*tribunais administrativos de círculo*);
sądy podatkowe (*tribunais tributários*).

Najwyższy Sąd Administracyjny (Supremo Tribunal Administrativo)

Najwyższy Sąd Administracyjny znajduje się na szczycie hierarchii sądów administracyjnych i podatkowych, bez uszczerbku dla właściwości Trybunału Konstytucyjnego.

Ma siedzibę w Lizbonie, a jego właściwość obejmuje całe terytorium Portugalii.

Najwyższy Sąd Administracyjny składa się z Izby ds. Sporów Administracyjnych i Izby ds. Sporów Podatkowych. Jest on właściwy głównie do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń centralnych sądów administracyjnych.

Najwyższy Sąd Administracyjny działa pod kierownictwem prezesa (przewodniczącego składu sędziowskiego), którego wspomaga trzech wiceprezesów.

W zależności od przedmiotu sprawy sąd orzeka w pełnym składzie, w pełnym składzie poszczególnych izb lub w poszczególnych izbach. Zagadnienia prawne sąd ten rozpoznaje wyłącznie w pełnym składzie lub w pełnym składzie poszczególnych izb.

Centralne sądy administracyjne (tribunais centrais administrativos)

Centralne sądy administracyjne są zasadniczo sądami administracyjnymi drugiej instancji. Obecnie funkcjonują dwa centralne sądy administracyjne (Centralny Sąd Administracyjny dla Północy i Centralny Sąd Administracyjny dla Południa).

Są one właściwe głównie do rozpoznawania środków zaskarżenia od orzeczeń okręgowych sądów administracyjnych oraz sądów podatkowych.

Każdy centralny sąd administracyjny składa się z izby ds. sporów administracyjnych i izby ds. sporów podatkowych.

Centralne sądy administracyjne działają pod kierownictwem prezesa (przewodniczącego składu sędziowskiego), którego wspomaga trzech wiceprezesów.

Centralne sądy administracyjne badają fakty oraz wyjaśniają zagadnienia prawne.

Okręgowe sądy administracyjne (tribunais administrativos de círculo) i sądy podatkowe (tribunais tributários)

Okręgowe sądy administracyjne i sądy podatkowe są sądami pierwszej instancji, których główną rolą jest orzekanie w sporach dotyczących kwestii administracyjnych i podatkowych. Mogą one działać samodzielnie – jako okręgowy sąd administracyjny i sąd podatkowy – lub wspólnie – jako sąd administracyjno-podatkowy.

Okręgowe sądy administracyjne i sądy podatkowe działają pod kierownictwem prezesa sądu, powołanego przez Najwyższą Radę Sądów Podatkowych i Administracyjnych (CSTAF – Conselho Superior dos Tribunais Administrativos e Fiscais) na pięcioletnią kadencję.

Co do zasady sądy te orzekają w składzie jednoosobowym, jednak przepisy przewidują, że w określonych przypadkach mogą orzekać w innym składzie.

Sądy pokoju (julgados de paz)

Sądy pokoju zapewniają alternatywną metodę rozwiązywania sporów wyłącznie w sprawach cywilnych, o ile wartość przedmiotu sporu jest niewielka, a sprawa nie dotyczy prawa rodzinnego, spadkowego ani prawa pracy.

Zgodnie z obowiązującą wersją ustawy nr 78/2011 z dnia 13 lipca 2011 r. sądy pokoju są właściwe do rozpoznawania powództw o ustalenie stosunku prawnego i orzekania w ich przedmiocie, o ile wartość przedmiotu sporu nie przekracza maksymalnej wartości przedmiotu sporu, dla której właściwe są sądy pierwszej instancji (15 000 euro).

Zgodnie z art. 9 tej ustawy sądy pokoju są również właściwe do rozpoznawania:

powództw o wyegzekwowanie wykonania zobowiązań, z wyjątkiem spraw dotyczących dotrzymania postanowień umów adhezyjnych (*contrato de adesão*);
spraw o wydanie rzeczy ruchomych;

spraw dotyczących praw i obowiązków współwłaścicieli, jeżeli zgromadzenie ogólne nie uznało arbitrażu za obowiązkową metodę rozstrzygania sporów między poszczególnymi współwłaścicielami lub między współwłaścicielami a zarządcą;

spraw o rozstrzygnięcie zaistniałego między właścicielami budynku sporu dotyczącego tymczasowego ustanowienia służebności drogi koniecznej,

naturalnego odprowadzania wody, prac przeciwpowodziowych, współdzielenia odpływów, kanałów i żywopłotów; otwierania okien, drzwi, balkonów i

podobnych konstrukcji; odprowadzania wody z dachu, nasadzeń drzew i krzewów, ścian wewnętrznych i zewnętrznych;

roszczeń windykacyjnych, roszczeń posesoryjnych, spraw dotyczących zasiedzenia, nabycia i podziału (rzeczy wspólnej);

spraw dotyczących prawa do korzystania z rzeczy wspólnej i rozporządzania rzeczą wspólną, prawa zabudowy (*direito de superfície*), prawa użytkowania,

prawa do korzystania z lokalu i jego zamieszkiwania oraz praw rzeczowych wynikających z umów *timeshare*;

spraw dotyczących najmu nieruchomości, z wyjątkiem spraw dotyczących eksmisji;

spraw dotyczących odpowiedzialności cywilnej – zarówno umownej, jak i pozaumownej;

spraw dotyczących niewywiązywania się z umów, z wyjątkiem umów o pracę i umów dzierżawy gruntów rolnych;

spraw dotyczących ogólnego zabezpieczenia zobowiązań.

Sądy pokoju są również właściwe do rozpoznawania wniosków o kompensatę, jeżeli nie wniesiono oskarżenia lub odstąpiono od oskarżenia, z tytułu:

uszczerbku na zdrowiu;

uszczerbku na zdrowiu wskutek niedbalstwa;

zniesławienia w formie ustnej;

zniesławienia w formie pisemnej;

kradzieży;

uszkodzenia rzeczy;

dewastacji znaków wyznaczających przebieg granic nieruchomości (*alteração de marcos*);

wyłudzenia produktów spożywczych, napojów lub usług.

Zgodnie z art. 16 przy każdym sądzie pokoju działają służby mediacyjne, z których usług mogą korzystać wszystkie zainteresowane osoby i które zapewniają alternatywą metodę rozwiązywania sporów. Ich celem jest zachęcenie stron do szybkiego rozwiązania sporu w drodze ugody. Służby te mogą świadczyć usługi mediacyjne w każdym sporze, który kwalifikuje się do mediacji, nawet jeżeli nie wchodzi on w zakres właściwości sądu pokoju.

Ostatnia aktualizacja: 25/01/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Rumunia

Na tej podstronie zawarto informacje na temat sądów powszechnych w Rumunii.

System sądownictwa w Rumunii – wprowadzenie

System sądownictwa w Rumunii ma następującą strukturę:

Sądy i prokuratury

Poziom 1

Sądy rejonowe (176)

Prokuratury

Poziom 2

Sądy okręgowe (42)

Okręgowe sądy szczególne (3)

Sąd Rodzinny i Nieletnich (1)

Prokuratury

Poziom 3

Sądy apelacyjne (15)

Prokuratury

Poziom 4

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości

Prokuratura

W skład rumuńskiego systemu sądownictwa wchodzi Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości oraz pozostałe sądy powszechne.

Sądy

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości (Înalta Curte de Casație și Justiție)

Jako sąd najwyższy w Rumunii jest on jedynym organem wymiaru sprawiedliwości, do którego kompetencji należy zapewnianie **spójności i jednolitości wykładni oraz stosowania prawa przez pozostałe sądy. Podstawową procedurą służącą osiągnięciu tego celu jest procedura rozpoznawania tzw. „środków zaskarżenia w interesie prawa” (recursul în interesul legii).**

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości składa się z czterech izb. Każda z nich ma odrębną właściwość. Do izb tych należą:

Izba Cywilna I,

Izba Cywilna II,

Izba Karna,

Izba Administracyjna i Podatkowa.

Do pozostałych struktur Trybunału, z których każda ma odrębną właściwość, należą **cztery pięcioosobowe składy sędziowskie, składy połączonych izb (Secțiile Unite), skład ds. środków zaskarżenia w interesie prawa oraz skład wyjaśniający niektóre kwestie prawne.**

Izba Cywilna I, Izba Cywilna II oraz Izba Administracyjna i Podatkowa Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości rozpoznają środki zaskarżenia od wyroków wydanych przez sądy apelacyjne oraz innych orzeczeń sądowych określonych przepisami prawa, a także środki zaskarżenia od nieprawomocnych wyroków lub wszelkich innych orzeczeń sądowych, które nie podlegają zaskarżeniu w żadnym innym trybie i w przypadku których postępowanie przed sądem apelacyjnym zostało przerwane.

Izba Karna Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości rozpoznaje:

jako sąd pierwszej instancji – sprawy i wnioski, które zgodnie z prawem przekazano do rozpoznania Wysokiemu Trybunałowi Kasacyjnemu i Sprawiedliwości jako sądowi pierwszej instancji;

Izba Karna Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości jako sąd pierwszej instancji rozpoznaje sprawy o przestępstwa zdrady stanu, przestępstwa popełnione przez senatorów, deputowanych oraz rumuńskich posłów do Parlamentu Europejskiego, członków rządu, sędziów Trybunału Konstytucyjnego, członków Najwyższej Rady Sądownictwa, sędziów Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości oraz prokuratorów prokuratury działającej przy Wysokim Trybunale Kasacyjnym i Sprawiedliwości;

środki zaskarżenia od orzeczeń w sprawach karnych wydanych w pierwszej instancji przez sądy apelacyjne oraz Wojskowy Sąd Apelacyjny;

środki zaskarżenia od orzeczeń w sprawach karnych wydanych w pierwszej instancji przez sądy apelacyjne, Wojskowy Sąd Apelacyjny oraz Izbę Karną Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości;

środki zaskarżenia od nieprawomocnych wyroków lub wszelkich innych orzeczeń sądowych, które nie podlegają zaskarżeniu w żadnym innym trybie i w przypadku których postępowanie przed sądem apelacyjnym zostało przerwane;

środki zaskarżenia od prawomocnych orzeczeń w sprawach karnych, zgodnie z przepisami prawa;

wnioski o wydanie orzeczenia wstępnego w celu wyjaśnienia niektórych kwestii prawnych;

spory o właściwość w przypadkach, w których stanowi on sąd wyższej instancji w stosunku do sądów, między którymi zaistniał spór;

wnioski złożone przez właściwy sąd apelacyjny o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi apelacyjnemu;

inne sprawy przewidziane w przepisach.

Trybunał w składzie pięciu sędziów

Zgodnie z art. 24 ustawy nr 304/2004, ogłoszonej ponownie, z późniejszymi zmianami, pięcioosobowy skład sędziowski rozpoznaje środki zaskarżenia od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez Izbę Karną Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości, środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych w drugiej instancji przez pięcioosobowy skład sędziowski po wstępnym dopuszczeniu, środki zaskarżenia od postanowień wydanych w pierwszej instancji przez Izbę Karną Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości, przewidziane prawem sprawy dyscyplinarne, a także inne sprawy przekazane mu do rozpoznania lub należące zgodnie z prawem do jego właściwości, jak również środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez inny pięcioosobowy skład sędziowski, w których odrzucono możliwość przekazania sprawy do rozpoznania Trybunałowi Konstytucyjnemu. Zgodnie z art. 51 ust. 3 ustawy nr 317/2004, ogłoszonej ponownie, Trybunał w składzie pięciu sędziów rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez Najwyższą Radę Sądownictwa w sprawach dyscyplinarnych.

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości zbiera się w **składzie połączonych izb**, aby:

rozpoznawać skargi mające na celu zmianę orzecznictwa Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości;

zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego o dokonanie kontroli zgodności ustaw z konstytucją przed ich ogłoszeniem.

Sąd apelacyjny (curtea de apel)

W Rumunii na czele **sądów apelacyjnych** stoi prezes, w niektórych przypadkach wspomagany przez jednego wiceprezesa lub dwóch wiceprezesów.

Sąd apelacyjny orzeka w wyspecjalizowanych wydziałach lub składach w następujących rodzajach spraw:

sprawy cywilne;

sprawy karne;

sprawy z zakresu prawa rodzinnego lub opiekuńczego;

sprawy administracyjne lub podatkowe;

sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, sprawy dotyczące spółek, rejestru handlowego, upadłości, nieuczciwej konkurencji itp. oraz sprawy dotyczące żeglugi morskiej i śródlądowej.

Wszystkie 15 sądów apelacyjnych ma osobowość prawną, a w okręgu każdego z nich działa kilka sądów okręgowych (około 3).

W zakresie prawa cywilnego sądy apelacyjne rozpoznają następujące sprawy:

w **pierwszej instancji** – spory administracyjne i podatkowe, na podstawie przepisów szczególnych;

w **drugiej instancji** – apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe;

jako **sądy rozpoznające nadzwyczajne środki zaskarżenia** – środki zaskarżenia od wyroków wydanych w drugiej instancji przez sądy okręgowe lub od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy okręgowe, od których zgodnie z prawem nie przysługuje apelacja, a także wszelkie inne sprawy wyraźnie przewidziane przepisami prawa.

W zakresie prawa karnego sądy apelacyjne rozpoznają następujące sprawy:

jako sądy pierwszej instancji:

sprawy o przestępstwa z art. 394–397, 399–412 oraz 438–445 kodeksu karnego;

sprawy o przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu narodowemu Rumunii określone w przepisach szczególnych;

sprawy o przestępstwa popełnione przez sędziów sądów rejonowych lub okręgowych oraz prokuratorów prokuratur działających przy tych sądach;

sprawy o przestępstwa popełnione przez adwokatów, notariuszy i komorników lub kontrolerów Trybunału Obrachunkowego, a także kontrolerów zewnętrznych;

sprawy o przestępstwa popełnione przez przywódców zgromadzeń religijnych założonych zgodnie z przepisami prawa oraz innych wysoko postawionych dostojników religijnych w randze co najmniej biskupa lub równoważnej;

sprawy o przestępstwa popełnione przez sędziów pomocniczych Wysokiego Trybunału Kasacyjnego i Sprawiedliwości, sędziów sądów apelacyjnych, sędziów Wojskowego Sądu Apelacyjnego oraz prokuratorów prokuratur działających przy tych sądach;

sprawy o przestępstwa popełnione przez członków Trybunału Obrachunkowego, Przewodniczącego Rady Legislacyjnej, Rzecznika Praw Obywatelskich, Zastępców Rzecznika Praw Obywatelskich oraz kwestorów;

wnioski o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi, zgodnie z przepisami prawa.

W **drugiej instancji** rozpoznają apelacje od wyroków wydanych w sprawach karnych w pierwszej instancji przez sądy rejonowe i okręgowe.

Sądy apelacyjne rozpoznają również **spory o własność** między sądami okręgowymi lub między sądami rejonowymi a sądami okręgowymi, których siedziby znajdują się w okręgu danego sądu apelacyjnego, lub między sądami rejonowymi, których siedziby znajdują się w okręgach różnych sądów okręgowych, lecz w okręgu danego sądu apelacyjnego.

Sądy apelacyjne rozpoznają również wnioski o **ekstradycję** lub przekazanie osób skazanych za granicę.

Sądy okręgowe (tribunale)

Działające w Rumunii **42 sądy okręgowe** mają osobowość prawną i są zorganizowane na szczeblu okręgu (*județ*). Obszar właściwości każdego sądu okręgowego obejmuje wszystkie sądy rejonowe w danym okręgu (*județ*), w którym mieści się siedziba sądu okręgowego.

Sądy okręgowe orzekają w wyspecjalizowanych wydziałach lub składach w następujących sprawach:

sprawy cywilne;

sprawy karne;

sprawy z zakresu prawa rodzinnego lub opiekuńczego;

sprawy administracyjne lub podatkowe;

sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, sprawy dotyczące spółek, rejestru handlowego, upadłości, nieuczciwej konkurencji itp. oraz sprawy dotyczące żeglugi morskiej i śródlądowej.

W zakresie prawa cywilnego sądy okręgowe rozpoznają następujące sprawy:

w **pierwszej instancji** – wszystkie sprawy, które na mocy przepisów nie należą do właściwości innych sądów;

w **drugiej instancji** – apelacje od wyroków wydanych w pierwszej instancji przez sądy rejonowe;

jako **sądy rozpoznające nadzwyczajne środki zaskarżenia** – środki zaskarżenia od wyroków wydanych przez sądy rejonowe, od których zgodnie z prawem nie przysługuje apelacja, a także wszelkie inne sprawy wyraźnie przewidziane przepisami prawa.

W zakresie prawa karnego sądy okręgowe rozpoznają następujące sprawy:

w **pierwszej instancji**:

o przestępstwa przeciwko życiu, nieetykalności cielesnej i zdrowiu, przestępstwa przeciwko wolności osobistej, poważne przestępstwa przeciwko mieniu, przestępstwa, które doprowadziły do wyrządzenia poważnej szkody, handel migrantami, tortury, korupcję i przestępstwa popełnione w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych, ujawnienie państwowych informacji wywiadowczych, ujawnienie informacji wywiadowczych w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych lub ujawnienie tajnych informacji wywiadowczych, przywłaszczenie, sprzeniewierzenie, naruszenie przepisów dotyczących materiałów jądrowych lub innych materiałów promieniotwórczych, naruszenie przepisów dotyczących materiałów wybuchowych, narażenie na zakażenie wirusem HIV, przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu i integralności systemów informacyjnych oraz danych, utworzenie zorganizowanej grupy przestępczej;

o przestępstwa umyślne, których następstwem jest śmierć innej osoby;

o przestępstwa, w przypadku których oskarżenie zostało wniesione przez dyrekcję ds. dochodzeń w sprawie przestępczości zorganizowanej i przestępstw o charakterze terrorystycznym (Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată) lub państwową dyrekcję ds. zwalczania korupcji, chyba że zgodnie z prawem sprawy te należą do właściwości sądów wyższej instancji;

o przestępstwa związane z praniem pieniędzy i uchylaniem się od opodatkowania zgodnie z art. 9 ustawy nr 241/2005 o przeciwdziałaniu uchylaniu się od opodatkowania i zwalczaniu tego procederu, z późniejszymi zmianami;

o inne przestępstwa, które zgodnie z prawem należą do ich właściwości.

Sądy okręgowe rozpoznają spory o własność między sądami rejonowymi położonymi w okręgu danego sądu okręgowego, jak również środki zaskarżenia od wyroków wydanych przez sądy rejonowe w przypadkach przewidzianych w przepisach.

Sądy rejonowe (judecătoriale)

Sądy rejonowe nie mają osobowości prawnej i działają na szczeblu okręgów (*județ*) oraz w Bukareszcie.

W zakresie prawa cywilnego sądy rejonowe rozpoznają głównie następujące sprawy:

wnioski, które w świetle przepisów kodeksu cywilnego należą do właściwości sądu rodzinnego i opiekuńczego, z wyjątkiem spraw, w przypadku których prawo wyraźnie stanowi inaczej;

przewidziane prawem wnioski dotyczące aktów stanu cywilnego;

wnioski związane z zarządzaniem wielopiętrowymi blokami, budynkami wielorodzinnymi lub powierzchniami, których wyłącznymi właścicielami są różne osoby, lub wnioski dotyczące stosunków prawnych między stowarzyszeniami właścicieli nieruchomości a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi, zależnie od okoliczności;

wnioski o eksmisję;

wnioski dotyczące wspólnych ścian lub rowów, odległości między budynkami lub uprawami, służebności drogi koniecznej oraz wszelkich innych obciążeń lub ograniczeń względem praw własności przewidzianych przepisami prawa, uzgodnionych przez strony lub ustanowionych przez sąd;

wnioski o zmianę lub ustalenie przebiegu granic nieruchomości;

wnioski o ochronę mienia;

wnioski dotyczące zobowiązań do działania lub zaniechania, których wartości pieniężnej nie można oszacować, niezależnie od tego, czy wynikają one z umowy, z wyłączeniem spraw, które z mocy prawa należą do właściwości innych sądów;

wnioski o uznanie za zmarłego;

wnioski o sądowy podział majątku, niezależnie od jego wartości;

wnioski w sprawach spadkowych, niezależnie od wartości spadku;

wnioski związane z zasiedzeniem, niezależnie od wartości przedmiotu zasiedzenia;

wnioski związane z dzierżawą gruntów, z wyjątkiem tych, które zgodnie z przepisami szczególnymi należą do właściwości innych sądów;

wszelkie inne wnioski dotyczące roszczeń, których wartość pieniężną można oszacować, do wysokości 200 000 lei rumuńskich włącznie, niezależnie od tego, czy strony mają status przedsiębiorcy.

Sądy rejonowe rozpoznają również skargi na decyzje lokalnych organów administracji publicznej oraz innych instytucji, których siedziby znajdują się w okręgu danego sądu rejonowego, w przypadkach przewidzianych w prawie, a także wszelkie inne powództwa lub wnioski, które zgodnie z prawem należą do ich właściwości.

W zakresie prawa karnego sądy rejonowe rozpoznają głównie następujące sprawy:

sądy te zasadniczo rozpoznają sprawy o wszystkie przestępstwa, z wyjątkiem spraw, które zgodnie z prawem powinny rozpoznawać w pierwszej instancji sądy okręgowe, sądy apelacyjne lub Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości.

Aktualne informacje na temat tych sądów można znaleźć w [portalu sądownictwa prowadzonym przez rumuńskie Ministerstwo Sprawiedliwości](#).

Prawnicze bazy danych

W internecie dostępne są następujące prawnicze bazy danych:

Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości publikuje swoje orzecznictwo na własnej [stronie internetowej](#);

sądy publikują streszczenia swoich orzeczeń w portalu sądownictwa. Zob. np. [streszczenia orzeczeń Sądu Apelacyjnego w Bukareszcie](#);

prawnicza baza danych należąca do [rumuńskiej Rady Legislacyjnej](#) i zarządzana przez tę [Radę: właściwość sądów – Rumunia](#).

Ostatnia aktualizacja: 24/02/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Słowenia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Słowenii.

Sądy powszechne

Zgodnie z art. 98 ustawy o sądach w Słowenii istnieją następujące rodzaje sądów powszechnych:

sądy rejonowe (*okrajna sodišča*);

sądy okręgowe (*okrožna sodišča*);

sądy apelacyjne (*višja sodišča*);

Sąd Najwyższy Republiki Słowenii (*Vrhovno sodišče*).

Właściwość sądów rejonowych

Zgodnie z art. 99 ustawy o sądach sądy rejonowe w Słowenii są właściwe w następujących sprawach:

Sprawy karne

orzekanie w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa zagrożone karą grzywną lub karą pozbawienia wolności do lat trzech, z wyjątkiem spraw o przestępstwa przeciwko czci i dobremu imieniu popełnione przez przedstawicieli prasy, za pośrednictwem radia i telewizji lub innych środków masowego przekazu;

prowadzenie dochodzeń w sprawach przestępstw określonych powyżej;

wykonywanie innych czynności określonych ustawą;

Sprawy cywilne

Rozpoznawanie spraw i orzekanie w pierwszej instancji:

w sprawach cywilnych zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym;

w sprawach spadkowych i innych sprawach nieprocesowych, chyba że ustawa stanowi inaczej, a także w sprawach dotyczących rejestru nieruchomości;

w sprawach dotyczących egzekucji i zabezpieczenia roszczeń, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Inne sprawy

Rozpoznawanie spraw i orzekanie w innych sprawach określonych ustawą.

Pomoc prawna

Świadczenie pomocy prawnej, jeżeli inne sądy nie są w tym zakresie właściwe z mocy ustawy, oraz świadczenie pomocy prawnej w transgranicznych sprawach o wykroczenia.

Właściwość sądów okręgowych

Zgodnie z art. 101 ustawy o sądach sądy okręgowe w Słowenii są właściwe w następujących sprawach:

Sprawy karne

orzekanie w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa nienależące do właściwości sądów rejonowych;

prowadzenie dochodzeń lub wykonywanie czynności dochodzeniowo-śledczych w sprawach o przestępstwa (zgodnie z pkt. 1 powyżej);

prowadzenie postępowań przygotowawczych i orzekanie w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa popełnione przez nieletnich;

orzekanie w pierwszej instancji o wykonaniu orzeczenia w sprawach karnych wydanego przez sąd innego kraju;

wykonywanie orzeczeń w sprawach karnych (o których mowa w pkt. 1, 3 i 4 powyżej) i wykonywanie orzeczeń wydanych przez sądy rejonowe w sprawach karnych;

decydowanie o zezwoleniu na ograniczenie praw człowieka i podstawowych wolności;

orzekanie na posiedzeniu bez rozprawy (również w sprawach karnych należących do właściwości sądów rejonowych);

wykonywanie innych czynności określonych ustawą.

sprawowanie nadzoru w zakresie zgodnego z prawem i właściwego traktowania więźniów oraz sprawowanie nadzoru nad osobami zatrzymanymi.

Za zadania określone w pkt. 1, 2, 3, 6, 7 i 8 w sprawach bardziej skomplikowanych – dotyczących przestępczości zorganizowanej i gospodarczej, terroryzmu, korupcji i innego rodzaju działalności przestępczej tego pokroju – odpowiedzialne są szczególne wydziały sądów (okręgowych).

Sprawy cywilne

Rozpoznawanie spraw i orzekanie w pierwszej instancji:

w sprawach cywilnych zgodnie z ustawą o postępowaniu cywilnym;

w sprawach o uznanie orzeczeń sądów innych krajów;

w sprawach dotyczących postępowania naprawczego, upadłości i likwidacji, jeżeli należą one do właściwości sądu, a także rozstrzyganie sporów powiązanych z tymi sprawami;

w sporach o prawa własności intelektualnej;

w przedmiocie wniosków o zarządzenie środków tymczasowych złożonych przed wszczęciem postępowania; w przypadku tych wniosków sąd orzeka zgodnie z przepisami o sporach gospodarczych lub sprawach gospodarczych, w których uzgodniono skorzystanie z arbitrażu; w przedmiocie wniosków o zarządzenie tymczasowych środków ochrony prawnej w sprawach dotyczących własności intelektualnej;

w postępowaniu nieprocesowym, o ile przewiduje to ustawa.

Inne sprawy

prowadzenie rejestru handlowego;

rozpoznawanie innych spraw określonych ustawą;

wydawanie postanowień w przedmiocie pomocy prawnej w postępowaniu cywilnym, karnym i innych rodzajach postępowań.

wydawanie postanowień w przedmiocie pomocy prawnej w sprawach transgranicznych.

Właściwość sądów apelacyjnych

Zgodnie z art. 104 słoweńskiej ustawy o sądach sądy apelacyjne są właściwe do:

rozpoznawania i orzekania w drugiej instancji w przedmiocie środków odwoławczych od orzeczeń sądów rejonowych i okręgowych na obszarze ich właściwości miejscowej;

rozstrzygania sporów o właściwość między sądami rejonowymi a okręgowymi na ich obszarze właściwości miejscowej, a także do decydowania o skierowaniu sprawy do rozpoznania przez inny sąd rejonowy lub okręgowy na ich obszarze właściwości miejscowej;

wykonywanie innych czynności określonych ustawą.

Prawnicze bazy danych

Nazwa i URL bazy danych

 [Sodstvo Republike Slovenije \(Sądy Republiki Słowenii\)](#)

Czy dostęp do bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp do tej bazy danych jest **nieodpłatny**.

Krótki opis zawartości

Za pośrednictwem [strony internetowej Sodstvo Republike Slovenije \(Sądy Republiki Słowenii\)](#) można uzyskać dostęp do kilku baz danych, zawierających np. informacje na temat:

systemu sądownictwa Republiki Słowenii;

administracji sądowej;

rejestrów publicznych (rejestrów nieruchomości, rejestru sądowego).

Powiązane strony

 [Wykaz sądów](#)

Ostatnia aktualizacja: 16/04/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Słowacja

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Słowacji.

Sądy powszechne – wprowadzenie

Władzę sądowniczą w Republice Słowackiej sprawują niezależne i bezstronne sądy. Na wszystkich szczeblach władza sądownicza jest wyodrębniona, autonomiczną strukturą w systemie organów państwa.

Prawnicze bazy danych

Baza danych słowackiego Ministerstwa Sprawiedliwości [Slov-Lex](#)

Projekt słowackiego Ministerstwa Sprawiedliwości „Elektroniczna baza aktów prawnych (Slov-Lex)” opiera się na dwóch wzajemnie połączonych systemach informatycznych:

systemie informatycznym **eZbierka** (e-Zbiór) zawierającym wiążące teksty skonsolidowane przepisów i innych norm w formie elektronicznej przeznaczone dla adresatów tych przepisów i norm;

systemie informatycznym **eLegislatíva** (e-Ustawodawstwo), który służy do zarządzania procesem ustawodawczym na każdym jego etapie i jest wyposażony w zaawansowane narzędzia edycji dostępne dla ustawodawców.

Korzyści dla grup docelowych

Z uwagi na rosnącą liczbę i złożoność przepisów coraz trudniej jest stosować w praktyce podstawową zasadę prawną, zgodnie z którą wszyscy obywatele powinni być zaznajomieni z ważnymi i obowiązującymi przepisami oraz być świadomi swoich praw i obowiązków. Projekt Slov-Lex przyczyni się do poprawy wdrażania tej zasady, zapewniając skuteczny dostęp do obowiązujących przepisów wszystkim:

obywatelom – stanowiący część projektu system eZbierka przyniesie w szczególności takie korzyści jak ułatwienie dostępu do obowiązujących przepisów pod kątem formalnym i merytorycznym, bez konieczności uiszczania opłat, oraz poprawa znajomości nowych przepisów wśród obywateli;

przedstawicielom zawodów prawniczych – zyskają oni stały dostęp do obowiązujących przepisów i możliwość zapoznania się z nowymi przepisami słowackimi lub unijnymi, zarówno w ujęciu ogólnym, jak i szczegółowym, tj. w zakresie przepisów regulujących dziedziny, w których się specjalizują; przedsiębiorcom – zyskają oni stały, nieodpłatny dostęp do obowiązujących przepisów i możliwość zapoznania się z nowymi przepisami słowackimi lub unijnymi, zarówno w ujęciu ogólnym, jak i szczegółowym, tj. w zakresie przepisów regulujących obszary ich działalności; lepsze otoczenie regulacyjne stworzy korzystniejsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości i ograniczy obciążenie administracyjne związane z prowadzeniem działalności; jednostkom samorządu lokalnego i regionalnego – otrzymają one stały, nieodpłatny dostęp do źródeł obowiązujących przepisów przy jednoczesnym ograniczeniu obciążającego je obciążenia administracyjnego (które wynika z wymagającego pod względem administracyjnym i kosztownego obowiązku zapewniania dostępu do zbioru aktów prawnych w dni robocze, co wymaga wykupienia abonamentu i archiwizacji papierowych wersji zbioru) poprzez zastąpienie tego uciążliwego obowiązku zapewniania wspomaganego dostępu do zbioru w dni robocze; organom administracji publicznej – z jednej strony projekt zapewni stały, nieodpłatny dostęp do źródeł obowiązujących przepisów, a z drugiej – ograniczy obciążenie administracyjne, a tym samym koszt finansowy procesu ustawodawczego, jak również zapewni możliwość lepszej realizacji zadań w zakresie stanowienia prawa i wdrażania prawa Unii Europejskiej; organom wymiaru sprawiedliwości – zyskają one stały i szybki dostęp do obowiązujących przepisów zgodnie ze stanem prawnym na dowolnie wybrany dzień w przeszłości oraz możliwość zapoznania się z zamieszczonymi w orzeczeniach odesłaniami do przepisów obowiązujących w danej chwili, co doprowadzi do przynajmniej częściowego wyeliminowania rutynowych czynności wykonywanych przez sędziów i urzędników sądowych oraz zwiększenia skuteczności ich pracy; organom ustawodawczym – zyskają one dostęp do skutecznego narzędzia do sporządzania projektów aktów prawnych i zarządzania procesem ustawodawczym, co wyeliminuje część uciążliwych formalności administracyjnych i pozwoli im lepiej skoncentrować się na treści rozpatrywanych wniosków ustawodawczych.

Organizacja sądów powszechnych

Słowacki system sądownictwa

Słowacki system sądownictwa obejmuje:

54 sądy rejonowe (*okresné súdy*)

8 sądów okręgowych (*krajské súdy*)

Szczególny Sąd Karny (*Špecializovaný trestný súd*)

Sąd Najwyższy Republiki Słowackiej (Najvyšší súd Slovenskej republiky)

Właściwość sądów

Sądy rejonowe (*okresné súdy*)

Sądy rejonowe orzekają jako sądy pierwszej instancji w sprawach cywilnych i karnych, o ile przepisy dotyczące postępowania sądowego nie stanowią inaczej.

Orzekają także w sprawach wyborczych, jeżeli wymagają tego przepisy szczególne.

Sądy okręgowe (*krajské súdy*)

Sądy okręgowe orzekają jako sądy drugiej instancji w sprawach cywilnych i karnych rozpoznanych w pierwszej instancji przez sądy rejonowe.

W przepisach procesowych określono sprawy cywilne i karne, które sądy okręgowe rozpoznają w pierwszej instancji.

Sądy okręgowe orzekają jako sądy pierwszej instancji w sprawach z zakresu prawa administracyjnego, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Sądy okręgowe orzekają także w innych sprawach, jeżeli wymagają tego przepisy szczególne (ustawa nr 166/2003 o ochronie prywatności przed bezprawnym użytkowaniem technologii informacyjnych i o zmianie niektórych ustaw).

Szczególny Sąd Karny (*Špecializovaný trestný súd*)

Szczególny Sąd Karny orzeka w sprawach karnych i w innych sprawach określonych w przepisach dotyczących postępowania sądowego.

Sąd Najwyższy

Sąd Najwyższy jest właściwy do rozpoznawania:

zwykłych środków zaskarżenia od orzeczeń sądów okręgowych i Szczególnego Sądu Karnego, jeżeli taki tryb postępowania przewidziano w przepisach dotyczących postępowania sądowego;

nadzwyczajnych środków zaskarżenia od orzeczeń sądów rejonowych, okręgowych, Szczególnego Sądu Karnego i Sądu Najwyższego, jeżeli taki tryb postępowania przewidziano w przepisach dotyczących postępowania sądowego;

sporów o właściwość między sądami a instytucjami rządowymi na szczeblu centralnym;

przypadków przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi niż sąd właściwy, jeżeli taki tryb postępowania przewidziano w przepisach dotyczących postępowania sądowego;

innych spraw przewidzianych w ustawie lub umowie międzynarodowej.

Sąd Najwyższy **sprawuje kontrolę nad orzecnictwem sądów** w sprawach zakończonych prawomocnym wyrokiem.

Sąd Najwyższy dba o **jednolitą wykładnię i spójne stosowanie ustaw** oraz innych powszechnie obowiązujących aktów prawnych w drodze wydawania orzeczeń;

wydawania opinii w celu ujednoczenia wykładni ustaw i innych powszechnie obowiązujących aktów prawnych;

publikacji prawomocnych orzeczeń sądowych o szczególnym znaczeniu w Zbiorze Opinii Sądu Najwyższego oraz Orzeczeń Sądów Republiki Słowackiej (Zbierka stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky).

Powiązane strony

Ministerstwo Sprawiedliwości

Ostatnia aktualizacja: 27/02/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Finlandia

W tej części zawarto informacje na temat organizacji sądów powszechnych i sądów administracyjnych w Finlandii.

Sądy powszechne i sądy administracyjne – wprowadzenie

Fińskie sądy dzielą się na **sądy powszechne**, orzekające w sprawach karnych i cywilnych, **sądy administracyjne**, sprawujące nadzór sądowy nad aktami administracyjnymi, oraz określone **sądy szczególne**.

Termin „sądy powszechne” odnosi się do sądów właściwości ogólnej. Innymi słowy, sądy te są właściwe do rozpoznawania sporów prawnych, które nie wchodzi w zakres właściwości żadnego innego sądu. Fińskie sądy powszechne obejmują:

20 **sądów rejonowych** (*käräjäoikeudet/tingsrätterna*),

5 **sądów apelacyjnych** (*hovioikeudet/hovrätterna*) oraz

Sąd Najwyższy (*korkein oikeus / högsta domstolen*).

Sądy administracyjne mają właściwość ogólną w sprawach administracyjnych (*hallinto-oikeudet/förvaltningsdomstolarna*) w Finlandii.

Dzieli się na Sąd Najwyższy Administracyjny (*korkein hallinto-oikeus / högsta förvaltningsdomstolen*) i okręgowe sądy administracyjne. W Finlandii działa sześć okręgowych sądów administracyjnych: Sąd Administracyjny w Helsinkach, Sąd Administracyjny w Hämeenlinnie, Sąd Administracyjny dla Finlandii Wschodniej, Sąd Administracyjny dla Finlandii Północnej, Sąd Administracyjny w Turku i Sąd Administracyjny w Vaasie. Ponadto na Wyspach Alandzkich działa odrębny sąd administracyjny, tj. Sąd Administracyjny dla Wysp Alandzkich.

Najwyższy Sąd Administracyjny **jest sądem najwyższej instancji w sprawach administracyjnych**.

Sądy rejonowe

☞ **Sądy rejonowe** pełnią funkcję sądów pierwszej instancji. Orzekają one w sprawach karnych i cywilnych oraz rozstrzygają niektóre kwestie na wniosek stron – dotyczy to np. rozwodów. Obecnie w Finlandii działa 20 sądów rejonowych. Różnią się one istotnie pod względem wielkości, zarówno jeżeli chodzi o liczbę pracowników, jak i o obciążenie pracą. Rocznie sądy rejonowe rozpoznają około 550 000 spraw (80 000 spraw karnych, 420 000 spraw cywilnych i 50 000 spraw rozpoznawanych na wniosek). W sądach rejonowych pracuje łącznie około 1900 osób.

Przepisy regulujące kwestie związane z funkcjonowaniem sądów rejonowych i zarządzaniem nimi zawarto w **ustawie o sądach** (*käräjäoikeuslaki /tingsrättslag*, nr 673/2016) oraz w regulaminach poszczególnych sądów rejonowych. Zgodnie z przepisami tej ustawy wyższy rangą sędzia sądu pierwszej instancji pełni również funkcję dyrektora administracyjnego tego sądu.

W sądach rejonowych zasiadają również ławnicy, którzy biorą udział w orzekaniu w poważniejszych sprawach karnych oraz w sprawach dotyczących praw własności gruntów. Ławników powołują rady gminy. Ministerstwo Sprawiedliwości zatwierdza liczbę ławników, których należy powołać w poszczególnych gminach. Ławnicy otrzymują wynagrodzenie z budżetu państwa.

Postępowanie przed sądami rejonowymi

Postępowanie cywilne przed sądem rejonowym dzieli się na dwa etapy: **etap przygotowawczy** i **rozprawę**. Etap przygotowawczy rozpoczyna się w chwili złożenia przez strony pisemnych oświadczeń. Sprawy dotyczące roszczeń bezspornych często rozstrzyga się już na tym etapie. Etap przygotowawczy ma następnie formę ustną i odbywa się przed sądem orzekającym w składzie jednoosobowym.

Jeżeli na tym etapie stronom nie uda się dojść do porozumienia, sprawę przekazuje się do rozpoznania w ramach odrębnej rozprawy. Rozprawę może poprowadzić sąd orzekający w składzie jednoosobowym albo trzyosobowym. W miarę możliwości rozprawę przeprowadza się niezwłocznie po zakończeniu etapu przygotowawczego.

W **sprawach karnych** skład sędziowski zależy od powagi przestępstwa. Sprawy o mniej poważne przestępstwa może rozpoznać sąd orzekający w składzie jednoosobowym, natomiast sprawy o poważniejsze przestępstwa rozpoznaje zazwyczaj sąd w składzie jednego sędziego i dwóch ławników lub w składzie trzech sędziów.

Postępowanie karne przeprowadza się zgodnie z tymi samymi zasadami, które stosuje się w odniesieniu do postępowania cywilnego. Postępowanie w sprawie karnej również może rozpocząć się od etapu wstępnego. Sąd może zwrócić się do oskarżonego o przedstawienie jego stanowiska w sprawie przed przeprowadzeniem rozprawy głównej. Postępowanie jest ustne, a sąd wydaje wyrok na podstawie okoliczności faktycznych i dowodów przedstawionych przez strony. Wszystkie dowody przeprowadza się w toku rozprawy głównej. Również w sprawach karnych rozprawę główną przeprowadza się w miarę możliwości niezwłocznie po zakończeniu etapu przygotowawczego. Skład orzekający nie może zostać zmieniony w toku rozprawy głównej. Niektóre sprawy karne sąd może rozpoznać – na warunkach przewidzianych w obowiązujących przepisach – w ramach procedury pisemnej, bez konieczności przeprowadzenia rozprawy głównej.

Jeżeli sąd nie jest w stanie osiągnąć **konsensusu** w kwestii wyroku, przeprowadza się głosowanie; każdy członek składu orzekającego dysponuje jednym głosem. W przypadku uzyskania równej liczby głosów w sprawie cywilnej wybiera się rozwiązanie preferowane przez sędziego; w sprawach karnych wybiera się rozwiązanie przewidujące łagodniejszy wymiar kary.

Wyrok składa się z sentencji i uzasadnienia. W większości przypadków wyrok ogłasza się na zakończenie rozprawy. W złożonych lub skomplikowanych sprawach sąd może jednak wydać wyrok najpóźniej w ciągu dwóch tygodni od daty rozprawy. W takiej sytuacji strony mogą otrzymać odpis wyroku w sekretariacie sądu.

Sądy apelacyjne

W Finlandii działa pięć ☞ **sądów apelacyjnych**: Sąd Apelacyjny w Helsinkach, Sąd Apelacyjny dla Finlandii Wschodniej (w Kuopio), Sąd Apelacyjny w Rovaniemi, Sąd Apelacyjny w Vaasie i Sąd Apelacyjny w Turku.

W drugiej instancji sądy apelacyjne rozpoznają apelacje od wyroków sądów rejonowych i zażalenia na postanowienia tych sądów. W niektórych przypadkach sądy apelacyjne mogą również pełnić funkcję sądów pierwszej instancji. Sądy te rozpoznają na przykład sprawy o przestępstwa urzędnicze popełniane przez sędziów lub wyższych urzędników publicznych sądów administracyjnych, których siedziba znajduje się w okręgu danego sądu apelacyjnego.

Każdy sąd apelacyjny jest również odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad funkcjonowaniem sądów rejonowych, których siedziba znajduje się w jego okręgu, a także za określone kwestie związane z administracją sądową, takie jak sporządzanie opinii na temat kandydatów do powołania na urząd sędziego sądu rejonowego lub sądu apelacyjnego dla rady ds. powołań na urząd sędziego. Sąd apelacyjny wydaje tę opinię w składzie przewidzianym w obowiązujących przepisach. Prezes sądu apelacyjnego jest odpowiedzialny za działalność sądu i jego sprawne funkcjonowanie.

Sąd apelacyjny dzieli się na **wydziały**. W skład wydziału wchodzi przewodniczący wydziału i inni sędziowie. Sprawy rozpoznaje zazwyczaj trzyosobowy skład sędziowski.

Postępowanie przed sądami apelacyjnymi

W określonych sprawach karnych i cywilnych skarżący musi uzyskać zgodę sądu apelacyjnego na wniesienie apelacji. Kwestie związane z udzielaniem zgody na wniesienie apelacji uregulowano w obowiązujących przepisach. Sąd rozpoznaje sprawę w ramach procedury pisemnej lub w toku ustnej rozprawy.

Sąd Najwyższy

☞ **Sąd Najwyższy** jest **najwyższą instancją odwoławczą** w Finlandii. Dzieli się on na izby, w których obowiązuje kworum pięciu członków składu sędziowskiego.

Aby wnieść sprawę do Sądu Najwyższego, strona musi wystąpić o zgodę na zaskarżenie wyroku sądu. Sąd Najwyższy bada otrzymany wniosek i rozstrzyga, czy w danym przypadku należy udzielić zgody na zaskarżenie wyroku. Stosowną decyzję podejmuje dwu- lub trzyosobowy **skład sędziowski**. Zgody na wniesienie środka zaskarżenia można udzielić wyłącznie na warunkach określonych w obowiązujących przepisach.

Od 1980 r. Sąd Najwyższy ma prawo do ustanawiania precedensów. W praktyce oznacza to, że orzeczenie Sądu Najwyższego tworzy zasadę prawną, której inne sądy są obowiązane przestrzegać przy orzekaniu w podobnych sprawach. Uzyskanie zgody na zaskarżenie wyroku nie jest konieczne, jeżeli sąd apelacyjny pełnił w danej sprawie funkcję sądu pierwszej instancji.

Działalnością Sądu Najwyższego kieruje jego **prezes**. Pozostałymi członkami sądu są sędziowie Sądu Najwyższego (oikeusneuvos/justitieråd). Funkcję sprawozdawców mogą pełnić sekretarz generalny, referendarz, starszy sekretarz sądowy lub sekretarz sądowy.

Poza rozstrzyganiem kwestii prawnoprocesowych Sąd Najwyższy odpowiada za delegowanie sędziów sądów powszechnych na stanowiska na czas określony przekraczający okres jednego roku. Sąd Najwyższy opiniuje również projekty ustaw i wnioski o ulaskawienie przedkładane Prezydentowi Republiki.

Postępowania przed Sądem Najwyższym przeprowadza się zazwyczaj w formie **pisemnej**, ale w stosownych przypadkach można również zwołać **rozprawę**.

Sądy mające właściwość ogólną w sprawach administracyjnych

Sądy administracyjne

W konstytucji Finlandii ustanowiono wymóg ścisłego przestrzegania prawa we wszelkich przejawach aktywności publicznej. Osoba fizyczna lub prawna, która uzna, że decyzja organu państwowego lub organu samorządu terytorialnego w sprawie, która jej dotyczy, jest niezgodna z obowiązującymi przepisami, ma co do zasady prawo do jej zaskarżenia.

Podjęciem jakiegokolwiek decyzję, organ jest zobowiązany udzielić informacji na temat sposobu, w jaki można zaskarżyć daną decyzję, i organu, do którego należy skierować stosowny środek zaskarżenia. W wielu przypadkach skarżący może w pierwszej kolejności wystąpić do właściwego organu administracji o sprostowanie decyzji, a jeżeli działanie to nie przyniesie pożądanego skutku, skarżący może wnieść skargę do sądu administracyjnego. Granice okręgów sądowych sądów administracyjnych wytyczono na podstawie fińskich regionów, co oznacza, że jeden okręg obejmuje jeden region lub kilka regionów.

Po wniesieniu skargi przez skarżącego sąd administracyjny bada, czy decyzja wydana przez organ jest zgodna z prawem. Jeżeli skarżący nie jest zadowolony z orzeczenia sądu administracyjnego, w większości przypadków może zaskarżyć je do Najwyższego Sądu Administracyjnego lub przynajmniej zwrócić się do Najwyższego Sądu Administracyjnego o udzielenie mu zgody na zaskarżenie orzeczenia.

Przepisy dotyczące sądów administracyjnych zawarto w ustawie o sądach administracyjnych (hallinto-oikeuslaki/lag om förvaltningsdomstolarna, nr 430 /1999), dekretych rządowych dotyczących właściwości sądów administracyjnych (valtioneuvoston asetukset hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä/statsrådets förordning om förvaltningsdomstolarnas domkretsar, nr 865/2016) oraz w różnego rodzaju regulaminach. Przepisy procesowe mające zastosowanie do sądów administracyjnych zawarto w ustawie o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (hallintolainkäyttölaki/förvaltningsprocesslag, nr 586/1996).

Do sądów administracyjnych wnosi się około 20 000 skarg rocznie. Większość z wnoszonych spraw stanowią skargi, ale sądy administracyjne rozpoznają również spory administracyjne i zajmują się przedłożonymi im decyzjami wydanymi przez organy niższego stopnia, które wymagają zatwierdzenia przez sądy administracyjne (*alistusasioita*). Klasyfikacja stosowana w repertoriach sądowych przewiduje 300 różnych kategorii spraw, co wskazuje na szeroki zakres tematyczny spraw rozpoznawanych przez sądy administracyjne. Sądy administracyjne mają status sądów okręgowych o właściwości ogólnej i co do zasady rozpoznają wszystkie sprawy z zakresu prawa administracyjnego. Niektóre sprawy należą jednak do właściwości wyłącznej jednego z poniższych sądów administracyjnych:

Sąd Administracyjny w Helsinkach ma właściwość wyłączną do rozpoznawania spraw związanych z podatkiem od wartości dodanej i należnościami celnymi; Sąd Administracyjny w Vaasie ma właściwość wyłączną do rozpoznawania spraw związanych z zezwoleniami i nakazami na podstawie ustawy o wodzie i ustawy o ochronie środowiska;

Sąd Administracyjny w Hämeenlinnie rozpoznaje skargi dotyczące dopłat rolniczych, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich i wsparcia strukturalnego w rolnictwie;

Sąd Administracyjny dla Finlandii Północnej rozpoznaje skargi dotyczące dopłat do hodowli reniferów i naturalnych środków utrzymania, a także skargi w niektórych sprawach rozpoznawanych na podstawie ustawy o plemieniu Skoltów (kolttalaki/skoltlag, nr 253/1995).

W skład sądu administracyjnego wchodzi prezes oraz sędziowie sądu administracyjnego. Prezes sądu zarządza pracami sądu i odpowiada za jego sprawne funkcjonowanie. Sądy administracyjne mogą dzielić się na wydziały. Na czele wydziału stoi posiadający odpowiednie kompetencje sędzia powołany na przewodniczącego wydziału. Oprócz sędziów sądu administracyjnego personel sądu obejmuje również referendarzy i urzędników sądowych. Łączna liczba pracowników sądów administracyjnych wynosi około 550.

Skład orzekający sądów administracyjnych

Sądy administracyjne są organami kolegialnymi, w których co do zasady obowiązuje kworum trzech członków składu sędziowskiego. W skład sądu administracyjnego wchodzi prezes oraz sędziowie sądu administracyjnego. W niektórych sprawach, takich jak sprawy dotyczące zdrowia psychicznego lub objęcie dziecka pieczą, w rozpoznawaniu i rozstrzyganiu sprawy bierze udział dodatkowo ekspert pomocniczy (*sivutoiminen asiantuntijajäsen*). Sprawy związane z ustawą o ochronie środowiska oraz z ustawą o wodzie sąd rozpoznaje w składzie obejmującym sędziów zawodowych oraz ekspertów albo w dziedzinie nauk przyrodniczych, albo w dziedzinie inżynierii. Sprawy takie rozpoznaje co do zasady czteroosobowy skład orzekający.

W przypadku niektórych mniej skomplikowanych skarg sądy administracyjne mogą orzekać w mniej liczonym składzie, pod warunkiem że nie zagraża to ochronie prawnej stron.

Niektóre wymienione w przepisach skargi sąd może rozpoznawać w dwuosobowym składzie, jeżeli sprawa nie jest skomplikowana i nie wymaga dokonania wykładni prawa. Wspomniane sprawy obejmują niektóre skargi związane z podatkiem dochodowym, podatkiem od nieruchomości, podatkiem od środków transportowych i pozwoleniami na budowę. Jeżeli członkowie dwuosobowego składu orzekającego nie mogą osiągnąć konsensusu w sprawie rozstrzygnięcia, sprawę rozstrzyga zwykły trzyosobowy skład orzekający. Jednoosobowy skład orzekający może na przykład rozpoznawać skargi związane z biletami parkingowymi, opłatami za odholowanie pojazdu, prawem jazdy i mandatami utrzymanymi w środkach transportu publicznego. Jednoosobowy skład orzekający może również orzekać w sprawie wszelkich tymczasowych zakazów egzekucji oraz zakazać przeprowadzenia egzekucji należności podatkowych lub opłat bądź ją zawiesić.

Postępowanie przed sądami administracyjnymi

Postępowania przed sądami administracyjnymi mają co do zasady charakter pisemny, jednak w ostatnich latach coraz powszechniejsze stały się rozprawy i oględziny. Liczba przeprowadzanych rozpraw wzrosła w szczególności w przypadku spraw dotyczących ochrony małoletnich lub cudzoziemców.

Co do zasady skarga lub wniosek powinny zawierać osnowę oraz uzasadnienie. Zgodnie z zasadą prawdy obiektywnej sąd administracyjny odpowiada jednak z urzędu za zapewnienie właściwego rozstrzygnięcia sprawy. Zgodnie z ustawą o postępowaniu przed sądami administracyjnymi sąd administracyjny rozpoznaje sprawę w sposób zapewniający bezstronność i sprawiedliwość postępowania oraz odpowiedni do rodzaju sprawy.

Sądy administracyjne rozpoznają sprawy w kolejności wpłynięcia skarg/wniosków. Niektóre sprawy sąd rozpoznaje jednak bezzwłocznie. Po wszczęciu postępowania przez sąd administracyjny referendarz przygotowuje akta sprawy. W sądach administracyjnych referendarzami są sekretarze sądowi i notariusze, a czasami również sędziowie sądów administracyjnych. Referendarz odpowiada za pozyskanie wszelkich niezbędnych opinii lub sprawozdań od właściwych organów, a także za przesłuchanie stron.

Po wszczęciu postępowania bada on dopuszczalność skargi/wniosku, a w przypadku skarg – zwraca się do organu, który wydał zaskarżoną decyzję, o opinię oraz wszelkie stosowne dokumenty. Następnie przeprowadza przesłuchanie skarżącego oraz innych zainteresowanych stron.

Kolejnym krokiem jest sporządzenie przez referendarza projektu orzeczenia w rozpoznawanej sprawie. Sędziowie zapoznają się z aktami oraz z projektem orzeczenia, po czym wydają orzeczenie w sprawie na posiedzeniu sądu administracyjnego.

Sąd administracyjny analizuje wszystkie okoliczności sprawy i decyduje o tym, które z nich są istotne dla wydania orzeczenia. Jeżeli członkowie składu orzekającego nie osiągną porozumienia, przeprowadza się głosowanie. Referendarz ma prawo do zgłoszenia zdania odrębnego w sprawie. Po zakończeniu posiedzenia wciąż istnieje możliwość zmiany uzasadnienia orzeczenia, a po jego podpisaniu orzeczenie doręcza się stronom.

Najwyższy Sąd Administracyjny (Korkein hallinto-oikeus/Högsta förvaltningsdomstolen)

 Najwyższy Sąd Administracyjny jest sądem najwyższej instancji w sprawach administracyjnych, który sprawuje najwyższą władzę sądowniczą w obszarze prawnoprocesowym.

Większość spraw rozpoznawanych przez Najwyższy Sąd Administracyjny stanowią środki zaskarżenia od orzeczeń innych sądów administracyjnych. W niektórych przypadkach skarżący musi w pierwszej kolejności zwrócić się do Najwyższego Sądu Administracyjnego o zezwolenie na wniesienie środka zaskarżenia.

W Finlandii przewidziano również możliwość zaskarżenia decyzji rządu lub ministerstwa, tj. organów sprawujących najwyższą władzę wykonawczą. Najwyższy Sąd Administracyjny może również wydawać opinie i przedstawiać wnioski w kwestiach ustawodawczych. Najwyższy Sąd Administracyjny nadzoruje także praktykę orzeczniczą w obszarze swojej właściwości. Jego zadaniem jest zapewnienie, aby system sądów administracyjnych funkcjonował w sposób spójny i skuteczny. Ponadto Najwyższy Sąd Administracyjny odpowiada za delegowanie sędziów sądów administracyjnych na stanowiska na czas określony przekraczający okres jednego roku.

Nadzór nad działalnością Najwyższego Sądu Administracyjnego sprawuje jego prezes. Pozostałych członków Najwyższego Sądu Administracyjnego stanowią sędziowie. W Najwyższym Sądzie Administracyjnym zasiada około 20 sędziów. Ponadto Najwyższy Sąd Administracyjny zatrudnia około 50 referendarzy oraz odpowiednią liczbę innych pracowników. Najwyższy Sąd Administracyjny dzieli się na izby. Pracą urzędników sądowych kieruje sekretarz generalny.

Liczba środków zaskarżenia wnoszonych rocznie do Najwyższego Sądu Administracyjnego wynosi około 6000. Najwyższy Sąd Administracyjny orzeka co do zasady w pięcioosobowym składzie. Gdy sąd ten odmawia udzielenia zgody na wniesienie środka zaskarżenia, może orzekać w trzysobowym składzie. W sprawach, o których mowa w ustawie o wodzie oraz ustawie o ochronie środowiska, a także w sprawach dotyczących niektórych praw własności intelektualnej, takich jak patenty, skład orzekający obejmuje sędziów zawodowych oraz dwóch ekspertów pomocniczych. Eksperti pomocniczy mają status niezależnych sędziów. Postępowania przed Najwyższym Sądem Administracyjnym mają co do zasady charakter pisemny; liczba przeprowadzanych rocznie rozpraw i oględzin nie przekracza 10.

Prawnicze bazy danych i strony internetowe

Nazwy baz danych

 Finlex

 Strona internetowa sądownictwa fińskiego

Czy dostęp do strony internetowej lub bazy danych jest nieodpłatny?

Tak, dostęp jest **nieodpłatny**.

Strona internetowa **Oikeus.fi** zawiera informacje na temat systemu sądowego w Finlandii. Jest to scentralizowany portal internetowy przeznaczony dla osób poszukujących informacji na temat sądów, prokuratorów, komorników sądowych, biur pomocy prawnej oraz innych podmiotów publicznych zajmujących się wymiarem sprawiedliwości w Finlandii.

Zawiera on na przykład najnowsze orzecznictwo sądów apelacyjnych i sądów administracyjnych. Bardziej szczegółowe bazy danych dotyczące Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, sądów administracyjnych i sądów szczególnych są dostępne w **portalu Finlex** prowadzonym przez fińskie Ministerstwo Sprawiedliwości, do którego dostęp można uzyskać nieodpłatnie.

Ostatnia aktualizacja: 02/02/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Szwecja

W niniejszej części przedstawiono informacje na temat organizacji sądów powszechnych w Szwecji.

Sądy powszechne – wstęp

Sądy powszechne rozpoznają sprawy karne i cywilne. Są zorganizowane w ramach systemu trójinstancyjnego, który obejmuje:

sądy rejonowe (**tingsrätt**)

sądy apelacyjne (**hovrätt**) oraz

Sąd Najwyższy (**Högsta domstolen**).

Sądy administracyjne o właściwości ogólnej rozpoznają sprawy dotyczące administracji publicznej. Ich organizacja opiera się na systemie trójinstancyjnym, w którego skład wchodzi:

okręgowe sądy administracyjne (**länsrätt**)

apelacyjne sądy administracyjne (**kammarrätt**) oraz

Najwyższy Sąd Administracyjny (**Högsta förvaltningsdomstolen**).

Dodatkowo utworzono szereg sądów i trybunałów szczególnych, które rozpoznają szczególne rodzaje spraw i kwestii. Należą do nich **sąd pracy** (**Arbetsdomstolen**) i **sąd gospodarczy** (**Marknadsdomstolen**).

Ostatnia aktualizacja: 09/11/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Anglia i Walia

Na tej stronie przedstawiono informacje na temat sądów powszechnych w Anglii i Walii.

Poniżej przedstawiono organizację sądownictwa w Anglii i Walii. Więcej szczegółowych informacji można uzyskać na stronie internetowej **Służby ds.**

Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości (Her Majesty's Courts and Tribunals Service), która jest odpowiedzialna za administrację i wspieranie wszystkich sądów, z wyjątkiem Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy (Supreme Court)

 Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa przejął funkcję Komisji ds. Środków Zaskarżenia (Appellate Committee) Izby Lordów w dniu 1 października 2009 r. Przejął on również funkcje przekazane – w następstwie dewolucji – przez Sądową Komisję Rady Prywatnej (Judicial Committee of the Privy Council), będącą najwyższym sądem odwoławczym w kilku niezależnych państwach Wspólnoty Narodów, terytoriach zamorskich Zjednoczonego Królestwa i terytoriach zależnych Korony Brytyjskiej.

Sąd Najwyższy jest w Zjednoczonym Królestwie **sądem odwoławczym najwyższej instancji** zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych, przy czym w Szkocji w sprawach karnych nie przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Zgodę na wniesienie środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego wydaje się tylko wówczas, gdy dotyczy on kwestii prawnych o istotnym znaczeniu dla społeczeństwa.

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)

Sąd Apelacyjny składa się z Wydziału Karnego i Wydziału Cywilnego. Jego posiedzenia odbywają się zazwyczaj w Londynie.

Wydział Karny, któremu przewodniczy **Lord Chief Justice**, rozpoznaje apelacje co do winy i wymiaru kary wniesione przez osoby uznane za winne lub skazane przez Sąd Koronny (*Crown Court*). Wydział Karny Sądu Apelacyjnego może uchylić lub utrzymać w mocy orzeczenie o winie, przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia, a w przypadku apelacji co do wymiaru kary – zmienić (ale nie podwyższyć) wymiar kary. Jednak w przypadkach, w których to **Prokurator Generalny** (Attorney General) kieruje sprawę do Sądu Apelacyjnego, sąd ten może podwyższyć wymiar kary, jeżeli uzna, że jest on zbyt łagodny. Sąd ten jest właściwy w szerokim zakresie do rozpoznawania apelacji w trybie doraźnym, dotyczących m.in. sprawozdawczości lub ograniczenia publicznego dostępu, apelacji dotyczących orzeczeń niekorzystnych dla prokuratury i różnych środków zaskarżenia na podstawie ustawy o korzyściach pochodzących z przestępstwa (Proceeds of Crime Act 2002). Ponadto sąd rozpatruje apelacje w sprawach wojskowych.

Wydział Karny Sądu Apelacyjnego orzeka zazwyczaj w składzie trzech sędziów, którzy wydają jeden wspólny wyrok (zgodnie ze zdaniem większości). Prezesem **Wydziału Cywilnego** Sądu Apelacyjnego jest **Master of the Rolls** (trzeci rangą sędzia Anglii i Walii). Sąd ten rozpoznaje głównie apelacje od orzeczeń Wysokiego Trybunału (High Court) – w tym Wydziału Kanclerskiego, Wydziału Ławy Królewskiej i Wydziału Rodzinnego – i wszystkich sądów hrabstw (*county courts*) Anglii i Walii oraz niektórych trybunałów. Skład orzekający stanowi zazwyczaj trzech sędziów (*Lord Justices*). W trakcie wyrokowania sędziowie mogą wydać dowolne orzeczenie, które – według ich opinii – powinien był wydać sąd, od orzeczenia którego się odwołano. W niektórych sprawach przekazuje się sprawę do ponownego rozpatrzenia.

W Sądzie Apelacyjnym zazwyczaj nie przesłuchuje się świadków. Orzeczenia są zazwyczaj wydawane na podstawie dokumentów, protokołów z poprzednich rozpraw i argumentów pełnomocników stron.

Wysoki Trybunał (High Court)

Wysoki Trybunał ma siedzibę w Londynie, przy czym sprawy mogą być rozpoznawane w innych częściach Anglii i Walii. Wysoki Trybunał może rozpatrywać sprawy cywilne niemal każdego rodzaju – chociaż w praktyce zajmuje się głównie sprawami bardziej istotnymi lub skomplikowanymi. Trybunał składa się z trzech wydziałów.

Największym z nich jest **Wydział Ławy Królewskiej** (Queen's Bench Division), który zajmuje się szerokim zakresem spraw cywilnych, w tym powództwami o odszkodowanie wynikającymi z niedotrzymania warunków umów, z czynów niedozwolonych, ze znieśławienia, sporów handlowych, sporów dotyczących technologii i budownictwa oraz sporów z zakresu prawa morskiego (powództwa cywilne związane ze statkami, np. dotyczące kolizji, uszkodzenia ładunku oraz ratownictwa).

Wydział Kanclerski (*Chancery Division*) zajmuje się w szczególności sprawami majątkowymi, w tym zarządzaniem majątkiem osób zmarłych, wykładnią testamentów, patentami i własnością intelektualną, upadłością oraz sporami dotyczącymi spółek kapitałowych i osobowych.

Wydział Rodzinny (*Family Division*) zajmuje się bardziej skomplikowanymi sprawami rozwodowymi i powiązаныmi sprawami finansowymi i małżeńskimi. W wydziale tym orzeka się w sprawach dotyczących opieki nad dzieckiem (w szczególności kurateli, przysposobienia i uprowadzeń dzieci), spraw dotyczących osób objętych opieką sądu opiekuńczego (*Court of Protection*), a także spraw związanych z leczeniem dzieci, w zakresie właściwości sądu.

Sąd Administracyjny (Administrative Court)

Działalność Sądu Administracyjnego jest zróżnicowana. Jego właściwość obejmuje **sprawy z zakresu prawa administracyjnego** w Anglii i Walii, a także **sprawowanie nadzoru** nad sądami i trybunałami niższej instancji.

Nadzór, sprawowany głównie w ramach **kontroli sądowej**, obejmuje osoby lub organy pełniące funkcje publiczne. Kontrola sądowa ma na celu zapewnienie, by decyzje podejmowane przez te organy lub osoby były wydawane w sposób odpowiedni i zgodny z prawem i nie wykraczały poza zakres uprawnień nadanych im przez parlament.

Ponadto Sąd Administracyjny zajmuje się rozpatrywaniem szeregu **przewidzianych prawem środków zaskarżenia i wniosków**, mianowicie: przewidzianych przez przepisy niektórych ustaw skarg na decyzje ministrów, władz lokalnych, trybunałów;

wniosków składanych na podstawie ustawy o narodowości, imigracji i azylu (Nationality, Immigration and Asylum Act 2002);

środków zaskarżenia od niektórych orzeczeń sądów pokoju (*magistrates' courts*) i Sądu Koronnego ze względu na błędną ocenę prawną;

wniosków na podstawie ustawy o nietykalności osobistej (*habeas corpus*);

wniosków o zarządzenie pozbawienia wolności za obrazę sądu;

wniosków dotyczących stron utrudniających postępowanie;

wniosków skierowanych na podstawie ustawy o koronerach z 1988 r. (Coroners Act);

różnego rodzaju wniosków złożonych na podstawie ustaw o zapobieganiu terroryzmowi, korzyściach pochodzących z przestępstwa, handlu narkotykami oraz o wymiarze sprawiedliwości w sprawach karnych (Prevention of Terrorism, Proceeds of Crime, Drugs Trafficking i Criminal Justice Acts).

W 2009 roku otwarto oddziały zamiejscowe Sądu Administracyjnego w Birmingham, Cardiffie, Leeds i Manchesterze, co umożliwia składającym skargę /wniosek złożenie ich bliżej miejsca, z którym są najściślej powiązani. Kolejny oddział zamiejscowy otwarto w Bristolu w listopadzie 2012 r.

Wydziały odwoławcze (*divisional courts*)

Niektóre **środki zaskarżenia od orzeczeń sądów niższej instancji** są rozpoznawane przez wydziały odwoławcze – *divisional courts* (sądy, w których składzie zasiada przynajmniej dwóch sędziów).

Środki zaskarżenia od orzeczeń sądów hrabstw w zakresie właściwości Wydziału Kanclerskiego i Wydziału Ławy Królewskiej są rozpoznawane przez odpowiednie wydziały odwoławcze.

Wydziały odwoławcze Wydziału Ławy Królewskiej rozpoznają, między innymi, środki zaskarżenia dotyczące kwestii prawnych od orzeczeń sądów pokoju i Sądu Koronnego (z wyjątkiem przypadków, gdy Sąd Koronny rozpoznawał sprawę, w której wniesiono akt oskarżenia).

Wydział odwoławczy Wydziału Rodzinnego rozpoznaje środki zaskarżenia od orzeczeń w sprawach rodzinnych wydanych przez sądy pokoju.

Sądy hrabstw (*county courts*)

Sądy hrabstw rozpoznają większość **spraw cywilnych** w Anglii i Walii. Najprościej rzecz ujmując, mniej skomplikowane sprawy cywilne są rozpoznawane przez sądy hrabstw, a bardziej skomplikowane sprawy przez Wysoki Trybunał. Większość spraw, którymi zajmuje się sąd hrabstwa, dotyczy dochodzenia wiarytelności. Sądy hrabstw rozpoznają jednak również roszczenia dotyczące przewłaszczenia nieruchomości (np. w razie braku spłaty kredytu

hipotecznego), szkody na osobie, niedbalstwa i upadłości. Niektóre sądy hrabstw pełnią również funkcję kancelarii okręgowej (*District Registry*) Wysokiego Trybunału i mogą obsługiwać sprawy rozpoznawane przez Wysoki Trybunał. Ponadto niektóre z nich mają właściwość wyspecjalizowaną, umożliwiającą im rozpoznawanie mniej złożonych spraw, które w przeciwnym razie trafiłyby do Wysokiego Trybunału.

Roszczenia o zwrot długu lub o odszkodowanie o wartości nieprzekraczającej 5 000 funtów szterlingów są zazwyczaj rozstrzygane w **szczególnym postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń**. Postępowanie to zostało wprowadzone jako tani i nieformalny sposób rozstrzygania sporów bez konieczności korzystania przez strony z usług adwokata. W takich sprawach sędzia może oprzeć się nie tylko na materiałach dowodowych przedłożonych przez strony, ale również sam dokonywać ustaleń faktycznych, pomagając zarówno powodowi, jak i pozwanemu w wyjaśnieniu sprawy. Sądy hrabstw oferują również wewnętrzną mediację sądową w sprawach dotyczących drobnych roszczeń, natomiast przypadku innych spornych roszczeń można skorzystać z mediacji zewnętrznej.

Sądy hrabstw zajmują się również **sprawami rodzinnymi**, w tym sprawami rozwodowymi, sprawami dotyczącymi dzieci, np. ich miejsca zamieszkania oraz sprawami związanymi z opieką i przysposobieniem. Niektóre sprawy rodzinne są skomplikowane i mogą być rozpoznawane przez Wysoki Trybunał. W centralnym Londynie wszystkimi sprawami rodzinnymi zajmuje się główna kancelaria wydziału rodzinnego (*principal registry of the family division*), a nie miejscowe sądy hrabstw. Mediacja w sprawach rodzinnych jest dostępna za pośrednictwem CAF/CASS (Children and Family Court Advisory and Support Service).

Sąd Koronny (Crown Court)

Sąd Koronny jest sądem krajowym obradującym w różnych ośrodkach Anglii i Walii. Zajmuje się on wszystkimi **ważnymi sprawami karnymi** skierowanymi do niego przez sądy pokoju. Sprawy wymagające rozprawy są rozpoznawane przez sędziego i ławę przysięgłych, w skład której wchodzi 12 przedstawicieli społeczeństwa.

Czasami ława przysięgłych jest potrzebna również w sprawach cywilnych (takich jak zniesławienie i powództwa przeciwko policji w związku z prowadzeniem postępowania w złej wierze), choć nie zdarza się to często. Jeżeli jednak ma to miejsce, postępowanie toczy się przed Wysokim Trybunałem lub sądem hrabstwa. Wysoki Trybunał działa również jako sąd odwoławczy dla spraw rozpoznawanych przez sędziów w sądach pokoju.

Sądy pokoju (*magistrates' courts*)

Sądy pokoju rozpoznają głównie **sprawy karne**; zajmują się większością przestępstw. Sprawy dotyczące poważniejszych przestępstw przekazuje się do rozpatrzenia Wysokiemu Trybunałowi. Sądy pokoju rozpoznają również **niektóre sprawy cywilne**, w tym sprawy z zakresu prawa rodzinnego, odzyskiwania niektórych rodzajów długów, takich jak podatek lokalny, kwestie związane z wydawaniem zezwoleń i licencji (np. na sprzedaż alkoholu), naruszeniem warunków zezwoleń lub nakazów sądowych oraz kwestie związane z zakładami i gramami hazardowymi.

Większość spraw w sądach pokoju rozpoznawana jest przez **sędziów niezawodowych** (*lay magistrates*) zwanych również sędziami pokoju (*justices of the peace, JPs*). Nie mają oni wykształcenia prawniczego. Zwykle zasiadają w składach trzyosobowych, a w kwestiach prawnych doradza im urzędnik sądu z wykształceniem prawniczym. Bardziej złożone sprawy wniesione do sądów pokoju rozpoznawane są przez sędziów zawodowych (*district judges*) (w sądzie pokoju), którzy zasiadają w nich w pełnym wymiarze godzin. Zastępcy sędziów zawodowych (w sądzie pokoju) pełnią swoje obowiązki w niepełnym wymiarze godzin.

Sądy pokoju mają prawo nakładania grzywnien i zatrzymywania (na krótki czas) osób skazanych za przestępstwa – a zatem niektóre sprawy kierowane są do Sądu Koronnego, by ten wydał wyrok.

Niektóre sądy pokoju są wyznaczone jako wyspecjalizowane sądy dla nieletnich lub sądy rodzinne. W sądach tych zasiadają specjalnie wyszkoleni sędziowie pokoju, którzy rozpatrują zarzuty i wnioski dotyczące dzieci i młodzieży lub spraw rodzinnych.

Powiązane strony

[Służba ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości](#)

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje i temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Irlandia Północna

Na niniejszej stronie przedstawiono w zarysie opis różnych rodzajów sądów w Irlandii Północnej.

Sądy powszechne – wstęp

Poszczególne sądy w Irlandii Północnej są zorganizowane w następujący sposób.

Sąd Najwyższy (Supreme Court)

W 2009 r. **Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa** (Supreme Court of the United Kingdom) przejął funkcję Komisji ds. Środków Zaskarżenia (Appellate Committee) Izby Lordów. Przejął on również funkcje przekazane – w następstwie dewolucji – przez Sądową Komisję Rady Przybocznej (Judicial Committee of the Privy Council) – czyli najwyższy sąd odwoławczy w kilku niezależnych państwach Wspólnoty Narodów, terytoriach zamorskich Zjednoczonego Królestwa i terytoriach zależnych Korony Brytyjskiej.

Sąd Najwyższy jest **sądem odwoławczym najwyższej instancji** w Zjednoczonym Królestwie zarówno w sprawach karnych, jak i cywilnych, przy czym w Szkocji w sprawach karnych nie przysługuje prawo do wniesienia środka zaskarżenia do Sądu Najwyższego. Zgodę na wniesienie do Sądu Najwyższego środka zaskarżenia wydaje się tylko wówczas, gdy dotyczy on kwestii prawnych istotnych dla społeczeństwa.

Sąd Apelacyjny (Court of Appeal)

Sąd Apelacyjny mieści się w budynku sądów królewskich (Royal Courts of Justice) w Belfaście. Sąd Apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń wydanych przez Sąd Koronny (Crown Court) w sprawach karnych i przez Wysoki Trybunał (High Court) w sprawach cywilnych.

Wysoki Trybunał (High Court)

Wysoki Trybunał w Belfaście orzeka w sprawach cywilnych, rozpoznaje środki odwoławcze w sprawach karnych i jest również właściwy do przeprowadzania kontroli działalności osób fizycznych lub organizacji pod względem legalności i rzetelności. Wysoki Trybunał rozpoznaje zazwyczaj sprawy, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 30 000 GBP. W niektórych okolicznościach Wysoki Trybunał może przekazać sprawę, w której wartość przedmiotu sporu przekracza 30 000 GBP, do rozpoznania przez sąd hrabstwa (*county court*). Podobnie sprawa, w której wartość przedmiotu sporu nie przekracza 30 000 GBP, może zostać przekazana przez sąd hrabstwa do rozpoznania przez Wysoki Trybunał.

Wysoki Trybunał dzieli się na następujące trzy wydziały:

Wydział Rodzinny (Family Division): Wydział Rodzinny rozpoznaje skomplikowane sprawy rozwodowe, w których strona pozwana nie zgadza się na rozwód, sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem, przysposobienia, przemocy domowej itp. Ponadto wydział ten rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju (*magistrates' courts*) i sądów hrabstw w sprawach małżeńskich, rozstrzyga sprawy dotyczące osób cierpiących na choroby psychiczne, oraz nieskomplikowane sprawy spadkowe.

Wydział Ławy Królewskiej (Queens Bench Division): Wydział Ławy Królewskiej rozpoznaje sprawy dotyczące wysokich lub złożonych roszczeń odszkodowawczych. Ponadto rozpoznaje w ograniczonym zakresie środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju i sądów hrabstw. Wydział ten przeprowadza także kontrolę sądową czynności organów, by sprawdzić, czy czynności tych dokonano legalnie, a także rozpoznaje powództwa z tytułu zniesławienia i pomówienia.

Wydział Kanclerski (Chancery Division): rozpoznaje sprawy dotyczące powiernictwa, testamentów spornych, likwidacji spółek, upadłości, hipotek, organizacji charytatywnych, spornych należności (zazwyczaj podatku dochodowego) itp.

Sąd Koronny (Crown Court)

Sądy koronne rozpoznają następujące rodzaje spraw:

sprawy dotyczące cięższych przestępstw rozpoznawanych w postępowaniu sądowym przez sędziego – w większości przypadków z udziałem ławy przysięgłych;

sprawy, w których sąd pokoju wydał wyrok skazujący, przekazane następnie do sądu koronnego w celu orzeczenia kary.

Kary pozbawienia wolności i grzywny orzekane przez sądy koronne są surowsze niż kary orzekane przez sądy pokoju.

Sądy hrabstw (County courts)

Sądy hrabstw rozpatrują sprawy cywilne, które rozpoznaje sędzia lub sędzia rejonowy (*district judge*). Sądy hrabstw rozstrzygają zazwyczaj sprawy, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 30 000 GBP (lub 45 000 GBP w przypadku spraw rozstrzyganych na zasadzie słuszności). Sprawy, w których wartość przedmiotu sporu jest wyższa, są rozpoznawane przez Wysoki Trybunał – zob. powyżej. Wszystkie powództwa dotyczące roszczeń wynikających z umów kredytowych regulowanych na podstawie ustawy o kredycie konsumenckim muszą być wszczynane w sądzie hrabstwa, niezależnie od wartości roszczenia.

Przykłady spraw rozpoznawanych przez sądy hrabstw:

Zakres kompetencji sądów hrabstw jest szeroki, przy czym najczęściej rozpoznają one poniższe sprawy:

spory między wynajmującym a najemcą: na przykład dotyczące przywrócenia posiadania (eksmisji), zaległości czynszowych, napraw;

spory konsumenckie: na przykład dotyczące wadliwych produktów lub usług;

roszczenia z tytułu uszkodzenia ciała (obrażeń odniesionych w wyniku niedbalstwa): na przykład w wyniku wypadków drogowych, wpadnięcia do dziury w chodniku, wypadków w miejscu pracy;

sprawy rozwodowe, w których strona pozwana zgadza się na rozwód (tylko w niektórych sądach hrabstw);

sprawy dotyczące dyskryminacji rasowej lub dyskryminacji ze względu na płeć;

sprawy dotyczące spornych długów: na przykład w przypadku dochodzenia należności przez wierzyciela;

spory pracownicze: na przykład dotyczące zaległych wynagrodzeń czy wypłaty odprawy;

środki odwoławcze od orzeczeń sądów pokoju, które są rozpoznawane przez sędziego (i przynajmniej dwóch ławników w przypadku, gdy oskarżony jest osobą nieletnią).

Sprawy o drobne roszczenia

Sprawy o drobne roszczenia są również rozpoznawane przez sąd hrabstwa. Zasadniczo drobne roszczenia to roszczenia o wartości nieprzekraczającej 3 000 GBP.

Sądy pokoju (Magistrates' courts)

Sądy pokoju orzekają w sprawach karnych i niektórych sprawach cywilnych. Sprawy rozpoznaje sędzia rejonowy sądu pokoju.

Sprawy karne rozpoznawane przez sądy pokoju

Sądy pokoju orzekają w sprawach karnych, w których oskarżonemu nie przysługuje prawo do procesu z udziałem ławy przysięgłych. Sprawy te dotyczą wykroczeń (*summary offences*). Za popełnienie wykroczenia grozi maksymalna kara sześciu miesięcy pozbawienia wolności lub grzywna w maksymalnym wymiarze 5 000 GBP.

Sądy pokoju rozpoznają również sprawy o przestępstwa, w których oskarżonemu przysługuje prawo do procesu z udziałem ławy przysięgłych, ale decyduje się on na to, by sprawę rozpoznał sąd pokoju. Jeżeli oskarżony decyduje się na proces z udziałem ławy przysięgłych, sprawa jest przekazywana do rozpoznania przez sąd koronny.

Sąd ds. nieletnich (Youth court)

Sąd ds. nieletnich rozpoznaje sprawy dotyczące osób w wieku od 10 do 17 roku życia, które dopuściły się przestępstw. Sąd ds. nieletnich wchodzi w skład sądu pokoju. Sprawy są rozpoznawane przez sędziów rejonowych sądu pokoju i dwóch specjalnie przeszkolonych ławników. Jeżeli osoba nieletnia jest oskarżona o popełnienie poważnego przestępstwa, za które osobie dorosłej groziłaby kara powyżej 14 lat pozbawienia wolności, sąd ds. nieletnich może przekazać sprawę tej osoby do rozpoznania przez sąd koronny.

Sprawy cywilne rozpoznawane przez sądy pokoju

Sądy pokoju rozpoznają określone rodzaje spraw cywilnych:

niektóre sprawy dotyczące zobowiązań publicznoprawnych: na przykład zaległości w zapłacie podatku dochodowego, składek na ubezpieczenie społeczne, zaległości w płatności podatku VAT lub innego rodzaju podatku;

sprawy dotyczące koncesji: na przykład udzielenia, odnowienia lub cofnięcia licencji na prowadzenie pubów lub klubów;

niektóre sprawy małżeńskie: na przykład dotyczące obowiązku alimentacyjnego i eksmisji jednego z małżonków ze wspólnego miejsca zamieszkania;

sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem, na przykład dotyczące wydania sądowych nakazów objęcia dziecka opieką władz lokalnych (*local authority care orders*) lub sądowych nakazów objęcia dziecka nadzorem (*supervision orders*), sprawy w postępowaniu o przysposobienie i sprawy dotyczące wydania sądowych nakazów zamieszkania dziecka z jednym z rodziców (*residence orders*).

Sądy koronerskie (Coroners Courts)

Sądy te badają okoliczności nagłych, gwałtownych lub nienaturalnych zgonów.

Powiązane strony

 [Służba ds. Sądów i Trybunałów Irlandii Północnej](#)

Ostatnia aktualizacja: 16/01/2019

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Krajowe sądy powszechne - Szkocja

Na tej stronie przedstawiono wprowadzenie do tematyki systemu szkockich sądów powszechnych w ramach systemu sądownictwa Wielkiej Brytanii.

Sądem cywilnym najwyższej instancji (Court of Session), sądem karnym najwyższej instancji (High Court of Justiciary), sądami lokalnymi (*sheriff courts*) oraz sądami pokoju (*justice of the peace courts*) zarządza Szkocka Służba ds. Sądów i Trybunałów (Scottish Courts and Tribunals Service – SCTS), która jest niezależnym organem. Przewodniczy jej sędzia stojący najwyżej w hierarchii sądownictwa w Szkocji (Lord President).

Szkockie sądy najwyższej instancji

W Szkocji do sądów najwyższej instancji zalicza się Court of Session (sąd cywilny najwyższej instancji) oraz High Court of Justiciary (sąd karny najwyższej instancji).

Court of Session

Court of Session jest sądem cywilnym najwyższej instancji w Szkocji. Jego siedziba znajduje się w budynku Parlamentu w Edynburgu. Sąd ten jest właściwy do rozpoznawania środków zaskarżenia, przy czym orzeka również jako sąd cywilny pierwszej instancji w sporach dotyczących dochodzenia wierzytelności, w sprawach o odszkodowanie oraz sprawach rodzinnych i handlowych.

High Court of Justiciary

High Court of Justiciary zajmuje się apelacjami od wyroków w sprawach karnych wysokiej wagi i w sprawach dotyczących poważnych przestępstw.

Postępowanie prowadzi się przed sędzią i ławą przysięgłych.

W sprawach odwoławczych sąd orzeka w Edynburgu. W innych sprawach sąd orzeka w swoich stałych wydziałach w Edynburgu, Glasgow i Aberdeen, ale procesy odbywają się również w innych miejscowościach w całej Szkocji.

Sheriff courts

Struktura szkockiego sądownictwa obejmuje sześć okręgów (*sheriffdoms*). Każdym z nich kieruje *sheriff principal*, który, obok rozpoznawania apelacji w sprawach cywilnych, jako sędzia apelacyjny, odpowiada za efektywne dysponowanie wszelką działalnością *sheriff courts*.

W obrębie tych okręgów funkcjonuje łącznie 39 *sheriff courts*, różniących się od siebie wielkością i sposobem organizacji, przy czym wszystkie realizują te same cele.

Sprawy w tych sądach rozpoznaje sędzia (*sheriff*). Właściwość *sheriff courts* obejmuje trzy główne kategorie: sprawy cywilne, karne i spadkowe. Obsługą tych sądów zajmują się urzędnicy sądowi (*sheriff clerks*) i podległy im personel.

Sędzia rozpoznający sprawy w trybie uproszczonym (*summary sheriff*) ma uprawnienia do wykonywania części obowiązków sędziego (*sheriff*) zarówno w postępowaniach karnych, jak cywilnych.

Dodatkowo powstał nowy ogólnoszkocki sąd ds. uszczerbków na zdrowiu (Personal Injury Court) z siedzibą w Edynburgu.

Sąd apelacyjny do spraw cywilnych (Sheriff Appeal Court – Civil) rozpoznaje w składzie jednoosobowym lub trzyosobowym apelacje od wyroków *sheriff courts* w sprawach cywilnych.

Sąd apelacyjny do spraw karnych (Sheriff Appeal Court – Criminal) rozpoznaje apelacje od orzeczeń *sheriff courts* i sądów pokoju w postępowaniach uproszczonych. Rozpoznaje również apelacje od postanowień w sprawie wniosków o zwolnienie za kaucją złożonych do *sheriff courts* i sądów pokoju.

Sprawy cywilne

Większość spraw cywilnych dotyczy sporów między osobami fizycznymi lub organizacjami. *Sheriff courts* rozpoznają trzy rodzaje spraw:

sprawy rozpoznawane w postępowaniu zwykłym, czyli przede wszystkim sprawy rozwodowe i dotyczące małoletnich oraz spory majątkowe i dotyczące wierzytelności/roszczeń odszkodowawczych przekraczających 5 000 funtów szterlingów. Z wyjątkiem sporów rodzinnych (chyba że chodzi wyłącznie o rozstrzygnięcie w sprawie alimentów) sprawy o wartości przedmiotu sporu nie wyższej niż 100,000 mogą być wnoszone wyłącznie do *sheriff courts*; postępowania uproszczone (*summary cases*), mające zastosowanie głównie do sporów dotyczących zaległości czynszowych w odniesieniu do mieszkalnictwa socjalnego oraz odszkodowań za uszczerbek na zdrowiu o wartości nie więcej niż 5 000 funtów szterlingów.

postępowania zwykłe (*simple procedure*), dotyczące roszczeń o wartości pieniężnej nie więcej niż 5 000 funtów, w których wniesiono o zapłatę określonej sumy, przekazanie rzeczy lub zwrot rzeczy lub dotyczące nakazu wykonania konkretnej czynności.

Dodatkowo *sheriff courts* są właściwe w szeregu innych spraw z zakresu prawa cywilnego, między innymi:

przysposobienia dzieci,

likwidacji spółek,

dochodzeń w sprawie wypadków ze skutkiem śmiertelnym;

upadłości.

Sprawy karne

Sprawy karne w *sheriff courts* mogą być rozpoznawane w postępowaniu zwykłym (*solemn procedure*) albo uproszczonym (*summary procedure*). Decyzję o zastosowaniu danego postępowania w określonej sprawie podejmuje prokurator (*Procurator Fiscal*).

Postępowanie zwykłe jest stosowane w sprawach o przestępstwa, za które grozi kara w wymiarze powyżej dwunastu miesięcy pozbawienia wolności lub grzywna w nieograniczonej wysokości. Sprawy w tym trybie rozpoznaje sędzia (*sheriff*) wraz z ławą przysięgłych.

Postępowanie uproszczone jest stosowane głównie w sprawach wykroczeń/mniej poważnych przestępstw, w których sędzia orzeka bez ławy przysięgłych. Chociaż maksymalny wymiar kary, jaki może orzec sędzia, to kara dwunastu miesięcy pozbawienia wolności, w niektórych okolicznościach wymiar kary może zostać podwyższony.

Postępowanie spadkowe

Postępowanie spadkowe obejmuje głównie dział masy spadkowej po osobie zmarłej. Zezwolenie wydane przez sąd wykonawcy testamentu na zebranie i dział masy spadkowej określa się terminem *confirmation*. Zezwolenie to jest wydawane tylko pod warunkiem przedłożenia sądowi spisu inwentarza.

Jeżeli wartość majątku brutto nie przekracza 36 000 funtów szterlingów, majątek ten jest klasyfikowany jako masa spadkowa o niewielkiej wartości (*small estate*). Wówczas osobie składającej wniosek o wydanie zezwolenia w wypełnieniu odpowiedniego formularza pomaga personel lokalnej kancelarii (*sheriff clerk's office*). Jeżeli wartość majątku przekracza 36 000 funtów szterlingów, osoby składające wniosek o wydanie zezwolenia są instruowane, by skontaktować się z prawnikiem (*solicitor*).

Sądy pokoju (*justice of the peace courts*)

Sąd pokoju to sąd niezawodowy, w którym zasiada sędzia pokoju, nieposiadający kwalifikacji prawniczych, wraz z urzędnikiem sądowym (*clerk*) mającym wykształcenie prawnicze. Urzędnik sądowy doradza niezawodowemu sędziemu w kwestiach prawnych i proceduralnych. Sąd ten rozpoznaje głównie sprawy dotyczące wykroczeń/mniej poważnych przestępstw, które rozpoznawane są w postępowaniu uproszczonym. Maksymalny wymiar kary, jaką może nałożyć sędzia pokoju, to 60 dni pozbawienia wolności lub grzywna nieprzekraczająca 2 500 funtów szterlingów.

Najwyższy rangą urzędnik sądowy (*sheriff clerk*) odpowiada za całą działalność administracyjną w *sheriff court* lub sądzie pokoju, w tym:

windykację grzywien i nakazy odszkodowawcze (*compensation orders*);

wydawanie odpisów nakazów sądowych, na przykład związanych ze zwolnieniem za kaucją, pracą na cele społeczne (*community payback*) lub ograniczeniem wolności;

powoływanie członków ławy przysięgłych i kierowanie ich pracą.

Więcej informacji o sądach w Szkocji znaleźć można na stronie internetowej [Szkockiej Służby ds. Sądów i Trybunałów](#).

Powiązane strony

[Szkocka Służba ds. Sądów i Trybunałów](#)

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej.

Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja

Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.